

XVI. reál- és humántudományi Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia (ETDK)
Kolozsvár, 2013. május 23–26.

Rituális szövegmondás

Szerző:

Sándor Cecília

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Bölcsészettudományi Kar, néprajz
monoszak, alapképzés, I. év

Témavezető:

dr. Keszeg Vilmos egyetemi professzor,

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Bölcsészettudományi Kar, Magyar Néprajz
és Antropológia Intézet

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	3
2. A kutatásról és az elemzésről.....	3
2.1. A módszertani keret.....	3
2.2. A kutatópont.....	4
3. Életrerek és élethelyzetek.....	5
3.1. A biográfiák.....	5
3.1.1. <i>B. F. R.</i>	5
3.1.2. <i>Gy. A. V.</i>	7
3.1.3. <i>L. D. A.</i>	8
3.2. A rituális szövegmondás.....	10
3.2.1. <i>Az ima</i>	11
3.2.2. <i>A ráolvasás</i>	13
4. Következtetések.....	15
Felhasznált irodalom.....	15
Melléklet.....	18
Szövegtár.....	18
Képmelléklet.....	63

1. Bevezetés

Kutatásom témája a csíkszentsimoni idős korosztály rituális szövegrepertoárja és a rituális szövegmondás kontextusai. Célom a közösségi emlékezet keretében áthagyományozódó imák és ráolvasások áttekintése, valamint meghatározott szempontrendszerű elemzése és értelmezése. Kérdésselvetésem a következő aspektusokra terjed ki: melyek a rituális szövegmondás alkalmi és funkciói?; mi jellemzi a lokális (közösségi) és személyes (egyéni) szakrális kommunikációt?; milyen cselekvésekkel egészül ki a szövegmondás?

Feltételezésem szerint egy vallásilag homogén faluban az idős emberek emlékezetében él az áthagyományozott tudás mind az imákat, mind a ráolvasó szövegeket illetően. Témaválasztásom indoklását személyes tapasztalatokra alapozom. A csíkszentsimoni idős korosztály ezen szövegek által megjelenő vallásos mentalitása és annak megtartó ereje példaértékű a számomra, ezért vállalkoztam felkutatásukra.

Jelen dolgozat keretében, a mintavétel relevanciája érdekében, három személy – a továbbiakban: B. F. R., Gy. A. V. és L. D. A. – szövegrepertoárjának vizsgálatára vállalkozom. A témaorientált, irányított beszélgetések (interjúk) alkalmával rögzíthető szövegek értelmezésének módszertani keretét egyrészt a *beszélés néprajza*, másrészt az *egyéniességkutató* irányzat szemlélete határozza meg.

2. A kutatásról és az elemzésről

2.1. A módszertani keret

Egy előre összeállított kérdéssor segítségével a kutatást 2012. november 30-án kezdtem el a kiválasztott helyszínen, Csíkszentsimonban. Az interjúrögzítést megelőzte a célszemélyek felkeresése és az időpont egyeztetése. Mindhárom személy szívesen tett eleget a (fel)kérésnek. Az irányított beszélgetések ideje alatt hangfelvételt készítettem, ennek lejegyzett szövegváltozata az *Adattárban* található.¹ A megkérdezett személyek intim szférájára vonatkozó kérdések és a szubjektív hangvételű beszámolók mindvégig a strukturált, vezérfonal-interjú² sajátosságos alkalmazását indukálták.

¹ Az öt alkalommal – 2012. november 30., december 1., 30.; 2013. április 2., 6. – rögzített hanganyag az adatközlők nevének betűrendjében, valamint a kronológiáját követve szerepel.

² A vizsgált jelenség adatolása során – a kérdőíves módszernél finomabb elemzést megcélzó módszer és technika alkalmazásakor – mindvégig figyeltem arra, hogy a személyes (interpersionális) tudásreprezentáció lehetősége megmaradjon. Lásd erről: Kovács É. 2008.

Elemzésem során, a *beszélés néprajzának* megalapozójaként számontartott Dell Hymes tanulmánya alapján,³ az interjúszövegeket egységes szempontrendszer szerint vizsgálom: üzenet formája és tartalma, elrendezés, színhely, beszélő, címző, hallgató, címzett, szándékok, kulcs, csatornák, beszédformák, az interakció és az értelmezési normák. A „szakrális kommunikáció”⁴ hangsúlyos szegmenseiről, azaz a rituális szövegmondás szignifikáns műfajairól (imáról és ráolvasásról) lévén szó, ezek vallásos-mágikus vonatkozásainak beazonosítása és értelmezése végett az Ortutay Gyula nevével fémjelzett budapesti folklorisztikai *egyénségkutató irányzatának* módszertani paradigmáját követem.⁵ A szövegrepertoárok egy-egy élettörténeti keretbe ágyazottsága lehetővé teszi a szövegmondás alkalmainak, módjainak és céljainak identifikációját.

2.2. A kutatópont

„Sárban heverő Sz.-Simon” (Orbán B. 1991. 46.) az Olt bal partján fekszik Csíkszeredától 16 km-re. A faluról az első írásos emlék 1332-ből származik. Egészen a 18. századig Csatószezzel együtt egy plébániát alkotott, de két egyházközségből állt. Temploma 1823 és 1835 között épült Szent László király tiszteletére. A hívek kérésére katolikus iskolája is volt, mely az 1860-as évektől működött, majd az államosítással megszűnt. A község lakossága 3429 fő. A felekezeti hovatartozást illetően a római katolikus hívek mellett 56 református, 39 ortodox és egy baptista család él.⁶ Meghatározó tényező, hogy a faluban nevelkedett Tamás József Gyulafehérvári Főegyházmegye segédpüspöke, akire a helyi hívők nagyon büszkék. Ennek tudata megerősíti és összekovácsolja őket hitükben.

³ Dell Hymes szerint „a beszédnek mint a megismerő és kifejező viselkedés egyik tényezőjének a vizsgálata elvezet az egy közösségen belüli beszédhasználat néprajzi alakzatainak elemzéséhez”. Hymes, D. 1975. 95–96.

⁴ A magyar néprajzi szakirodalomban a fogalmat – Jan G. Platvoet holland vallástörténész nyomán (J. G. Platvoet 1999) – Lovász Irén néprajzkutató alapozta meg. (Lovász I. 2002). *Szakrális kommunikáció* című könyvének alapja az 1995-ben megvédett *Szakrális kommunikáció. Népi imádságok pragmatikai, antropológiai megközelítése* című kandidátusi értekezése. Központi témája a szakrálissal való kommunikáció elméleti igényű kidolgozására tett javaslat. Értelmezésében, amikor „az ember kapcsolatot teremt a természetfölötti hatalommal vagy hatalmakkal, erőkkel”, akkor szakrális (vallásos) kommunikációt folytat. Lovász I. 2002. 7.

⁵ Az Ortutay Gyula által megfogalmazott elveket (Ortutay Gy. 1940) a későbbiekben Dégh Linda egészítette ki. Ez utóbbi kutató nézete szerint a vizsgálat tárgya „már nem (...) élettelen szöveghalmaz, hanem az a pillanat, amelyben (...) az alkotó erők együttműködésének eredményeképpen megszületik”. Lásd: Dégh L. 1960. 28.

⁶ Csíkszentsimon Önkormányzatának honlapja: <http://www.sansimion.consloc.ro/leiras.html> (utolsó megtekintés időpontja: 2013.01.13.) A 2011-es romániai népszámlálás hivatalos honlapja: <http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS8.pdf> (utolsó megtekintés időpontja: 2013.01.13.)

3. Életrerek és élethelyzetek

3.1. A biográfiák

Az interjúk során felidézett életút-szegmensek alapján körvonalazott biográfiák⁷ rekonstruálása során elsődlegesnek a vallási nézőpont érvényesítése minősül. Ennek részei a vallási életbe való beavatódás, a vallásgyakorlás mértéke, formái és funkciói az egyén életének különböző szakaszaiban.

3.1.1. **B. F. R.** 1935. március 5-én született Csíkszentsimonban. Négy testvérével egyszerű, szerény körülmények között nevelkedett. A vasárnapi templomba járás kötelező volt, mise után édesapja szigorúan számonkérte a hittételeket. Olvasni nehézkesen tudott, de a hittanórákon elhangzó katekizmus megtanulásában mindig jeleskedett. Iskolába úgy járt hét évet, hogy az őszi betakarítás végétől a tavaszi munkák kezdetéig volt jelen, mivel gazdálkodó család gyerekeként életformáját a reggeltől estig tartó földművelés határozta meg. Munkaerkölcsre centralizáló biografikus beszédmódja olyan reprezentatív modellként értelmezhető,⁸ amely a Paradicsomkertből kiűzetett ember megélhetési lehetőségét⁹ a fiatal nemzedék számára is követendőnek tételezi.

A gyermekkor sajátos betegségei alkalmával megtapasztalta a *vízvetés*¹⁰ és *önöntés*¹¹ mágikus szokáscelekvését. Kíváncsiságát az akkor személyesen megélt rítusok közben mondott szövegek, illetve az azokhoz hozzárendelődő titokzatosság keltette fel. *Nannyókától*, egyik idős szomszédnőjétől, nem sokkal férjhezmenetele után sajátította el az igézéskor alkalmazandó *ráolvasásokat* és azok használatának mikéntjét.¹² Ettől kezdve,

⁷ Annak tudatában, hogy a beszélgetések során mindig kiderül(t), hogy nemcsak egy élettörténet van, hiszen a tények nem változnak, de alkalomfüggő, hogy az egyének éppen mit tartanak emlékezetre, illetve említésre méltónak. Az önmagukról való tudást a múltbéli eseményeik és jövőre vonatkozó feltevéseik által részleteiben, de folyamatosan újraalkotják. Az élettörténetet „progresszív rendszer”-ként (is) értelmező Keszeg Vilmos szerint ennek forgalmazása egyrészt szociális viselkedési stratégia, amely regiszterekbe szerveződik, másrészt, ezek létrejöttéhez (megformálásához) más kulturális közegben élők (pl. társadalomkutatók) ösztönző kérésére, jelenlétére is szükség van. Lásd: Keszeg V. 2007. 151–170.

⁸ Keszeg Vilmos fogalomhasználata. Vö. i.m. 168–170.

⁹ A krisztológia biblikus megalapozottságú „Orczád verítékével egyed a te kenyeredet, míglen visszatérsz a földbe” (1Móz 3,19) sorait egy másik helybéli adatközlő is visszaigazolóan idézte: *Arcod verejtékivel keresheted a kenyeret.* (L. D. A. Saját gyűjtés, 2013. április 6. Lásd: *Adattár.*)

¹⁰ A tekintettel szándéktalanul, illetve szándékoltan elkövetett rontás következtében fellépő általános gyengeséget, rosszullétet ellensúlyozó, megszüntető (vizet és parazsat/gyufaszálat, ill. rituális szövegmondást implikáló) népi gyógymód. Szakirodalmi összefoglalását lásd: Pócs É. 2004. 402–435.

¹¹ Népi specialistához fordulva az *ön-*, illetve *ölmöntés* eljárását az *ijedtség*nek nevezett (hirtelen, megmagyarázhatatlanul támadt félelem, riadalom) gyermekbetegség esetén alkalmazták. Az *ijedtség* mint állapot és gyógyításának leírása: Komáromi T. 2001.

¹² Ennek specialistájaként a nézéssel való rontást ellensúlyozó rituális gesztusokat és imaszövegeket sajátította el.

mintegy beavatottként, nemcsak családjában, hanem Bolhaszegben¹³ is gyógyítóként működött, a falubeliek rendszeresen fordultak hozzá segítségért. Mivel tudását nem csak az embergyógyászatban, hanem az állatok *átolnézésére* is alkalmazni tudta, változatos történeteket mesélt baromfik és nagyállatok (tyúkok, csirkék, disznók, tehének) jobbulásáról is. Megtanulta, miről lehet felismerni az *igiző embert*, és hogyan kell védekezni annak szándéka ellen. Szövegrepertoárjában nem különül el egyértelműen a mágikus és a vallásos szöveg egymástól: a szenes víz mágikus hatását például (az) egyházi imaszöveg nélkülözhetetlensége szavatolja.

Családi élete *kinlódások* soraként idéződik fel. Négy évig albérletben laktak, majd gyötrelmes másfél év után, 1956-ra építették fel házukat. Két (F. és I.) fiúgyermeke megházasodása után speciális tudását továbbadta menyeeinek, arra is megtanítva őket, hogy szén hiányában miként használhatnak gyufaszálat is. A lokális közösség életében betöltött „specialista”-szerep tehát csak életének egy adott időszakát jellemezte. Ilyen értelemben, az erről való beszédmód státustörténetet termel(t).¹⁴

Ennek függvényében, keresztény világnézete idővel kiegészült, egyéni elképzeléseivel árnyalódott. A transzcendensről kialakult képének középpontjában egy mindenható Isten áll, akinek a természet erői (pl. az eső, a villám) is alárendelődnek. Úgy véli, az ember képtelen racionálisan felfogni, ám a vallásos tapasztalatok útján megbizonyosodhat mindennek létéről. Számára az Istentől való függés természetes állapot, és életének bármelyik szegmensében felé fordul.

Kisgyermekként a szüleitől tanult meg imádkozni, imarepertoárját gyerekeinek, unokáinak is továbbadta. Az ima szövegmondási szokásként épült be életébe (*Há, ejsze, így szoktuk meg, leánka korunk óta örökké*), s mint létfontosságú (ti. azt meghatározó) elem van jelen a mindennapjaiban. A napszakokhoz kapcsolódó kötött imák mellett az Istennel való kommunikációja nem helytől és időtől függ, személyes mulasztását bármikor, bárhol pótolhatónak véli. Mindennapi imagyakorlatából – ti. *reggel, este, s mikor úgy van napközbe. (...) mikor osztá megébredek (...) délbe legtöbbször, az Úrangyalát* – arra lehet következtetni, hogy szakrális kommunikációja intenzív. A vasárnapi szent misék és a vallásos ünnepek mellett a kritikusnak minősülő élethelyzetek (betegség, nehézségek) teremtenek alkalmat a legintenzívebb imádkozásra.

¹³ Bolhaszeg Csikszentsimon egyik falurésze, mely nevét az 1700–1800 közötti időszakban itt készített, *bolhaszeg* nevű faszégekről kapta. Ezek olyan keményfából készült lapos szegek, amelyeket a házepítésnél használtak, hogy az agyagtapasztás jól megálljon.

¹⁴ Keszeg Vilmos értelmezésében ez „az egyén társadalmi pozícióját támasztja alá, társadalmi kapcsolatait, teljesítményeit legitimizálja” Keszeg V. 2007. 170.

A világnak dualisztikus szerkezetet tulajdonít, a menny és a föld szférája nemcsak térben, értékrendben is különválnak: a rossz angyalokat Isten nem tűri, letaszítja őket a földre. Egyéni színezetű biblikus eredetű kozmogóniája szerint belőlük keletkeztek a rossz nemzetségek, de az Isten nem hagyta az embert egyedül a világban, őrangyalt rendelt melléje, hogy kételyeiben utat mutasson neki. Meggyőződése, az ember eredendően bűnös, hisz *ha egyszer megszületett, s akkorára nőtt, hogy beszélgetni tudjon, bűn nélkül senki sincs*. Vallási és világi ideálja a testvériség, a *magyar mint Isten népe* és az összes más vallású ember irigység nélküli, békés együttélése. Meglátása szerint az emberiség erkölcsileg (meg)romlott állapotban van, hitetlensége a pusztulás felé vezet, amelyet Jézus második eljövetele fog követni. A *balgatagok* viszont nem veszik észre a figyelmeztetéseket, s mert nem térnek jó útra, a világnak el kell pusztulnia. Mindezt Isten teremtő erejének tulajdonítja, amelynek célja, hogy az emberiség újjászületés által megtisztulhasson.¹⁵

1992-től, férje halála óta, egyedül él. Időskori gyengeségének függvényében, amikor teheti, még ma is eljár a templomba.

3.1.2. Gy. A. V. 1930. július 28-án, a család ötödik gyermekeként született Csíkszentsimonban. Élettörténeti jellegű visszaemlékezései szerint imákat egyrészt szüleitől, másrészt a hittanórákon tanult. Családi szokásként nyolc testvérével együtt hangosan mondták a napi imádságokat. Az öt osztályból három évet román tannyelvű iskolába járt, ezért imarepertoárjában román nyelvű szövegek is szerepelnek. Nyolc évesen elsóáldozó, később a bérmálás szentségéből is részesül. Számára a katekizmus törvényei nem veszítettek igazságértékükből, a világ keletkezése, az Úr teremtése, Jézus, a szentek élete ma is ugyanúgy érvényesek, ahogy fiatalként megtanulta.

Először édesapja tapasztalatain, illetve történeteinek keresztül ismeri meg a vízvetés szokásgyakorlatának okát, módját és célját, s e *hókuszpókust ugyanolyan igaznak tartja*, mint Isten irgalmasságának jelét a beteg irányába. Pontos tudása van arra vonatkozóan, hogy adott betegségek esetén mi a teendő, mely szövegek és gesztussorok szükségesek, de mindezt külső szemlélőként láttatja, mert saját bevallása szerint soha nem próbálkozott vele. 16 évesen Bukarestbe vitték, hogy megtanuljon varrni, majd Tusnádfürdőn házvezetőnőként szolgált egy zsidó orvos családjánál. A hazatérése előtti utolsó hónapokban Szovátrára és Szinaljára került, így összesen három évig volt távol szülőfalujától. A kommunizmus időszakában a templomba járás, a vallás egyéni és

¹⁵ Vetési László egy aranyosszéki idős férfi vallásos világképének bemutatásakor hasonló aspektusokra reflektált. Lásd: Vetési L. 1997.

közösségi gyakorlása egyaránt negatív megítélés alá esett. A nagyobb városokban román nyelvű (ortodox) misealkalmakról is tudomása volt, de azokon nem vett részt, azóta is magában imádkozik.

Miután 1953 novemberében hazaérkezett, elkészítette a *straférungot*,¹⁶ mind a saját, mind a négy lánytestvére lakodalmára. Az *éjjel-nappal szövással* felkészült, hogy a következő év elején (februárban) férjhez menjen. Nemcsak két fiát nevelte fel, hanem három, édesanya nélkül maradt unokáját is. Kézenfogva vitte őket a hajnali misékre, tanította őket a napi imádkozásra, ugyanakkor segítséget nyújtott az iskolai felkészülésükben is. Meglátása szerint az ember testével és lelkével egyaránt, sőt egyformán törődni kell. Egyszerű életmódra törekedve, egykor a kollektív gazdaságban dolgoznak, a mindennapok rutinja közpette a vasárnapoknak kiemelkedő jelentőséget tulajdonított az egész család. Ilyenkor munkaszünetet tartva, a templomba járó (legjobb) ruhájukat vették fel, hogy a közösséggel együtt ünnepeljenek. Egyéni tapasztalat alapján a nehézségekben Isten az egyetlen támasza. Ő az, aki angyal rendel melléje, hogy védelmet nyújtson. Úgy érzi, lehetősége szerint eleget tesz Isten elrendeléseinek, s így talán imái is meghallgatásra találnak. Vallásos magatartásának alapját a vallásosan fegyelmezett viselkedésben, a rendszeres gyónásban és áldozásban látja. Számára irányelvet, útmutatót a szent könyvként tételeződő Biblia által előírt törvények adnak, és véleménye szerint az Istennel való egység az ember állandó igénye kell(ene) legyen. Az imában való átlényegülésnek nem előfeltétele a templomban való tartózkodás, az ember saját otthonában is kapcsolatot tud teremteni a transzcendenssel. Betegsége óta a televízióban sugárzott szentmiséket hallgatja, s ezek esetében nem az számít, hogy éppen katolikus-e, mert *az evangélikus, a református ugyanolyan szép, mint a magyar*. Létállapota miatti kényszerhelyzetében ez (ti. a tévénézés) nem aktív gyakorlatnak, hanem sokkal inkább vallásos fogyasztói attitűdnek tekinthető.

Esetében az imádkozást tehát nem az események, ünnepek váltják ki – ezt bizonyítja a rendszeres napi imádkozás (alkalmi: reggel, déli harangszókor, lefekvéskor, éjszakai ébrenlétkor) is – hanem a vallásos ember alapvető viselkedési formája.

3.1.3. L. D. A. 1932. június 2-án egy csatószegei család harmadik gyermekeként született. Szülei gazdálkodással foglalkoztak, saját földtulajdon hiányában gyakran vállaltak napszámot. Életkörülményeik függvényében a gyerek L. D. A.-nak fatalpú cipőben kellett járnia, később nagylányként legfőbb feladata a szövés, a fonás és a

¹⁶ A házasságkötés alkalmával a lány hozományának ingóság-része (itt: szalmazsák, zsák, abrosz, kendő, szervét, lepedő, szőnyeg; azaz: kenderből elkészíthető textíliák).

*csépel*tetés volt. Emlékei szerint, ebből adódóan, *régen kicsi imádkozás vót*. Imákat szüleitől és nagyanyjától tanult, de megjegyezte a vasárnapi szentmiséken elhangzókat is. 26 éves volt, amikor férjhez ment Csíkszentsimonba. Két gyermeke közül az 1960-ban született I. lányát 2007-ben elveszítette, D. fia jelenleg külföldön él, egyedül. L. D. A. sokat betegeskedett, súlyos tüdőcső tágulása miatt az orvosok korai, akár már 30–35 évesen bekövetkezhető halálát is előrevetítették. Azóta is minden nap hálát ad, hogy lelki és testi gazdagságot kapott. Teljes életét Istentől nyert kegyelmi ajándéknak tekinti, s mint Isten teremtménye tanúságtévő módon akar élni. 1983-ban, nem sokkal férje halála után, Szent Antalt¹⁷ látta álmában, amint kopogtat ajtaján, és élelmet kér. Ezt Istentől származó jelként értelmezte, másnap kenyeret sütött, majd hétfele vágva szétosztotta a szegényebb falubeliek között. Értelmezésében látomása sorseseményként¹⁸ tétéleződik, élete célját – a továbbiakban – az apostoli életmódban látja. A *szidás*¹⁹ gyermekeknek készített csomagok, a vakok meglátogatása, a remetékkel való kapcsolattartás, a papoknak felajánlott imádságok az új életmód megnyilvánulásaiként az irgalom és a gondoskodás jelei. Saját megfogalmazása értelmében a korábban felsoroltak: *szívből fakadó jócselekedetek*. Imái nem öncélúak, *mindenkiért* mondódnak, hiszen *nincs es akiért ne imádkozzék* – vallja.

Mindennapjait *Isten tenyerében*, tőle kapott bételjesülésként éli meg. Számára nincs különbség munka- és ünnepnap között, imagyakorlata rendszeres és létfontosságú: *úgy kell, mint az ételbe a só*. Miután özvegyen marad, olvasásgyakorlata intenzívvé vált (ti. könyveket olvasott),²⁰ így nem csak imákkal, hanem énekszövegekkel is gazdagodott vallásos szövegtudása. A szenteket olyan példamutató személyeknek tekinti, akik megtalálják a szenvedésben az értéket, ezért is olvassa, idézi gyakran okító gondolataikat (pl. *Teréz anya mondta, hogy lépj ki önmagadból, bízd önmagadot rá, s akkor eláraszt a belső békesség öröme*).

A világban létező rosszat/gonoszt az Istentől való elfordulás következményeként értelmezi, amelynek el kell nyernie méltó büntetését. Férje után leányát is elveszítette, de az ima gyógyító hatását tapasztalva, az Istennel való beszélgetésben azóta is örömét leli.

¹⁷ A Remete Szent Antallal kapcsolatos narrációkat és a vele foglalkozó kutatásokat Szikszai Mária tekintette át. Lásd: Szikszai M. 2005, 2007.

¹⁸ A fogalmat értelmező Tengelyi László szerint „a sorsesemény szó (...) olyan magától meginduló, uralhatatlan módon lejátszódó, föld alatti értelemképződésre utal, amely az élettörténetben új kezdetet teremt. (...) Egy sorscsapás csak akkor válik sorseseménnyé, ha nem egyszerűen utolér valakit, hanem épp vélt önazonosságában sújtja őt”. Tengelyi L. 1998. 199.

¹⁹ A SIDA (fr. *Syndrome d'Immuno-Deficience Acquis* ang. AIDS – *Acquired Immune Deficiency Syndrome*, azaz HÍV – *Human Immunodeficiency Virus*) ti. az 'emberi immunhiány vírusa' által előidézett fertőző, halált okozó (letális) betegség.

²⁰ Lásd *Képmelléklet* (3–6., 7a–b., 8., 9b. kép).

Az imádkozásra való állandó, belső ösztönzése alapján az mondható el, hogy napjait inkább elvégzendő feladatai tagolják, mintsem imagyakorlatai. Életterének középpontjában az asztalon elhelyezett saját oltár áll, a lakásról *szentek otthonaként* beszél. Meggyőződése, hogy a Teremtő nemcsak a mennyben, hanem a földön is, azaz mindenhol jelen van. Sztereotíp történetként meséli környezetének botránkozó reakcióját, amikor utazás közben a rózsafüzért morzsolgatja, a templomba menet hangosan imádkozik, vagy az utcai keresztnél letérdel, hogy Szent József áldását kérje. Hisz a szentek csodatévő erejében, a Szűzanya lourdesi megjelenésében, hogy a világban számtalan mirákulum van, amelyet az emberiség legtöbbször saját vaksága miatt nem lát(hat) meg. Nagy becsben tartja, és féltve őrzi azon tárgyakat (pl. szenteltvíz, kisméretű kegyszobrok, kereszt, rózsafüzér),²¹ amelyek csodás történések helyszínéről (pl. Csíksomlyó, Lourdes, Szőkefalva) származnak.

Önmeghatározása szerint, egy katolikus vallású *imádságos buzgó asszony*, aki a ráolvasást az egyének *megijedésének*, *babonájának* tartja,²² és aki nem áll szóba térítő szándékú emberekkel sem: *nincs szó, én lezárom*.

A helyi társadalom viszonylatában B. F. R. és Gy. A. V. imagyakorlata reprezentatívnak, míg L. D. A.-jé az átlagostól eltérőnek minősül.²³

3.2. A rituális szövegmondás

A vallásos ember (*homo religiosus*) számára a természetfölötti hatalommal való kapcsolattartás szükségszerűségként tételeződik. Tánczos Vilmos néprajzkutató, moldvai tereptapasztalatai alapján (is) arra a következtetésre jutott, hogy „a legigazibb, legvalóságosabb létezővel való kommunikáció az egyéni ima által valósul meg”. (Tánczos V. 1999. 245.)

²¹ Lásd *Képmelléklet* (10. kép).

²² ...vizet tettek, s szentet tűzről, s úgy, de z mind olyan marhaság. Az imádság jó, de az, hogy ott valamit kuruzsolt, ez, ez nem. Az árpa az úgy jó, s ahogy jött, úgy el es megy, érti-e? Csak megijednek s oszt se tudják mihez kapaszkodjanak. (2012. dec. 1. Saját gyűjtés)

²³ **B. F. R.** szövegrepertoárja: **9 ima** (Miatyánk; Üdvözlégy; Hiszekegy; Édes jó Istenem őrizz meg; Elébb, hogy sem lefeküszöm; Szívem első gondolata; Én Istenem, jó Istenem; Adjon a jó Isten; Szűz szülője); **4 ráolvasó szöveg** (Szem megnézte, szív megszerett; Édes Jézuskám gyógyítsd meg; Adjon a jó Isten áldást; Pü-pü szar a szeme köz). **Gy. A. V.** szövegrepertoárja: **11 ima** (Miatyánk; Üdvözlégy; Hiszekegy; Az Úr anygala; Adj Uram örök; Szívem első gondolata; Én lefekszem kis ágyamba; Templomodból Uram mielőtt; Ráhajtom fejemet; Hristos a inwiat; Mennynek Királynéasszonya); **2 ráolvasás** (Árpa én téged; jó termésért: Édes jó Istenem adj). **L. D. A.** szövegrepertoárja: **18 ima** (Miatyánk; Üdvözlégy; Hiszekegy; Üdvözlünk téged szegények; Elébb, hogy sem; Szívem első gondolata; Remete, bíz ám jó; Dicső Szent Antal; Üdvözlünk téged; Jöjj el Jézus, Ó, édes Istenem; Veled kezdem a napom; Üdvözlégy Csíksomlyói; Szent Mihály, Szent Ráfáel, Szent Gábrriel; Ráhajtom fejemet; Ó, édes őrangyalkám; Csodákat kik látni; Most segíts meg Mária); **3 rózsafüzér** (Szeretet lángja rózsafüzér; Irgalmasság rózsafüzére; Szent Antal rózsafüzér); **3 ének** (A mi barátunk Jézus; Szent Magdolna elmene; Ó, Mária te vagy).

A hívők valósága az, amit létezőnek vallanak. Hiszik, hogy emberfölötti lények befolyásolják a mindennapi életet, hogy megszólíthatók, és szertartásos felajánlások elfogadásán túl az emberek kéréseit is teljesítik. Ennek tudatában önmagukat egyfajta függőségben lévőnek érzik. (Lovász I. 2002. 11–13.) A római katolikus felekezet tagjai e sajátosságos kommunikációban a keresztyén Isten és a szentek létezését tekintik valóságosnak.

A szövegmondás rituális jellegét a szavak kimondásához kapcsolódó cselekmények szokásszerűsége adja. Pócs Éva szerint az effajta szövegek közös gyökere „a kimondott szó hatékonyságába vetett hit”. (Pócs É. 2006. 2476.) Tánzos Vilmos akként vélekedik, hogy az imamondás önmagában „voltaképpen rítus, és funkcióit a rítus helyes elvégzése révén tölti be”. Ezek alapján a szövegmondás ritualizált jellegét a szómágiába vetett hit, illetőleg a szövegmondás funkciója adja, amely különböző szokáscselekményekkel egészül ki.

Miközben az imádság (könyörgés) tartalmi és formai jellemzőinek – az egyházi előírások által alakítottan – egykori mágikus jellege, pontosabban kontextualizált funkciója megszűnt, a ráolvasásban ez utóbbi máig megtalálható.²⁴ A közös gyökereket igazolja, hogy a ráolvasás – archaikus szövegek hiányában vagy kiegészítéseképpen – magába foglalhat egyházi imákat, szövegében előfordulhat szent személyek megszólítása is.

3.2.1. Az ima

Az emberek és (hasonló, különböző) élethelyzeteik függvényében a transzcendenssel való kommunikáció változatos. Az ima, mint ezen kommunikáció eszköze, olyan generációkon keresztül áthagyományozódott tudás, amelynek közege részben népi, részben egyházi eredetű és meghatározottságú.

Intézményi keretben „az imaszöveg elsajátítása a közösségi életbe való bekapcsolódás feltétele” (Tánzos 1999. 267.), így az egyéni imarepertoárokból leggyakrabban előforduló imák (pl. *Miatyánk*, *Hiszekegy*, *Üdvözlégy*) azonosak. Az intézményesítetlenül (népi) elsajátított és az intézményesítetten (egyházi keretben) kialakított egyéni szövegtudásban és -használatban átfedések azonosíthatók be.

A néprajzi szakirodalomban elfogadott imatipológia a megfogalmazott célok alapján a szövegek különböző fajtáiról beszél. (Lovász I. 2002. 25.) Ilyen például a

²⁴ „A ráolvasó-szerepben – a mágia eszközeként – használt ima, áldás és átok egyaránt ráolvasásnak minősíthető; természetesen csak akkor, amikor egyénileg, nem hivatalos egyházi rítus részeként és »mágikus célra«, tehát egyéni szükséghelyzetben használják.” Pócs É. 1986. 245.

kegyelem és a bajtól való megőrzés kérése (*Szívem első gondolata*), a szentek köszöntése (*Üdvözlégy Mária*) és dicsőítése (*Szűzszülője Istennek*), a bűnös lelkek megtisztulásáért (*Elébb hogy sem lefeküszöm*), a test és lélek védelmezéséért (*Én lefekszem kiságyamba*), a betegségek ellen (*Miatyánk*), a gyógyulásért (*Ráhajtom fejemet*), a meghaltak lelki üdvösségéért (*Adj Uram örök nyugodalmat*) mondott ima, valamint a kérések megfogalmazása (*Templomodból Uram*) és közösségi óhajok kifejezése (*Üdvözlégy csíkszomlyói*). Megjelennek a rossz idő alkalmával mondottak és a jó termést kérők (*Édes jó Istenem adj áldást a kezem munkája után; Adjon az Isten áldást, a zsidóknak szájfájást*) is. Ehhez a kategóriához rendelődnek hozzá a szándékok megfogalmazásai is, amelyek ima, litánia, rózsafüzér és keresztút formái egyaránt ismertek.

Az egyház által előírt kötött formák nemcsak az ima közösségi jellegét erősítik, hanem biztosítják annak fennmaradását is. Az imakönyvek olvasása beépül(het) a mindennapokba, így a szövegek olvasói és értelmezői számára új élményt nyújtanak: *s úgy olvassa el, ahogy én, tiszta érzésből s lelki ízéből, akkor bérámáztassa.* (L. D. A.)

Ha a beszélő (adó) és hallgató/meghallgató (vevő) kommunikációs közegét vizsgáljuk, az imamondás egyoldalú szövegmondó tevékenységnek minősülhet. A válaszadás ugyanúgy hit kérdése, mint azon meggyőződés, hogy az isteni hatalom jelen van a földi világban. A beszélő egyének vagy közösségek által megszólított címzettek ez esetben: az Atya/az Isten, Jézus, Szűz Mária, az arkangyalok (Szent Mihály, Szent Ráfael, Szent Gábor) és a szentek (Szent Antal, Szent Erzsébet, Szent Ferenc).

A szövegmondás a nem verbális kommunikáció eszköztárából az érzelmek és attitűdök továbbítására (is) alkalmasnak vélt mimikát, tekintetet, gesztust, érintést és testtartást implikálja. Ez utóbbi elsajátítása oktatás és utánzás által egyaránt lehetséges.²⁵

A mozgáson keresztül, a térdre borulás és keresztvetés által megerősödik az akarat, mindez tudatosan történik: *összeteszem [ti. a kezem], nem csak úgy mondom.* (L. D. A.) A tekintet fölemelése a keresztre, valamint a tárgyak használata jelzi a külvilágtól való eltávolodást. A szentelt vízzel való homlokkenés a megtisztulás folyamatának szimbóluma.

²⁵ A „teljes ember” háromoldalú (mechanikus és fizikai; anatómiai és élettani; lélektani vagy szociológiai) szemléletét valló Marcel Mauss szerint „az oktatás fogalma fölébe helyezkedhet az utánzás fogalmának” (Mauss, M. 2000. 429.) A technikát „hagyományos, hatékony cselekvés”-ként értelmező francia szociológus véleménye az, hogy utánzáskor „az egyén átveszi azokat a mozdulatsorokat, amelyekből az előtte vagy mások által vele együtt végrehajtott cselekedet áll”. Uo. 431.

Az ima cselekvésként mintegy megerősíti a szent mint „tradicionális autoritást”²⁶ tekintélyét.

A rózsafüzér, a nyakban hordott csodaérem és a falra akasztott feszület ugyanezt erősíti: *hanem szorítom, hogy még erősebb legyen a kérésem.* (L. D. A.) A térnek az otthoni kegytárgyak jelenléte és használata, a saját oltár²⁷ elkészítése szakrális jelleget ad: *én úgy mondom, a szentek otthona, mikor bájövk a miséről es.* (L. D. A.)

Imádkozni mindig és mindenhol lehet.²⁸ Alkalmai szerint a felébredés utáni reggeli imádság, a déli *Máriára harangozás* (Gy. A. V.), este a lefekvéskor mondott ima a mindennapok része, de az éjjeli álmatlanság idején vagy munka közben sem marad el, *úgy is van, hogy nincs szakadás, nem tudom, mennyi az elég, annyira ösztönöz.* (L. D. A.) Az imádkozás felértékelt helyei közül elsőként említendő az „Isten háza”, a templom. Jellemző az *ott es, itt es, lefeküve es* (L. D. A.) térbeliesítés, amibe beletartozik az ágy, a szent kép előtti vagy asztal melletti hely, valamint a szoba „imasarka”.

A szakrális kommunikáció nyelve eltér a köznapitól (I. Tánzos V. 1999. 260.) és az imaszövegek kulcs jellegét a „beszédaktusok lezajlásának tónusa” adja. (Hymes, D. 1997. 486.) Tereptapasztalataim alapján imádkozáskor gyakran váltja fel a szavakat (a) sírás: *azét sírtam most belé, met örökké úgy mondom, hogy annyi, mintha a leányom élne.* (L. D. A.) A múlt felidézése és megisméltése az események újbóli átéléséhez vezet, amely a szövegek „autokommunikatív” jellegéből adódik. (Lovász I. 2002. 50.) A szövegritmus sok esetben monoton, esetenként énekek is felhangzanak: *aki szépen énekel, az kétszer imádkozik.* Az imádkozás három módjaként került említésre a hangosan (*nem érdekel, érti-e, ha az utcán es* L. D. A.), a hangtalanul (*inkább magamban* Gy. A. V.) és a *mikor hangosan, mikor hogy* (B. F.R.) eljárás.

Az imaszövegeket vizsgálva saját változatok is beazonosíthatók. Jellemző az egyén személyes életének belefoglalása: *Édes jó Istenem bocsássa meg a bűnömöt s a Dávidét, most lesz ez ötödik éve, hogy meg van halva Dávidé, de most es belefoglalom. S ne büneink szerint büntessen, hanem nagy irgalmassága szerint könyörüljön rajtunk.* (L. D. A.) Az imák szövegvariálódása mellett említhető még az ugyanazon szöveg különböző helyzetekben való elhangzása. Például: a rossz idő esetén elhangzó *Édes Jó Istenem őrizz meg tűztől, víztől, gonosz ember szándékától, ellenségtől, hirtelen haláltól* (Gy. V.) fohász

²⁶ Az imádkozás a kinyilatkoztatott szövegek újramondása. Jelenbeni megisméltésük azért hatékony, mert maguk a szövegek szentekhez kapcsolódnak (ilyen értelemben pl. Jézus Krisztus, Szűz Mária az „abszolút autoritást” képviselői). Lásd minderről bővebben: Lovász I. 2002. 22–23.

²⁷ Lásd: *Képmelléklet* 12. kép.

²⁸ Tánzos Vilmos szerint „az állandó imádkozás a profán tér, idő élethelyzet megszentelődésének egyik példája”. Tánzos V. 1999. 246.

Édes jó Istenem őrizd meg tűztől, víztől, kártól, hirtelen haláltól, gonosz ember szándékától, ördög csalásától. Ajánlom ezt a kedves imádságot a boldogságos Szűz Mária tiszteletére. Amen. (B. F. R.) szövegváltozata olyan mindennapi imádság, amit a templomba nem mondanak.

3.2.1. A ráolvasás

A szómágia egyetemes eszközének (Pócs É. 1986. 240.) tekintett ráolvasó szövegek sokféleségét a különböző alkalmakhoz fűződő más-más szövegtípusok is visszaigazolják.

A betegségek (árpa, ijedtség – önöntés, igézés – vízvetés, fejfájás, /gyermek/sírás és általános rosszullét) ellensúlyozásaként használt szövegek mellett a földműveléshez kapcsolódók köréből a jó termést kérő (pl. vetéskor) és a betakarítást célzó (pl. *pityókaszedéskor*) ismertek, a házimunkák közül pedig a kenyérsütés alkalmával mondhatókat idézték fel.

A ráolvasásokat „nyomatékosító kísérő” (Pócs É. 2006: 2476.) szövegekként megjelennek az egyházi imák, a szentek felkérése a közbenjárás érdekében: *Édes Jézuskám, gyógyítsd meg a szőke leánka, vagy barna, vagy milyen.* (B. F. R.) Ebben az esetben a szövegfunkció nem azonos a mindennapi imákéval. Egyházi viszonylatban a ráolvasás önmagában *babona*, így tehát nincsen valós alapja. Ez a nézet a nép körében sem ismeretlen: *az imádság jó, de az, hogy ott valami kuruzsolt ez, ez nem.* (L. D. A.)

A mágikus szövegmondást cselekmények egészítik ki. A cél érdekében fontos az egyidejűség, a szavak és tettek összehangolása. A gyógyító víz elkészítése keresztvetéssel kezdődik, majd a parázs vízbetételének, a mágikus szöveg elmondásának, a gyógyulás kérésének háromszori elismétlése után ér véget. Az árpa esetében az aratást imitáló kézmozdulat kísérő eleme a gyógyításnak: *sollóval úgy csináltak, mintha aratták volna.* (Gy. A. V.) Az ón megolvasztása, vízbe tétele nem különíthető el a szövegmondás alatt megjelenő alak értelmezésétől, amelynek célja a betegséget okozó személy beazonosítása: *a vízbe kijött egy ember, s egy kés a kezibe.* (B. F. R.) A tavaszi munkálatok keresztvetéssel kezdődnek, kenyérsütéskor pedig *csak így kézzel keresztet vetek rea három helyt.* (Gy. A. V.)

A beszélő hangereje céltól függően változik: felszólítás esetén erősebb, kérések, kijelentések alkalmával halkabb. A kívánt hatás elérésében meghatározónak bizonyul(hat) a suttogás, a hangosan ki nem mondott szó és a hallgatás.

A ráolvasás mint egyén és megszólított közötti kapcsolat, az imához hasonlóan: egyoldalú. Mint ilyen a szövegtudással és annak alkalmazási helyét, módját, célját ismerő specialista által kezdeményezett kommunikáció része.

Ha a mindennapi tapasztalat valaki hozzáértését visszaigazolni látszik, akkor a környéken élők következetesen hozzá fordulnak, mintegy kitermelve és fenntartva a specialista szerepkörét: *még ez idáig akinek vettem, s így vót érted-e, meggyógyult.* (B. F. R.) A szövegek által megszólítottak vagy szakrális személyek (pl. Isten, Mária, Jézus), vagy maga a betegség: *Árpa, én téged learatlak, kévébe kötlek, haza viszlek, kicsépellek, malomba viszlek, megsütlek s megeszlek.* (Gy. A. V.)

A szabadabb mondatkezelés, a közlés egyszerűsége és a beszédstílusra jellemző személyesség a szóbeliségnek tulajdonítható. A tudásanyagának szájhagyomány útján történő átvétele felmenti az egyént a kötött formákhoz való ragaszkodástól. Erre példa a *Jézuskám* megszólítás is, mely a birtokos rag és kicsinyítő képző által érezhetően személyessé válik. Fennmaradását az emlékezés és a vele való viszony (a benne való hit) teszi lehetővé. Átalakulása az idő múlásával természetes folyamat. Csökken a szómágia erejébe vetett hit, s ezzel együtt azon alkalmak száma, melyeknél a betegséget ráolvasással próbálják gyógyítani.

4. Következtetések

Az eddigi kutatómunka során körvonalazottak alapján a dolgozatban az imádkozás és a ráolvasás alkalmainak, módjának, céljának áttekintésekor, minden igyekezetem ellenére, a fentieknél pontosabb, árnyaltabb beazonosításuk lehetetlennek bizonyult.

Következtetésként az alábbiak állapíthatók meg:

(1) Életükben a rituális szövegmondás különféle helyzetekben és alkalmakkor van jelen. A vallásos ember alapvető viselkedési formájaként a pihenés mellett a mindennapi és az ünnepnap cselekvések részét képezi. Szövegelőadásként mind az ima, mind a ráolvasás időponthoz (reggel, dél, este, éjjel), alkalomhoz (betegség, munka), testartáshoz (térdeplés, összekulcsolt kéz, keresztvetés), valamint ismétléshez (három, hét, kilenc) kötött. Az imádkozás a három személy mindennapi életvezetési stratégiájának részét képezi. Imagyakorlatuk saját életük minőségére irányuló, de L. D. A. esetében fokozottan kiterjed a környezet(é)re is.

(2) Mindkét rituális szövegmondás testi és lelki állapotokat, viszonyokat és kapcsolatokat befolyásol. Az ima és a ráolvasás közötti eltérés formailag (pl. a ráolvasás

szabadabb mondatkezelésében, a közlés egyszerűségében és a beszédstílusra jellemző személyességben), illetve kontextusfüggően – eltérő cselekmények (pl. köpdösés) és rítuskiegészítők (pl. elevenen/halott szén alkalmazása) alapján – érhető tetten.

(3) Individuális aktusként – a vallásos-mágikus aspektusai miatt – mindkettő a szakrális kommunikáció részét képezik. Az ima nyilvánossága nagyobb (individuálisan és közösségileg is), a ráolvasásoké (helyzetfüggően) kevésbé.

Felhasznált irodalom

DÉGH Linda

1960 Az egyéniségvizsgálat perspektívái. *Ethnographia* LXXI. 28–44.

HYMES, Dell Hathaway

1975 A beszélés néprajza. In: Pap Mária – Szépe György (vál., szerk.): *Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások*. Gondolat Kiadó, Budapest, 91–146. [Eredeti kiadás: 1962.]

1997 A nyelv és a társadalmi élet kölcsönhatásának vizsgálata. Alapvető fogalmak. In: Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (vál. és szerk.): *Nyelv – kommunikáció – cselekvés*. Osiris Kiadó, Budapest, 458–495. [Eredeti kiadás: 1974.]

KESZEG Vilmos

2007 Élettörténetek populáris regiszterekben. In: Jakab Albert Zsolt – Keszeg Anna – Keszeg Vilmos (szerk.): *Emberek, életpályák, élettörténetek*. BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék – Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 151–197.

KOMÁROMI Tünde

2001 Az ijedtség. In: Czégényi Dóra – Keszeg Vilmos (szerk.): *Emberek, szövegek, hiedelmek. Tanulmányok*. (Kriza Könyvek, 7.) Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 112–140.

KOVÁCS Éva

2008 Interjú módszerek és technikák. In: Uő. (szerk.): *Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet*. (2., javított kiad.) Néprajzi Múzeum – PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, Budapest–Pécs. [Elektronikus elérhetősége: http://www.hermes.btk.pte.hu/letoltes/ijen/bib/kozossegtan/KT_2jav_kiad_15_Kovacs.pdf (utolsó megtekintés időpontja: 2013. 04. 20.)]

LOVÁSZ Irén

2002 *Szokrális kommunikáció*. Európai Folklór Intézet Budapest.

MAUSS, Marcel

2000 A test technikái. In: Uő.: *Szociológia és antropológia*. [Osiris Könyvtár. Antropológia. (Ford. Saly Noémi és Vargyas Gábor. Szerk. Fejős Zoltán.)] Osiris Kiadó, Budapest, 425–446.

ORTUTAY Gyula (szerk.)

1940 *Fedics Mihály mesél*. (UMNGy, 1.) Egyetemi Magyarságtudományi Intézet, Budapest. [Reprint: Akadémiai, Budapest, 1978.]

PLATVOET, Jan G.

1990 The Definers Defined: Traditions in the Definition of Religion. In: *Method & Theory in the Study of Religion* II. 2. 180–212.

PÓCS Éva

1986 Utószó. In: Uő.: (szerk.): *Szem meglátott, szív megvert. Magyar ráolvasások*. (Prométheusz Könyvek 11.) Helikon Kiadó, Budapest, 235–273.

2004 Igézet, szemverés: a nézéssel való rontás hiedelmei és rítusai. In: Uő. (szerk.): *Aldás és átok, csoda és boszorkányság. Vallásetnológiai fogalmak tudományos megközelítésben*. (Tanulmányok a transzcendensről IV.) Balassi Kiadó, Budapest, 402–435.

2006a Ima (szócikk). In: Takács Zoltán: *Magyar Néprajzi Lexikon*. Digitális kiadás. Hallgatói Információs Központ, Digitális Tankönyvtár. [Elektronikus elérhetősége: <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-neprajzi-lexikon/ch21.html>]

- (utolsó megtekintés időpontja: 2012. 01. 13.) Eredeti: In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon* II. (F–Ka). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.]
- 2006b Ráolvasás (szócikk). In Takács Zoltán: *Magyar Néprajzi Lexikon*. Digitális kiadás. Hallgatói Információs Központ, Digitális Tankönyvtár. [Elektronikus elérhetősége: <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-neprajzi-lexikon/ch21.html>]
(utolsó megtekintés időpontja: 2012. 01. 13.) Eredeti: In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon* IV. (N–Szé). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.]

ORBÁN Balázs

- 1991 *Székelyföld leírása*. (Első erdélyi kiadás.) Európai Idő Kiadó – Eurid Kft, Sepsiszentgyörgy. [Eredeti: I–VI. 1868–1873 Első Erdélyi kiadás.]

SZIKSZAI Mária

- 2005 *Történetek története. Képiség és narráció a magasművészet és a népi kultúra között avagy a homo narrans esete Szent Antallal*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely.
- 2007 Szent Antallal kapcsolatos archaikus népi imák. In: Lackovits Emőke, S. – Szőcsné Gazda Enikő (szerk.): *Népi vallásosság a Kárpát medencében 7*. (A 2005 szeptemberében Sepsiszentgyörgyön megrendezett konferencia előadásai.) Székely Nemzeti Múzeum – Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Sepsiszentgyörgy – Veszprém, I. 9–28.

TÁNCZOS Vilmos

- 1999 A moldvai archaikus népi imák élettere. In. Uő.: *Csapdosó angyal. Moldvai archaikus imádságok és életterük*. (Krónika Könyvek.) Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 243–322.

TENGELYI László

- 1998 *Élettörténet és sorsesemény*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.

VETÉSI László

- 1997 Egy aranyosszéki idős férfi vallásos vilásképe. In: Lackovits Emőke, S. (szerk.): *Népi vallásosság a Kárpát-medencében*. II. (Az 1991-ben Veszprémben megrendezett konferencia előadásai.) Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság Laczkó Dezső Múzeuma – KLTE Néprajzi Tanszéke, Veszprém – Debrecen, 320–344.

Elektronikus források (honlapok)

Csíkszentsimon Önkormányzatának honlapja

<http://www.sansimion.consloc.ro/leiras.html> (utolsó megtekintés időpontja: 2013.01.13.)

A 2011-es romániai népszámlálás hivatalos honlapja

<http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS8.pdf>

(utolsó megtekintés időpontja: 2013.01.13)

(utolsó megtekintés időpontja: 2013.01.13)

Melléklet

Szövegtár

I. interjú

Beszélgetőtárs neve: Boga Ferencné Rozália (B. F. R.)

Születési ideje és helye: Csíkszentsimon

Felekezeti hovatartozása: római katolikus

Foglalkozása: nyugdíjas

Gyűjtés helye és időpontja: Csíkszentsimon, 2012. december 01.

Gyűjtő neve: Sándor Cecília (K.)

Megjegyzés: A beszélgetésbe ugyan nem kapcsolódott bele, de jelen volt az unoka, Boga Jácinta, aki 1993. szeptember 1-jén született Csíkszeredában, felekezeti hovatartozása római katolikus, jelenleg Csíkszentsimonban lakik, és a községben dolgozik.

(K.): *–Hogy azokat el tetszik-e nekem mondani?*

(B. F. R.): – Hát el, aztot mind tudjátok tük es.

(K.): *–Há jó, de nem mindegy, hogy mi mondjuk, vagy mástól halljuk.*

(B.F.): Szívem első gondolatja,

Hozzád száll fel Istenem,

Te őriztél meg az éjjel,

Maradj ma is énvelem.

Téged áldlak és imádlak,

Mint szerető gyermeked,

Szívem csakis azt akarja,

Tiszta szívvel büntelen.

Szűz Mária Jézus anyja,

Te mindnyájunk anyja vagy,

Oltalmaz meg minden bajtól,

Kísértésben el ne hagyj. Ámen.

Na ez a reggeli ima. S akkor a (ott köss egy kötényt magad előbe nehogy lelocsold magad, [utasításként szól unokájához]),s akkor avval, estéji ima van, amit nem mondnak. Érted-e, osztán, hogy mások es tudhassák esetleg.

Én Istenem, jó Istenem,

Becsukódik már a szemem,

De a tiéd nyitva Atyám,

Amíg alszom vigyázz reám.

Vigyázz kedves szüleimre,

Meg az én jó testvéreimre,

Mikor a nap újra felkel,

Csókolhassuk egymást reggel. Ámen.

Ez egy.

Édes jó Istenem örözz meg tűztől, víztől, kártól, hirtelen haláltól, gonosz ember szándékától, ördög csalásától. Ajánlom ezt a kedves imádságot a boldogságos Szűz Mária tiszteletére. Ámen.

Ezt nem mondják.

(K.): *–Nem, nem is hallottam még soha. S ezt kitől tanulta?*

(B. F. R.): –Eztet én odahaza tanultam, a családba mondtuk örökké, az egész család. Ott tanultuk. Aztán a Mi Atyánk, az Üdvözlégy, a Hiszek egy, a ..., ezket mondtuk.

Elébb, hogy sem lefeküszöm,

Kezeimet összeteszem,

Hozzád emelem szívemet,

Istenem látván tégedet.

Hogy velem annyi jót tettél,

Veszélyektől megmentettél,

Mivel ellened vétettem,

Bocsásd meg kérlek énnékem.

Mert nyugton csak úgy alhatom,

Ha vigyáz reám őrangyalom,

Ó Mária édesanyám,

Kérlek legyen gondod reám.

Ó üdvözítő Jézusom,

Szent sebeidbe zárkózom,

Melyekből véred folyt ki értem,

Le mosvala az én vétkem.

Légy velem édes Jézusom,

Hogy ... Most mán ezt az utolsó szavat elfelejtettem na, [kacagás miatt érthetetlen 2 mp]

(K.): –*Nem baj. S akkor mikor szokott imádkozni, reggel-este?*

(B. F. R.): – Reggel, este, s mikor úgy van napközbe.

[témától eltérő beszélgetés]

(K.): –*S hol szokott imádkozni?*

(B. F. R.): – Legtöbbször az ágyba, mikor lefekszek, hát...

(K.): –*S hangosan, vagy?*

(B. F. R.): –Há, mikor hangosan, s mikor hogy.

(K.): –*Jól van. S a rádióba szokta-e hallgatni a Mária rádiót?*

(B. F. R.): – A Mária rádiót nem hallgatom, met itt nem tudom fogni, s ott pediglen úgy zakatol, mint a nagy nyavaja. Nagyon ritka, nagyon ritkán van, hogy hát úgy tudjam végighallgatni, érted-e. [érthetetlen szöveg 2 mp]

(K.): –*S akkor imakönyvből olvasni?*

(B. F. R.): –Imakönyvből, abból, énekeket énekelni. Szent énekeket, ugye az énekkönyvből szoktak.

(K.): –*Abból minden nap?*

(B. F. R.): – Hát nem minden nap, mikor hogy.

(K.): –*Akkor az énekeket is ismeri.*

(B. F. R.): – Hát legtöbbet. Templomi énekek vannak ezekben mind.

(K.): –*S akkor ha, betegség esetén mit szoktak imádkozni?*

(B. F. R.): – Jaj ahol beteg van, s úgy mentünk imádkozni, ott elmondtuk a szentségimádást egy órát, a tisztító tűzben szenvedőkért, vagy a hallottakért, érted-e. S az olvasók, s ezket imádkoztuk, egyebet nem. Nem volt olyan különleges, ami csak [érthetetlen szó].

(K.): –*S ilyen betegség leolvasására, olyan igézés, hogyha árpa nőtt valakinek a szemére?*

(B. F. R.): –Azt nem tudom, nem tudom aztot, hogy árpa; aztot nem tudom learatni egyáltalán. Az igézésre arra igen. Arra örökké vettem vizet a gyermekeknek.

(K.): –*S az hogy van?*

(B. F. R.): – Hát veszel egy csipor vizet, s így le s mikor akarod vetni a vizet így csináltam örökké: Az Atya a Fiú és a szentlélek nevében. Ezeketinkább magamba szoktam mondani. Így ne vetek egy keresztet, akkor leteszem [mutatja, hogy egyik kezével befödi a poharat],

de víz van benne olyankor, s akkor így ide rejateszem, keresztet vetek, s akkor kinyitom az ajtót, s egy piros szent belévetek abba a vízbe. S a süllőgázalatt[érthetetlen két szó], s akkor mikor annak vége, akkor erre es szem megnézte, szív megszerette, kék szem megnézte, szív megszerette. Édes Jézuskám gyógyítsd meg a szőke leánka, vagy barna, vagy milyen érted-e, vagy gyermek na. S akkor megint újból kivetek egy szent, beléteszem, s akkor arra es ugyan így elmondok egy Üdvözlégyet. S akkor megint így kivetek vizet, három szent veszek ki, beléteszem, s aztot örökké mondom, hogy hát édes Jézusom gyógyítsd meg ezt a kékszemű leánkát, vagy gyermeket, vagy állatot, érted-e. Állatnak es, igen. S akkor erre es, arra es vétetek ki [a pohár mind a négy oldalára], s akkor felveszem, s mán a hármat beléttetem, s akkor kinyitom az ajtót, s háromszor bévetek a vízből, így a kés hegyin, s akkor felállítók [nyelvbötlés], s odaadom akinek szükség, vagy pediglen én menyek, s a fejit megmosom, vagy ha az állat van, az állatnak a hátára s a fejire, érted-e, s a fülbe egy kicsit bécseppentek. S akkor, tudd meg, még ez idáig akinek vettem, s így vót érted-e, meggyógyult. Betegségbe es van, ha, nálunk tehen es vót, hogy így vót, megigizték, disznyó es, helyrejött. Úgy tanultam én es, idehátra vót komasszonyom, Erzszi komasszony, már ennek a mámája, s ő tanyított vót meg engemet víz vetni. Leányát nem tudta megtanyítani.

(K.): – *Há hogy?*

(B. F. R.): – Nem tanulta meg, s azután aszongya, komasszony te tudod, s én nem. Mondom, hámé nem tanulta meg az anyjától maga. [kacag] Ő tanyított engemet es. A gyermekek mindegyre betegek voltak, vagy izélték, hogy fáj a fejk, így eresztették el, s olyan, s akkor futtam hátra én es egy csiporral, hogy hamar vessen nekem vizet, egyszer aszongya tudod-e mit fiam, én megtanyitlak téged, s te vessed.

(K.): – *Még fiatal korába?*

(B. F. R.): – Fiatal koromba, egész fiatal koromba, még a gyermekek kicsikék vótak, ezeknek az apjik, s izé, megtanultam.

(K.): – *Sakkor, amikor valaki beteg mindig szokta.*

(B. F. R.): – Én hogy ha fáj a feje, s sír erősen, már mondjuk a gyermekek azok úgy orditnak, met a fejk erőst fáj, éjjel értted-e tizenkettő vót az óra, s bémásztak a kapun, s dergettek az ajtón, s menyek ki ..., s háTulit Rózsika érted-e, jó, hogy az Úristen megfizeti, ha tud Rózsika néni vessen vizet, met Erzszi nénihez es hátra jártunk, s aszondtamaga tud vizet vetni, hogy nem tud. S aszongya úgy ordít a leánka, idejárt az anyatárs, s ahogy elment azután egyet orditt. Hamar vizet vettem, s elvitte, amihelyt megmosták a fejit, s mindent érted-e, helyrejött, úgy hogy mán jól aludt, semmi baj nem vót. Egész éjjel tudtak aludni tölle. S azután es annyiszor jöttek, annyiszor jöttek, [kacagva folytatja] mondom csak éppe éjjel ne dergessetek, de muszáj vót dergessenek, hogy ha [kacag]. Így vót.

(K.): – *Akkor ez használ. Ha valaki beteg, akkor ezt...*

(B. F. R.): – Ez használ, értted-e állatnál es, s embernél es. Nálam használt örökké.

(K.): – *S valakit tanított-e meg erre?*

(B. F. R.): – Én nem tanyítottam, me nem kérték. Nem kérték, s aztán én nem tanyítottam. A mai fiatal nem hiszen benne érted-e, nem [érthetetlen szó] hisznek. De én tanyítottam meg a menyecskéket, a miénkeket, az anyját es igen, met ugye ezek es, vót, hogy ezek es sírtak. Gyufaszázból vet...

(K.): – *De gyufaszállal az hogy van?*

(B. F. R.): – Gyufaszállal es úgy, érted-e, hogy a gyufaszálat elhuzza, hogy ha nincs szén, érted-e, s akkor ott tartja rajta, s imádkozik, s úgy aztán ereszti belé, beléteszi. S hogyha feljönnek ... van eset, hogy lemegy a fenekibe, melyik lemeen a fenekibe, az akkor meg van igizve, ha fennmarad a teteinn, nincsen megigizve.

(K.): – *De ki igizhet?*

(B. F. R.): –Há vannak olyan emberek, hogy igiznek. Megnézik erőssen, érted-e, átolnézik, s megigiz.

(K.): –*S akkor olyankor mi történik?*

(B. F. R.): – Hát olyankor, mikor valaki, mondjuk, hogy nálunk az istállóba ezelőtt ugye állatok vótak, sok, mentek bé, mi mentünk hátul, én örökké mentem, s így a kötényem alá a kezemet bétettem, s mikor bément az istállóba, akkor mondta, hogy jujj milyen szép ez az állat, s így háromszor megráztam ne [mutatja]tüssz, így magamba mondtam, tüssz, tüssz, szar a szeme közé, érted-e. S akkor, akkor nem igizték meg, érted-e. Erre is tanyított az az öregasszon engem, érted-e, hogy ha valakit látsz, aszongya fiam, hogy hát, erőssen gyönyörködik benne, akkor mondjad, mondjad, hogy tü, tü, úgy magadba aszongya, tü, tüszar a szeme közü [kacagás], érted-e. Ezeket, ezeket, mondjuk ugye régiek, s ezek mind idősek, tudod.

(K.): –*Igen, me ezeket ma már nem használják. S nem is hallottam róla.*

(B. F. R.): – Nem. Nem, nem, nem. Nem es hallják ugye, s nem es izélik, vannak olyanok, hogy nem, de azért a lányok, a fiatal menyecskék es tudják a vízvetést.

(K.): –*Édesanyja mondta, hogy maga tudja, ide jöjnek.*

(B. F. R.): –[kacagva] Járt még nálam. Járt hezzám.

(K.): –*Igen, igen. S akkor még ha a gyerekek megijednek, ugye szoktak ónnal.*

(B. F. R.): –Aztot ónt óntnek, csak én azt nem tudom, érted-e. Én láttam egy cigánynét egyszer, hogy az ónt megolvasztotta egy kalánba, egy kalánba belétette, s így a füttőre tette, s az az ón megolvadt ott, érted-e. S akkor nekiállott, s egy csiporba vizet vett, s osztán az es imádkozott, hogy mit, nem tudom,meosztán mire én akkorára nőttem, hogy hát izé, akkorra meghalt. Én es láttam, hogy így a csiprot fogta a feje fölött a gyermeknek, met egy gyermek erőssen, de erőssen meg vót ijedve érted-e, úgy félt mindentől, vége vót az életinek. S akkor abba a kalánból belécsepegtette oda a vízbe; de imádkozott, hogy mit nem tudom. S elég az, hogy a vízbe kijött egy ember, s egy kés a kezibe, s a gyermeket meg akarta ólni.

(K.): –*S akkor az mit jelentett?*

(B.F.): – S az tudod-e mit jelentett? Az, hogy az anyja, de igen az anyja ölibe vót a gyermek, s úgy ment neki, hogy megöllek, az anyját meg akarta, hogy mególi, me részeg vót, s akkor valamit ott csináltak, ott a szomszédbe vót nálunk, elég az, hogy hát nekiállott, s izélt, a késsel reament érted-e, s a másik szobába ott vótak az asszonnak a testvérei, két legény, s aztán beszöktek, s kihanyították az urát.S úgy szabadult meg a gyermek. S a gyermek megijedt ott az ölibe, érted-e. Megmondta, megmondta a cigánné, aszongya itt egy férfi megakarta magikot ólni, s a gyermek attól ijedt meg.

(K.): –*Azt a mindenit.*

(B. F. R.): – Igen, érted-e. Olyan ügyes, okos asszon vót az a cigány, igaz mán öreg asszon vót, na tehát neki örökké Sztojkané a., úgy hittuk.

(K.): –*Még valamilyen betegség, vagy ilyet amit akkor szoktak? Ha sárgaság van?*

(B. F. R.): –Aztot nem tudom, a sárgaságnak valami..., az erdön izé, ilyen harangvirág, ilyen nagyokot nő ne, s annak a gyökerit mondják, hogy jó izének, teának, s a sárgaságot az el, kiüzi, kipucolja. Na, egyebet nem tudok a sárgaságnak egyáltalán. Eztet mondta vót egy velem egy idős. Sárgaságba vót, s fenn vót a kórházba, egyszer meglátogattam, s azt mondta, hogy mellette még vót egy leánka, minden nap érted-e, aszongya, csángó né bójön, s hoz egy liter teát. S amióta igyuk, aszongya, úgy takarodunk ki a sárgaságból, le a kalappal. S meg kéne tudjam, hogy miféle, miből főzik. S aztán azután ő haza került, s aztán megkérdezte azér, na mondom, mondta-e meg a csángóné, s aszongya igen, hogy ilyen nagy magos sárga harangvirág van az erdön, s annak a gyökerit ki kell ásni, s meg kell mosni, s azt meg kell főzni teának, s attól kitakarodik. Aszongya még a doktor es izélte, hogy mondja meg, hogy mitől van a izé, hogyhívják... [témától eltérő beszélgetés]

(K.): –*S ilyenkor kenyér sütéskor is szoktak ugye? Mikor megszegik a kenyeret. Akkor mit mondnak, ott imát szoktak mondani, nem?*

(B. F. R.): –*Há mikor dagasztunk, akkor mikor vége van a dagasztásnak, akkor ugye úgy csináljuk, hogy az utolsó ledagasztásról egy marok lisztet így rea szoktunk hinteni, azt aszondták az a Mária ágya. S akkor ugye eszehányjuk, s akkor lelisztezzük, leizéljük, s keresztet vetünk rea rendesen keresztet vetünk. Atya, Fiú, szentlélek nevében Ámen, érted-e, így. Evel hagyjuk el a izét, a dagasztást. De így másképpen egyebet nem szoktunk. Egy széket ide kellett vóna, s leülj.*

(K.): –*Én megállok, há nem baj. Még akartam kérdezni, hogyha nagy idő van, olyankor mit szoktak csinálni?*

(B. F. R.): –*Jajj, mikor erős üdő jó, erős üdő jó, akkor jó ha van szentelt pimpó, s bétenni legalább két szálat, érted-e, hogy égjen.*

(K.): –*A tűzbe?*

(B. F. R.): –*Igen a tűzbe, s akkor szoktunk imádkozni, [félíg kacagva] bészorulunk a házba, s hamar imádkozunk.*

(K.): –*S mér kell a pimpót betenni égni?*

(B. F. R.): –*Azért, aszongyák, hogy az viszi el azt a nagy erősödőt, mikor olyan rittyegős idő van, érted-e. Így mondják, hogy az az jó, hogy bétenni a füttőbe, s meggyújtani, s hogy égjen, s annak azizeje melyen, viszi el. Így hallottam én es, de osztán [kacagva] nem tudom, hogy igaz-e, nem igaz-e, hát...*

(K.): –*S hogyha valaki meghal, akkor van-e valami különleges ima, amit szoktak mondani?*

(B. F. R.): –*Hát mikor valaki meghal itt nálunk felé, akkor nincsen semmi, így el szoktunk menni ezelőtt imádkozni. El szoktunk menni azelőtt való este, mielőtt temetik imádkozni. Akkor el szoktunk mondani a, szentségimádást szoktunk mondani, a izét... na, mikétt..., halottakétt, de a [érthetetlen két szó]halottakétt na. S akkor osztán végül Mi Atyánk, s Üdvözlégy, s minden osztán belékerül a, mikor attól függ, hogy mennyin vagyunk, s hol vagyunk, s sietnek-e, s hogy mind, érted-e.*

(K.): –*Amíg ilyen betakarítás volt vagy munkálatok régebb, akkor fohászkodtak-e? Hogy legyen mondjuk termés.*

(B. F. R.): –*Amikor vettünk, vagy mikor pityókát ütettünk, akkor mán keresztet vettünk érted-e, s úgy kezdtük, úgy kezdték el a férfiak a vetést. Azt így a markikba vették, s minden félle állatnak, s mindennek vettek. S a többit a jó Isten, hogy adjon, ugye eleget, na. S akkor a pityókaütéskor mikor végeztünk, akkor mi es mondtuk, hogy hát adjon a jó Isten áldást, s [kacagva] a zsidóknak szájfájást. Ilyen bolondokat mondtak, az öregasszonyoktól hallottam én es, mondták a zsidóknak szájfájást. Adjon a jó Isten áldást, s a zsidóknak szájfájást, hogy ne legyen mivel megegyék az áldást. Ilyeneket...*

(K.): –*Na [kacagás], s útra indulás előtt, ha valahova messze utaztak? Vagy régebb nem volt ilyen.*

(B. F. R.): –*Hát ha messze utaztunk ugye, akkor az ember keresztet vet magára, s imádkozik. Méges na, hogy messze menyen hát a jó Isten segítse meg. Így másképpen, de úgy aztot úgy magadba imádkoztad, nem mondta senkinek. Így vót, e vót.*

(K.): –*Akkor maga nem tudja, hogy mit szoktak, amikor árpa van valakinek a szemén.*

(B. F. R.): –*Árpa a szemére, jaj nem, én nekem egyszer lett vót ide ne egy nagy. Olyan csúf vót érted-e, úgy bévérmesedett, s minden a szemem, s ide hátra mentem ahhoz az öregasszonyhoz, amelyik tanyitott a vízvetésre.*

(K.): –*Ő még él-e, vagy már nem?*

(B. F. R.): –*Nem, hát az már rég meghalt. Már a leánya is meghalt. Mondom neki, hogy nézze meg kereszmámi mi lett a szememre, mondom meg kell-e aratni, s aszongya ezt nem fiam, ez húzattól lett. Menj haza, pisild le egy rongyocska, s rea ügyesen, ide tedd rea, s*

egy kendővel kösd reá jól, s meglátod, hogy reggelre kihúzza. S úgy es lett, reggelre olyan gennyet húzott ki ide érted-e, hogy hatalmas sokat. Ki, kijött a genny, érted-e. S azután én a gyermekeknek a szemükre örökké, mikor fájtatták, örökké pisis, az ők pisikájukkal, eztet a rongyot pisikáljátok le ne. S aszonamiétt, mondom azétt, te, hogy pisikáljatok rá. Rá kell pisikálni, lepisilta, s ügyesen kicsavargytam, s tettem reá, s köttemreik, s reggelre úgy tudták a gyermekek, mán úgy hezszasztak örökké mondták, édesanyám jó-e pisiljünk rongyot. Mondom jó-jó ne, má fáj a szemik, úgy tudták s tudod ettől helyrejött. Az öregek, érted-e, tapasztaltak vótak, ugye ők kitapasztalták. Ezelőtt nem vót ennyi orvosság; s az orvoshoz es ha ment, hát oda vizetni kellett, de nem vót a mibül. Pénz nem vót. Mondjuk élelem vót, kenyerek való, s pityóka, s disznyót növeltek, s majorságot, s ugye az élelem e vót, de hát ha még a doktorhoz mentél annak es kellett vigyél.

(K.): –*S akkor az igézést azt bárki megtanulhatta? Mindenki értett hozza? Az igézést.*

(B. F. R.): – Melyik az az?

(K.): – *Hát amikor a szénnel..*

(B. F. R.): – Jaj a szénnel.

(K.): – *Azt mindenki tudhatta, vagy...?*

(B. F. R.): – Azt tudhassa mindenki.

(K.): –*Használták is.*

(B. F. R.): – Nem. Azt akárki megtanulhassa, na én annyit mondtam ezeknek a fiatalabb asszonyoknak es itt ne, hogy tanuljátok meg, hogy ne kelljen menjetek örökké. Ők nem, aszongyák, amíg maga él. Há mondom jó, s osztán azután ki tanyított meg? [kacag][témától eltérő beszélgetés]

(K.): –*S akkor az unokáinak, vagy a gyerekeinek tanított-e imákat?*

(B. F. R.): – Hát, megtanulták. Gyermekek megtanulták töllem, s aztán ... megtanulják a gyermekek. Hát ilyenek vótak fiam a menetek...

Gyűjtés helye és időpontja: Csíkszentsimon, 2013. április 06.

(K.): – S akkor hogy volt az ólommal, az ólomöntés?

(B. F. R.): – Az ólomöntés az úgy volt, hogy kinek kellett, érted-e, mert az felsikolt, érted-e? Éjjel felsikolt, aki megijed, érted-e erőssen. Ha erőssen valamitől megijed, felsikolt. Fut érted-e, ha tud, ha nagy, mert olyan is volt, hogy itt például Tulit Rózsika, Csátószegbe volt férjhez menve, rendesen értetted-e az ablaknak rendesen futott neki, s nem tudták elgondolni, hogy mi van. S a mamája ideleenn Ferencz Emriné komaasszony s az is aztán szerelt valami önt, s önt öntettek neki, s azután a leánka helyrejött.

(K.): – Hát, de ki tud igitni?

(B. F. R.): – Hát figyelj ide, azt mondják igitni az tud, amelyiknek itt a szeme szőre egészen teljesen eszeér (*kezével mutatja*). Olyan es van, amelyik erőssen sokat nézi, szép vagy nem tudom mi belé veti egészen a szemeit, érted-e reaveti, s úgy örökké nézi, a mondjuk..akárkit. Embert is, állatot is az nézi. Má például mü valaki jött az istállóba, ment bé, én elől engedtem, s én utána mentem, s így értetted-e ahogy mentem utána a kezemet bétettem a sulcom alá, s így háromszor megrázintottam (*feláll és mutatja*), hogy ne vegye észre érted-e, hogy nézte meg az állatot s akkor magamba mondtam, hogy pü-pü meg ne igitze. Eztet így megízéltem, s örökké eszembe jutott, s a férfiú pediglen ha bent volt az istállóba háromszor a sapkáját megmozdította félre, egy kicsit megfordította, hogy ő es magába mondta az ilyesmit. Az öregektől így tanultuk na.

(K.): – De maga kitől tanulta?

(B. F. R.): – Volt nekem egy nanyókám, úgy hittuk, ángyomnak az édesanyja volt, tőle tanultam. S a szomszédba es volt aki vizet vetett, s ökeme meghót, s az én gyermekeimnek es már a vette a vizet, de ott nem tanultam meg úgy, aztán itt tanultam meg az utcában, idehátra, ahol jövünk keresztül azon az udvaron lakott, szóval komások voltunk, s az

öregasszony élt érted-e akkor, s ő rendesen a gyermek ha sírt én hátravettem, a homlokát egy kicsit a nyelvemmel érinteni, ha erőst sós volt a homloka, akkor tudtam, hogy megigizték a gyermeket, mert az sírt erőssen. S akkor mentem hátra, s mondom keresztanyám megigizték a gyermeket, sír, s kéne vizet vetni. S akkor örökké úgy izélte, hogyha ezelőtt ott nálunk a Kápolna patak ott volt hát mű abból szoktunk vizet meríteni, ha mentünk víz vettetni, s szembe kellett há érted-e háromszor, s így háromszor kellett meríteni vittem rendesen, s megizélték. S ő es úgy háromszor láttam belémerítette, s akkor aztán keresztet vetett a földre a késsel, a kés hegyin reatette, s aztán az imádságot mondta rendesen, s a szentet tette belé, háromszor a szentet. Én aztán azután sokat vettem, megtanultam tőle, mondom: keresztanyám meg kéne tanuljam, én sokat láttam, mondom, de nem mondták meg mit imádkoznak, s legyen szíves mondja meg, hogy az ember örökké ne fusson, én is tudjam megvetni. S aztán megvettem én, s azután megvették a menyecskék es, gyufaszáלבól es megvették.

(K.): – Akkor maga megtanította?

(B. F. R.): – Meg, megtanítottam én, mert örökké úgy volt, hogy sírnak a gyermekek, megigizték, én egy szempercre vizet vettem, s mondom figyeljete ide: én örökké nem vagyok itt nálatok, én megtanítlak, s vessetek vizet tük es, s akkor tudjátok mi a helyzet. Tudom amikor Ferike született, Györike már megvolt, s ott egymás mellett volt, ahol Korodi Zoliék lanknak, ott laktak akkor, s ott született. Tudom a gyermek olyan erőssen sírt, s ekkor hazamentek, s jó vissza Veronka, hogy úgy sír a gyermek, hogy nem tudja otthagyni egy percet. Mondom valaki odajárt Veronka, s megigizte a gyermeket, s valakit mondott Csátószegből járt estefelé, s úgy ordít. Mondom ne búsulj semmit, vizet vetek én, s vigyed, hamar ott a fűttő előtt vizet vettem, s mossad meg a fejit kicsit, s cseppents bé a szájába, s há egyszer jó vissza, s azt mondja, hát keresztmámi úgy eladott, mondom elaluszik ne félj, ne törődj.

(K.): – Mitől van annak hatása, az imától?

(B. F. R.): – Imádságtól, biztos. Hát itt ne a Tulitnitt való kicsi gyermekek, Rózsikának az unokái, a nagyobbik Helda, hát az osztán mámája lejött Szentimréről akkor jöttek örökké, futtak utánam, hogy menjek az Úristen megfizeti, úgy ordít nem lehet vele bírni, nem tudnak aludni tőle. Éjjel tizenkettőkor felkötöttek, bémentem, s vizet vettem, ahogy eljöttem azt mondják semmi baj nem volt. S aztán Rózsika kitapasztalta, mondom tapasztald ki, hogy ki igizi meg a leánkát, na s azt mondja egyszer: Rózsika néni, ha anyatárs lejő, abba a szent Úristen helybe a leánka meg van igizve. A mámája, valahogy olyan volt az átólnézése. Először futtak hátra Erzsi komasszonyhoz, mert ő volt az öregebb azt mondják Erzsi néni az Úristen megfizeti vessen vizet, de ő azt mondja, én nem tudok, menjetek Bogánéhoz azt mondja, mert ő vet. Rózsika a kert tetején mászott bé, mert bé volt zárva, éjfélekor. Derget valaki az ajtón, édes jó Istenem, ki tud dergetni, há megyek ki s azt mondja, ne ijedjen meg Rózsika néni (*kacagás*), na mondom van-e szentetek, azt mondja ég a tűz a szobájikba, a hálóba. Én addig nem is jártam a fiatalok házába, s milyen magas lépcsőn fel kellett menni, édes jó Istenem mászni kellett, nem tudtam másképp menni lépcsőkön, olyan meredek (*kacagva meséli*). Jajj, mondom felmásztam, de hogy megyek lefelé, de aztán megszoktam, mert ritka hét volt, hogy engem ne kelljen hívjanak.

(K.): – De mostanában nem kell?

(B. F. R.): – Mostanában nem, a leánka megnőtt. Aztán hogy attól-e mitől-e, nem tudom. A gyermeknek már nem kellett kétszer-háromszor, mert az valahogy nem fogta fel az igizést, érted-e, de a leánka aztán igen, az úgy ordított, hogy vezett meg. Amihelyt a vizet megvettem, s megkentem vele a fejcskéjít, csepegtettem a szájába abba a helybe a leánka elhallgatott, semmi baj nem volt (*egy másik szomszéd hasonló esetét meséli el, a különbség hogy az ijedés miatt a szomszéd faluban ónt öntöttek*).

(K.): – S akkor közben melyik imákat szokták mondani?

(B. F. R.): – Erre az izére?

(K.): – Igen.

(B. F. R.): – Erre elmondom a Hiszekegyet, a Miatyánkot, az Üdvözlégy Máriát. Előre elmondom a Miatyánkot, utoljára a Hiszekegyet. S akkor az alatt mind mikor a szent beleteszem, akkor mondom az Üdvözlégyet, három Üdvözlégyet, minden izére, minden szén beletevésre egy Üdvözlégy, s akkor a háromra három. Így tanítottak engemet meg, keresztanyám örökké így.

(K.): – Akkor hatása van.

(B. F. R.): – Van hatása, mert jó volt örökké mindezidáig. A menyecskék es akkor azután azt mondták, hogy szén nem volt, de gyufával vették. A gyufát égették, s akkor úgy vették belé. Mondom hát, az olyan könnyű, leszállott-e? S azt mondják, hogy le, mámá ne féljen. Úgy hogyha meg volt igazve, leszállott. (kacagva mondja) Mondom hát a gyufaszál az olyan, hát ha egy gyufaszál elég, hát mekkora marad, mondom elégett, s azt mondják el. Abból vettek, hogy ne kelljen tüzet tegyenek, s ott még böggjön a gyermek.

(K.): – Hát akkor mitől másabb, mint amit este mond imát, vagy nem másabb? Ugyan az, csak máskor mondja? Például a Miatyánk, azt este is mondja, nem?

(B. F. R.): – Hát hogyne, Miatyánk, Üdvözlégy, Hiszekegyet el kell, aztán el szoktuk mondani örökké. Ugye, erre ezt kellett mondani. Keresztanyám azt mondta, hogy eztet hogy Miatyánk, Hiszekegy, három Üdvözlégy. Ezeket nem mondták meg nekem, mondom, odahaza, hogy hát mit kell. S nem is törődtem ugye, mert hát fiatal voltam, mert hát vettek, s én futtam örökké oda, s ott Isten boldogítsa. *(nevet)* De valahogy, ahogy itt voltam, Ferikével a második gyermekkel, akkor már valahogy úgy ízéltem, hogy én is tudjam, örökké ne kelljen járjak. Már akkor úgy valahogy érdekelt.

(K.): – De mért nem szabad az imádságot hangosan mondani?

(B. F. R.): – Nem tudom, azt nem kérdeztem meg.

(K.): – Így kell.

(B. F. R.): – Nem kérdeztem meg, ha van valaki még ugye a házba, akkor nem muszáj hallja, hogy ott...

(K.): – Ezt nem is mindenki tudja, ugye?

(B. F. R.): – Nem. Úgy hogy voltam úgy is, érted-e hogy a tehenvel elment Feri, hogy Isten nyugtassa, s hazajött, s a az istállóba békötte, egy gyönyörű szép tehenünk volt, tiszta, mint az arany, örökké olyanok voltak a marháink, nem szerettem, hogy ganyésok legyenek a marhák, szépen minden héten megmostam őket, hogy ne legyen mocskosok, s akkor izé: bémentem az istállóba, elvont valami ilyen csúgát hozott haza a majóságnak onnan a gyártól, s mondom, hogy a tehenvel baj van Feri, s azt mondja, azzal nem volt semmi baj, s mondom ki látta a tehenet, valaki látta-e? S há' azt mondja az úton, mikor a vasúton keresztül jöttünk két ember visszanezett, s a tehenet megnézte. Mondom e meg van igazve, s azt mondja ne bolondkodj, mondom hát nézd meg, így a fejit neki tette a jászolnak *(az asztal mellett ülve, utánozza az állat viselkedését, s úgy meséli)*, s így járt a tehen ne. Így a fejit, Uram, ide így a homlokát, úgy járt a tehen, így ne. S azt mondja, Jézusom ne hagyj el, hogy hát ő észre sem vette, hogy hát megnézték a tehenet. Há mondom megyek elé, gyorsan elé jöttem a pincébe, mert nyár volt, s az alsó házban laktunk, s bémentem, s tűz volt, s egy-kettő vizet vettem, s hátra vittem, s megmostam a fejit, a fülibe béceppentettem kétfelől érted-e, az állatnak az kell, hogy cseppents bé a fülibe, s akkor itt megrázza a fejit ne, s akkor a szájába es oda ízéltem, s akkor aztán a hátán hosszan húztam a többit, s a fejire fel, s nem volt egy órája, s helyre volt jöve, értetted-e. S disznóval is ugyanúgy, valaki bėjárt s megnézte, s romlott el a disznó, beteg volt. S mondom hát meg kell próbáljam akkor ha megigizték, s ha nem akkor orvosságot kell, injekciót kell, ezelőtt injekciót adtunk, jött Márton Péter Csatószezből, béinjekcióztuk, s helyrejött a disznó, s ha láttad nem jön helyre, meg kellett ölni.

(K.): – Hát ahol nem tudták ott ejsze vagy..

(B. F. R.): – Vagy megdöglött, vagy le kellett vágni. Így voltam én több rendben, hál' Istennek, aztán örvendett az én uram, hogy megtanultam, mert akkor minden félire tudtam. Egyszer a csürkéekkel voltam így.

(K.): – Csürkéekkel?

(B. F. R.): – Valaki itt járt érted-e, volt egy tyúk alja csürkém, de olyan szépek voltak a csürkék, s ott néztük, megnézte. Elment s hát barátom a csürkék fordulnak fel. Mi tudta lölni, hogy így hirtelen... (*nagyobb szünet*) az ember nem is gondolja, szerelmes Úristen mit tudtak ezek növekedni, mit ettek meg? Nem volt semmi egy ládában, nem volt benne semmi, há mitől van ez? S eszembe jutott, na várjál mert a csürkéket átolnézték. Én ez néztem, s a másik fehérnép is, s aztán gyorsan mondom vizet vettem, s megpriccoltam érted-e, s aztán mondani kell ugye, rendesen meg kell mondani, hogy: a nevet, érted-e, hogy csürke, vagy tyúk, vagy disznó, vagy marha, szőke-e vagy milyen színe van, érted-e, s vagy ilyen, vagy olyan. Ezt mondani kell, például ha gyermek, akkor szőke gyermek, barna gyermek, kell mondani előre, amikor veted a keresztet. Amikor a szentet beleteszed, na akkor mondod, hogy ezt a szőke gyermeket édes jó Istenem gyógyítsd meg, s akkor a többi imát mondod utána, érted-e.

(K.): – Vajon szándékosan igiznek, vagy?

(B. F. R.): – Nem, ők se tudják. Nem tudják, hogy ők igizősök.

(K.): – Nem tudja?

(B. F. R.): – Nem., csak azt tudja, akinél megigizte, de az, ha megmondja neki, ő azt mondja, hogy ő nem igizős, de nem tudja ő sem.

(K.): – De akkor mitől van?

(B. F. R.): – Nem tudom... erőssen keresztül nézi, érted-e. Ezt mondták nekem az öregek örökké, hogy amelyik sokáig nézi ügyelni kell reá, mert az akkor megigiz. Nézi, érted-e, s úgy belé veti a szeméit, s rajta van a szeme örökké, s úgy keresztül nézi. Na de nekem azt mondták, hogy aki olyan erőssen hamar megigizi, annak itt a szeme szőre összeér. Mondom én örökké néztem, de én nem láttam soha ilyet (*nevetgélve mondja*), s mondogattam, hogy ott olyan is igiz, akinek nem ér össze, mert ott volt olyan, hogy ott nem ért össze egyáltalán. S osztá nem tudom hogy jó az, de mondom egyrésze tényleg olyan erőssen gyönyörködik benne. S szeretem mondjuk az állatot is, gyermeket is, s minden felét, s megnézem, s én örökké meg es tőpöm, így csináló(K.): – pü-pü, meg ne igizzelek, te csúf gyermek, mondogatom neki, vagy szép gyermek, vagy milyen: szép leánka, vagy csúf leánka.

(K.): – S akkor imádkozni mit szokott?

(B. F. R.): – Itthon-e?

(K.): – Igen.

(B. F. R.): – Mindennap. Hát én szoktam a reggeli imát elmondani, Szívem első gondolatja, azt tudod te is, s osztá Miatyánk, Üdvözlégy, s osztá délkor legtöbbször az Úrangyalát, este pediglen az esti imát, s akkor is az Úrangyalát el szoktam mondani. S akkor Hiszekegy, Üdvözlégy, s mán a Miatyánk, s akkor még estői imák, amelyikék még olyanok.

(K.): – S akkor könyvből is szokott? Látom itt van.

(B. F. R.): – Olvasom es, mert sokszor ugye elfelejtem, öreg vagyok mán, s sokszor úgy el izé, hogy mondom édes jó Istenem hogy tudtam én ezket az imákat, s most nem tudom elmondani úgy, hogy bele ne kukkancsak. S sokszor van, de máskor el tudom mondani, valahogy van, értetted-e. Én nem tudom, most hogy így lebetegedtem, nem tudok úgy imádkozni, mint ezelőtt. Az olvasót úgy elmondtam, a templomba örökké én mondtam az olvasót, amióta ez a kántor idekerült az olvasót én mondtam el minden nagymiséén. S ahogy beteg lettem, barátom, nem tudom úgy, mint azelőtt. Úgy tudtam az egész titkot, s előre

amit a három szemre mondtak es, s most nem, belé kell nézzek a papírba, vagy a könyvbe. Nem tudom úgy elmondani., s ezket imádkozom. Azt mondja a szomszédasszony, most mikor volt az az ének itt nálunk, akkor eztet elénekelték, ezt: Ételt, italt adott, neve legyen áldott... *(az asztalon lévő imádságos könyvet kezében tartva mutatja az éneket)*, eztet érted-e, ezt énekelték a szentsimoniak, azt mondja, ő nem tudja honnét tudták ezt a szép éneket a fiatalok, azt mondja, ő soha életibe nem hallotta. Mondom hát Erzszi te, az én könyvemben megvan, én örökké nem mondtam nektek étel előtt, s étel után hogy kell mondani. S azt mondja, hogy hát ő nem tudta, s ők pedig innét izélték, mert ilyen könyve van a templomnak is. Eztet még Sófalvi papbácsi idejében, mikor idekerült, akkor vettük s azután aztán már könyv nem is jött, érted-e. S én ebből sokszor így mondtam, mert annyira megtanultam volt.

(K.): – *Kikhez szokott imádkozni?*

(B. F. R.): – Tessék?

(K.): – *Kikhez szokott imádkozni?*

(B. F. R.): – Hát a Szűzanyánkhhoz, s az Úr Jézushoz, ezekhez szoktam inkább, s Szent Józsefhez, ezekhez szoktunk.

(K.): – *A szentek közül kiket szokott említeni, vagy kiket ismer?*

(B. F. R.): – Hát aztán a szentekből már legtöbbet a Szűzanyához imádkozunk, az Úr Jézushoz, a jó Istenhez, akkor Szent József, ezek a főbbek, ezekhez szoktunk imádkozni.

(K.): – *S akkor az unokáinak megtanította-e az imákat?*

(B. F. R.): – Há' az unokáim azok mind imádkoztak, tudták, s hogy most tudják-e, nem tudják-e, nem tudom, mert a nagyobbik leány, aki Pesten van, ő tudta, ő apácának is ment volt, érted-e. Ő Pécsre ment volt apácának, s bé es öltözött volt, csak osztán levetkezett, olyan volt a körülmény, hogy levetkezett. Együtt volt Rózsikával *(ma is apáca, a falu szülöttje)*, aki osztán ide jött volt, mert amikor keresték, hogy hova fognak építeni, akkor még ott volt az én unokám. S az tudja ne félj az imákat, s mindenfélit, úgyhogy..

(K.): – *Biztos Jácinta is emlékszik.*

(B. F. R.): – Jácinta, őt ejsze inkább az anyja tanította imádkozni, gondolom, mert nem igen volt nálam, hogy itt imádkozzék.

(K.): – *S hol szokott imádkozni itthon?*

(B. F. R.): – Én itt az asztal mellett sokszor, amikor úgy van, hogy imádkozom a könyvből, s máskor mikor lefeküszök, akkor az ágyba, s imádkozom, s beléaluszok. Úgy aluszom el legtöbbször (mosollyal arcán, s mikor osztán megébredek, akkor jut eszembe, hogy én imádkoztam s így elaludtam.

(K.): – *S akkor reggel folytatja.*

(B. F. R.): – Reggel osztán igen, a reggeli imát. Máskor hamar fel kell kelni, mert hát Istenem hány óra lehet, s közbe még nincsen olyan sok, de mégis osztán felkelek, s tüzet teszek. *(témához nem kapcsolódó rész: a tüzelési szokásokról, 2–3 perc)*

(K.): – *S így hogy most egyedül van, többet imádkozik-e, mint régebb?*

(B. F. R.): – Hát én nem tudom te, mindennap van, amit csinálni, s sokszor értted-e imádkozni, imádkozni kezdek, de mondom beléaluszok így este, s napközben pedig van eset, hogy elmondom délkor az imát, vagy valaki idejön, s akkor elbeszélgessük, s elmarad az imádság. S osztán van úgy, hogy utána pótolom, magamban elimádkozom, van eset, hogy kint vagyok, s imádkozom, Cecike.

(K.): – *S miért szokott imádkozni, betegség miatt?*

(B. F. R.): – Há' ejsze így szoktuk meg, leánka korunk óta örökké ezt így szoktuk meg. S imádkoztunk, mert ha betegek voltak a gyermekek, vagy valamelyik örökké.. azért is imádkoztunk, hogy Isten hozza meg, s könyörüljön rajta, mert hát az ember kell könyörögje.

(K.): – *Ha valaki meghal, akkor mit mondanak, milyen imát?*

(B. F. R.): – Hát ugyanazt: az olvasót mondják inkább értetted-e, s a Hiszekegy, Miatyánk, Üdvözlégység ezek a legfőbb imádságok. Ezeket mondják, mikor meghal valaki, akkor ugye gyertyát gyújtnak, s harangoznak, s akkor elmondjuk örök nyugodalmat neki, adjon a jó Isten örök nyugodalmat a meghalt híveknek, amíg ugye el nem temetik. Ezt szoktuk, pláne hogyha halljuk, hogy most már kell harangozzanak, gyertyát gyújtunk, s így szoktuk. Mert ugye máskor a halott idehaza volt a más házba (*hidegház, tiszta szoba*), s akkor bémentünk, s ott elimádkoztuk, délelőtt s délután es. S mentünk osztán tovább, s végeztük a dolgot. S ez... s mikor meghal akkor a halottát örökké elmondjuk, hogy a jó Isten adja meg, hogy hát ne szenvedjenek. S így van...s kiért akarod elmondani, szüleidért, vagy nagyanyádért, vagy nagyapádért ezt így szoktuk.

(K.): – *S hogyha erős idő van?*

(B. F. R.): – Jajj, ha erős idő van, akkor kell imádkozni. Akkor mikor kezd az erős idő jöni, akkor vess keresztet, s ha bémehetsz a házba a sarokba, vagy akárhol, ott monddad állandóan az imát, végig. Miatyánk, Üdvözlégység s megint, s megint, s megint... Tudod-e egyszer, soha el nem felejttem, az unokám itt volt, Imre, velem volt hat esztendeig, ahogy megholt a tátája, s jajj ő úgy meg volt ijedve, olyan erős idő jött, de olyan rittyegős, s alig értünk haza a mezőről. De már kezdett rittyegni amíg jöttünk, futtunk, mire idáig értünk, Tódor Józskánitt felől jöttünk, úgy esett, hogy meg is áztunk. Hamar bėjöttünk, levetkőztünk, s oda az ágyra leültünk mi ketten. Én leültem, s ő mellém, de jó szorosán mellém úgy félt, s én imádkoztam, s ő es belékapcsolódott, s imádkoztunk. S egyszer, de jég hullott érted-e, úgy hullott, úgy villámlott, de úgy dörögött, s hát egyszer hogy így ketten imádkoztunk hát szép csendesen ment el, s úgy mán hallszott, hogy távol kezdett rittyegni. S azt az imát elvégeztük, s azt mondja: Mámáka, jó volt, hogy imádkoztunk, lássa-e, mert megyen el az idő. Mondtam hál' Istennek, hogy menjen, azért imádkoztunk, hogy menjen el, hogy örözzön meg tűztől, vagy bármitől. Jajj, hát azt mondja, milyen jó volt, hogy maga jött, mert az se lett volna, akivel imádkozzak. Úgy ízélte, hogy amikor jött az erős idő, örökké mondta, hogy mámá menjünk bé, s imádkozzunk. Úgyhogy az ima az erőssen jó, s kell es imádkozni, hogy a jó Isten vigye el azt a csúf időt. Jajj, sokszor nyárba milyen csúf te...s képzeld el, azóta én beteg es vagyok, mikor itt Ferenc Guszti bátyodéknak a csüribe belékapott, s én a tulsó házba bémentem, hogy a gyertyát hozzam ki, érted-e, este úgy egyszer megjárta magát, s elment s visszajött, s elment s visszajött, s ejsze csak elmejen. Azelőtt vasárnap a Szép Jenónitt való csürbe, vagy szombaton, vasárnapra virradóan, de akkor annyira nem ijedtem meg. Kimentem, a gyertya az asztalon volt, s mikor megfogtam a gyertyát akkorát rittyent, hogy az asztal mellől megmozdulni nem tudtam. Mondom beléütött a házba a villám, s úgy volt a villanya, s úgy láttam na, hogy oda a ház tövibe csapott belé. Így lett nálunk, mondjuk nem vagyunk ötven méterre, én úgy megijedtem, hogy én onnan kijöttem a házból, s hoztam a gyertyát, de én meggyújtani nem tudtam, hanem kimentem az ajtó elejibe, s úgy ess, úgy jött lefelé... futtam aztán én es, mert kiáltotta Gusztika, hogy segítség, s én futtam érted-e, de nem haladtam. Mire odaértem a kapuhoz, akkorra már az egész csürkapu égett, egybe lobbogott, az egész egybe lobbogott, teljesen. Még akart, ez a Zoli futott, s azt mondja, hogy ő bémejen, s a szekeret kihúzza, s azt mondja Gusztika, nehogy bémenj, mert nehogy odamenj a közelbe, mert leesik ebbe helybe, nézd meg mán ég az egész egybe. S osztán nem mert a gyermek, nem engedték, mert elégett volna. Osztán ott elégett mindenféle, éppen annyit, hogy ő még a tehenet ki tudta csapni, ő meglátta az ajtó előtt, hogy a villám belécsapott, ő gyorsan hátrafutott, s a teheneket kicsapta, s nem tudom még ki futott, s volt két südőjük, s azt ki hamar. Ott eleget hordták a vizet, de le volt leoltani nem lehetett, el kellett égjen.

(K.): – *Vajon miért pont abba?*

(B. F. R.): – Nem tudom. Ott azt mondta nekem, Isten nyugtassa komaasszony, hogy ott abba a kertbe, ott hátul, a csűr hátánál a bomba oda beléesett. S azt mondja, hogy nézzétek meg, az vonzza oda, s a csűrbe csapott belé, érted-e. Hát mondjuk az öreg emberek, az öregek azok okosok voltak, s azok fákat ültettek, s örökké nagy fák voltak, hogy azokba csapott inkább az Isten ítéletje. Nagy kőrisfák voltak, itt-ott, mindenütt s ritka ház, ahol nem volt, s inkább abba vonzotta belé az izét, oda csapott belé, s nem az épületbe. S amikor itt volt ez, én azután attól a perctől én jól nem voltam. Én éreztem, hogy azután mentem szarrá.

(K.): – *Úgy megijedt?*

(B. F. R.): – Úgy megijedtem, én mondtam az orvosnak es, de az orvos nem hitte, azt mondja attól nem lett semmi bajom, de csak azután fogytam le, s azután lefogytam erőssen, s beteg voltam , s attól kellett valami, valamit kapjak, valamelyik szervem, vagy valami. Úgyhogy... s felhízni se tudok, egyáltalán, s pediglen orvosságot s mindent.

(K.): – *Nagyon megijedt.*

(B. F. R.): – Hát úgy meg, hogy azt elmond., elhinni magam se tudom, hogy hogy tudtam így megijedni, mert nem vagyok jeszke, érted-e. S nem voltam olyan gyenge szívű, hogy hát mindenét megijedjek, én bírtam, érted-e mindent. Aztán tudom, hogy elé s hátra s minden mentem, s ez a Zsófi, aki itt van Szép Veránitt a kasszába (*az elárusítónő*), az meg kellett fogjon, megfogott s azt mondja, keresztmámi maga jöjjön, s üljön le egy kicsit, mert maga nem jól van. Láta érted-e, hogy nem vagyok jól. S hát mondom hordani kell a vizet, amíg megérkezik a tűzoltó kocsit, hát hordjátok a vizet. A kutakba víz van, hát ezelőtt es onnét hordták, s osztán jöttek ide hozzánk es, oda túlfelől es, odahaza a kútból, hát osztán mindenünnét, futni kell, s önteni kell, s kell, s menni kell, csinálni kell. Úgy előre nagy eső volt, s nem tudott feljönni a kocsit, szűk az utca, s osztán izét is meg kellett várják, s akkor a két csövet összetódják, s egyik hordta szüntelen, s a másik öntötte. De azért ment eleget, de mind hiába.

(K.): – *S miért mondják, hogy Isten ítélete?*

(B. F. R.): – Isten ítéletje, a jó Isten így adja. Ezt így mondják, hogy Isten ítéletje, ezt a villámot, hogy belécsap. Osztán ezt nem tudja emberi lény felfogni, érted-e, ezt nem tudja ember felfogni, hogy ez miféle; de annyit tudunk, hogy volt itt Erzszi komasszonyéknitt, ahogy jövünk itt a csűr mellett egy nagy-nagy kőrisfa, s mikor asztot levágták, s vagdalták úgy össze darabokba, hát akkor érted-e a fűrész törte össze. S azt mondja valamelyik, János komának mondták. hogy hát miért rakott maga ennyi vasat belé, ebbe a fába. Há' azt mondja, ő egyet se rakott belé, ne bolondkodjatok, s akkor gondolták ők, hogy akkor ez az Isten ítéletje volt. Oda belécsapott örökké, s az úgy benne maradt, valami olyan vasdarab, mint a vas olyasmi volt. Mert akkora volt, ó hát ez...mit mondjak, így ne (az asztalon kezével egy láthatatlan nagy kört rajzol, hogy megmutassa a fa átmérőjének nagyságát) nem lehetett átérni, s nagy magas, az épületeken feljelért. S mind izéltük, amikor ilyen nagy erős idő volt, hogy arrafelé örökké lecsapott, de hát az épületbe nem csapott belé, s közbe a fába csapott belé. S ugye az a fa nyers volt, s nem tudott égni, s azt mondták érted-e még, hogy mikor így belécsap az épületbe, akkor egybe egyszer ahol szeg van, mindenütt lobban fel. Úgyhogy egybe égett az egész csűrkapu, mert hát szeggel van ugye, hát én is mindent szeggel szegelek meg. Na, s valahogy olyan a vonzása.. Úgy el izéltük azután is, Erzsinek is mondom, hogy hidd meg: emlékszel-e, hogy odafenn a Malom utcába is, mi rengeteg nagy fa volt, s mindenfelé, nálunk tudom az udvaron kettő akkora kőrisfa volt, hogy így kettő nem tudta volna átolérni. Akkora nagy kőrisfák voltak, s minden háznál majdnem ilyen nagy jegenyefák, s mindenféle, s úgy kiirtották a fákat, hogy erőssen. S most megint kezdték ültetni egy-egy helyen, de nem es árt, kell es a fa. Ez hiányzik ma, nem voltak bolondok az öregemberek ezelőtt. Mindenki, minden idősebb ember ültetett az életjibe fát.

Hát a jó Isten örözzön meg mindenkit, én azt mondom, minden anyaszültet. Én soha nem féltem, soha az eröss időtől. Ha eröss idő volt es, én nem féltem, bugja alá bábújtam értede, mikor jött s kezdett esenni, s én nem féltem, hogy belécsap, nem; ekkor úgy megijedtem, hogy soha életemnek még napjába úgy meg nem ijedtem, csak pediglen a rittyenést s azt a fényességet... megijedtem, így.

(K.): – *Akkor imát sokszor mondnak, nagy hatása van.*

(B. F. R.): – Nagy, nagy-nagy. Az imádságnak nagy a hatása, azért mondja a jó Isten, s azért mondta az Úr Jézus Krisztus, s a Szűzanya jelent meg mindenübe, ugye itt-ott, hogy imádkozzatok s térjete meg, mert ha meg nem tértek, a világ elvesz. Mert azt írja, az az Úr Jézus is azért van ott (*a szoba falán található Krisztus képére mutat*), ezt adták... mert van, hogy megjelenik valahol valakinek, s az értetted-e mondja tovább, hogy térjete meg, s de csak még azt írja örökké, hogy csak százezer ember tért meg, s hol van a többi? A világ el kell vesszen. Nem imádkozik a világ, nem tér meg, a világ el fog veszni. A jó Isten eltiporja az egész világot, s amennyi jó van, azt es vele.

(K.): – *Pedig a jó Isten jóságos.*

(B. F. R.): – Hát jóságos, ha imádkozik hozzá, de ha nem imádkoznak hozzá? Mert ha minden este nyolc órakor kéne az egész világon imádkozni, az egész világon, s ezt kéri a Szűzanya, a jó Isten, az Úr Jézus Krisztus, ne látod-e ezt (egy papírra leírt imát mutat), ezt minden nyolc órakor, amikor nyolc óra, akkor az egész világon mindenki kéne imádkozza. Egy páran imádkozzuk, ha imádkozzuk, s máskor elfelejtsük, hogy mindig. Én es most vagy két este nem mondtam, pediglen hazajöttem elég idejében a miséről, de még es nem mondtam el. Ezt kéne mindenki mondja, s ezt az Úr Jézust mindenki a házában tartsa, s a templomba es. Mert azt mondja, hogy Pió atya, mikor volt, az rég volt, s a Szent Ferenc idejébe akkor es kérték, hogy tegyék bé a templomba. S nem tették be akkor sem, s a két világháború kitört, s azt mondta az Úr Isten, hogy ha a templomokba bétették volna, a világháborúk nem törtek volna ki; s így mindkét világháborút meg kellett élni, s akkor elpusztult a rengeteg sok ember, s akkor most osztán pediglen elpusztul minden, minden. (*a zaj miatt érthetetlen szövegrészlet*). Van nekem egy izém, azt es úgy adták ide, itt a csoportba (*rózsafüzér társulat*), s a Mária-rádióba is hallottam, hogy elmondta milyen szépen megjelent neki a Szűzanya, s elmondott mindenfélit. Az Úr Jézus is jelent meg valahol, nem is tudom hol, s magyarul mondták bé úgyhogy fordították, valahol tudod-e én megmondom, hogy hol, azt hiszem Medjuguriába (*Medjugorje*). Ott jelenik meg rendszeren a Szűzanya, s még örökké jelenik.

(K.): – *S kinek jelenik meg?*

(B. F. R.): – Hat fiatalnak, de azok már rég, leányok voltak, s már jelent meg, s aztán férjhez mentek. Csak egy volt köztük, egy tíz esztendő gyermek s azt Ferencnek hívták, s annak es velük együtt jelent meg. Hát sokat jártak oda. Hát akkor es megjelent az első világháborúba, azelőtt hogy kitört, megjelent volt a három gyermeknek.

(K.): – *Milyen három gyermeknek?*

(B. F. R.): – Lurdason (*Lourdes*) jelent volt meg először, s utána Patimába Ferencnek, Jácintának, s volt Lúcia, na hármiknak. Lúcia volt a legnagyobb, ő élt még, amikor János Pál pápához még eljárt, s osztán meghalt kilencven s nem tudom hány esztendő korában, s ő elmondta, hogy nekik hogy jelent meg: egy kútnál, ott játszottak. S osztán kínozták a gyermekeket sokat, hogy nem igaz mondják azt, de azt mondták, hogy igaz, mert most es lássák. Osztán meghalt Ferenc es, s Jácinta pedig tiszta egyedül holt meg, s megmondta ennek a Lúciának, hogy Lúcia te sem leszel velem, s tiszta egyedül fogok meghalni. S úgy is történt, hogy ő ment haza, s mondta este, hogy ő meg szeretne áldozni, s azt mondta a pap tán Lúciának, hogy hát ne..reggel megáldozik, most nem áldoztassa meg, s mondta Lúcia, hogy reggelre én mán nem leszek. Ő már tudta, hogy meg fog halni. Azt mondta Lúcia, mire te mán hazaérsz, én mán meghalok.

(K.): – *És akkor az angyalokról mit gondol?*

(B. F. R.): – Az angyalokról? Hát vannak jó angyalok, s vannak rossz angyalok. A rossz angyalokat az Úr lekergette a mennyből, érted-e. Pontosan olyanok az angyalok es, mint az emberek. A rossz angyalokat letaszította volt, s abból a rossza angyalokból lettek itt alól a rossz nemzetség, s a jó angyalok azok megmaradtak ott es, de nem engedte meg aztot az Isten, hogy ők uralkodjanak. Az lekergette az angyalokat, a rosszakot, s akkor a Biblia szerint a rossz angyalok – s akkor még itt volt jó ember, voltak, s azoknak gyermekeik voltak, s leányok es voltak – s azokból a rossz angyalokból így család kerekedett, érted-e, azok elcsábították a leányokat s hezzamentek, s ebből lett, kialakultak a rossza családok. Mert én olvastam egyszer a Bibliát, s olyat, s ez belé volt írva. A rossz angyalokból keletkeztek ki a rossz családok, s osztán tudod-e voltak jó családok ott a zsidóknál es érted-e, s az Úr Jézus mellett voltak, az Isten mellett, de aztán a leány es milyen, elmejen, tetszett nekik azok a fiúk, s eleget izélték, hogy nem adják hezza, de úgyis összekerültek. S ezekből kikerült a rossz, s így örökké szaporodtak a rossz családok. S így pediglen el... de azért tudod-e még es vallásos volt az emberiség eleinte, de azután osztán mindenki kapzsi, mindenki kapzsi magának. Vannak imakönyvek, *(érthetetlen szó)* s mikor reggel felkölt s este mielőtt lefeküdtek volna azelőtt, amikor szürkülődött bé, kimentek rendesen s a kövekre letérdeltek, s ott imádkoztak, az estéi imát ott végezték el.

(K.): – *Együtt mindenki.*

(B. F. R.): – Igen, így sok minden más volt na, de hát osztán a sok szaporodás, egyik ezt mondta, a másik utána úgy csinálja, s így értted-e elfajzik a nép, elistentelenedik, mert hát ez van, hogy ma nem csinálom, s holnap mégsem, s végül sehogyse...na, ez így van.

(K.): – *S az őrzőangyalok?*

(B. F. R.): – Az őrzőangyalok azok olyanok, hogy öröz. Mindenkinek van egy őrzőangyala, s aztot ők válasszák magiknak, vagy hogy te annak a nevin vagy: az őrzőangyal neve ami a te neved. S az az őrzőangyal őriz, de viszont te is kell őrizd. Te es jó kell legyen hozzá, imádkozzál, kérjed, hogy segítjen meg, legyen melletted, ne hagyjon rosszra, a rosszra hajlamodot vigye jóra. Kell kérni, hogy vigyen jóra, ne vigyen rosszra, vagy ne engedje, hogy rosszra menj, mert ő nem viszen rosszra, csak te magad mensz rosszra, és meg kell kérd, hogy ne engedje, szóval, hogy te vigyed, menjél rosszra.

(K.): – *És a jó Isten rendeli mellénk?*

(B. F. R.): – Igen, a jó Isten rendeli, mindenki mellett ott van az őrzőangyal, csak ugye mi nem lássuk, de melletted van, s te mondjuk ha van egy olyan valami dolog, hogy rosszra fordulna, s nem tudod, hogy mit csinálj, hogy menj-e, ne-e, csináljad-e, ne-e, akkor el kell határozd, hogy ejsze az őrzőangyal megsegít, s inkább a jóra, minthogy menjek a rosszra. Ezt csak így tudod, mert nem látod.

(K.): – *Lelkiismeret...*

(B. F. R.): – Lelkiismeretbe, s vizsgálást kell csinálj, hogy még es inkább a jóra, mint a rosszra. S ő segít, csak te kell akard, kell akarni csinálni a jót. Ez ilyen, ez ilyen Cecike.

(K.): – *És akkor az írás szerint úgy van, hogy Jézusnak lesz még egy eljövetele?*

(B. F. R.): – Igen.

(K.): – *S mikorra mondják?*

(B. F. R.): – Azt mondja, már közel van, bármelyik percen, ha nem javul a nép, bármelyik percen meglehet.

(K.): – *És mit mondnak, mi lesz?*

(B. F. R.): – Hát a világ el fog pusztulni teljesen, most pediglen az izék *(gondolkodik)*... az atombombázni akarnak, atombombát akarnak bévetni az egész világra. Egyszer Amerikára akarják.

(K.): – *Ezek kik?*

(B. F. R.): – Tudom, hogy kik, de nem tudom megmondani, pediglen a délelőtt még meg tudtam volna, s mégse tudom na. S ismerem na, mert kommunista ország, fele kommunista s a másik fele pediglen nem kommunista. S akkor a vezetőik a tavaly megholt volt, s aztot hogy bőgették édes Szűzanyám, a tévébe mutatta, s annyi népje van, hogy azt lehet mondani, hogy az egész Európának annyi népje nincs. Ötössivel születnek, rengeteg népje van érted-e. S ők akarják most, béakarják az atomot vetni.

(K.): – *S azt a jó Isten megengedi?*

(B. F. R.): – Nem tudom. Mindenféle elpusztul, ha atomot vetnek, minden még a föld es. Nem fog teremni nem tudom hány esztendő, egyáltalán. Száznál többet ejsze, há' mikor volt a háború akkor es elvették volt Josinyába (Hiroshima), vagy hogy es hívják, s ott még a mai nap se terem semmi.

(K.): – *De azt rossz emberek csinálnák.*

(B. F. R.): – Azt, azt! Ennek azért a rossz emberek, mert ennek el kell pusztuljon, az egész világnak, mert az egész világon az emberiség rossz lett, az egész világon. Mikor azért küldte a Szűzanyát, s az Úr Jézust, hát látod-e az Úr Jézust is elküldte a jó Isten, hogy legyen a földön, hogy legyen akiben higgyenek, s nem hitte a nép, egyáltalán, megölték, elpusztították! annyira balgatag volt az emberiség, hogy elpusztították, hát a zsidók nem megölték? Hát miért ölték meg, rosszat nem csinált, kárt nekik nem csinált, miért kellett megölnék? Azért mert rossz az emberiség, igaz-e, azt gondolták, hogy most ki tudja, hogy most mi lesz belőle. Há' mi lett volna? Csak az Úr Jézus úgy, ahogy szokott lenni. Na azért küldte el, hogy legyenek jók az emberek, nem voltak akkor se jók, akkor es rosszak voltak, s most es olyan rosszak, most es megölnék, meg. Ilyen értetted-e, hogy hejába (hiába) ő üzeneteket es küld, eleget küldi, s ugye lejött a Szűzanya Szőkefalvára es na, s napokon keresztül ott látszott, láttuk..

(K.): – *Sokan voltak ott.*

(B. F. R.): – Rengetegen. S ott pedig olyanok voltak, igaz, hogy románok voltak, pediglen a románok es vallásosak, egyrésze, s azt mondják, hogy miért mentünk oda, s azt mondják ez a fehérség nem es lát, s mit mond. Mondom hát mit, amit ő lát, azt! Amit lát, mert akkor ő neki, lássa ő, de mi nem látjuk.

(K.): – *Nem mindenkinek adatik meg.*

(B. F. R.): – Hát nem. S ott kapáltak a kertben, s mi mentünk, de egyszer amit mondott ott es, az egyszer igaz volt. S azért küldte az Úr, csak ugye kéri a Szűzanya a jó Istent, hogy hát még várjanak, hátha lép, s javul, s javul, de lássák mégsem. Irigyek, irigy egymásra a nép, istentelen irigyek. Hát olyan kéne legyen az emberiség egymással, jó! Mint testvérek igaz-e, úgy kéne lenni, de...

(K.): – *Csak a román - magyar viszony.*

(B. F. R.): – Hjujj, mit csinálnak örökké, s máshol es, de látod-e a magyarság nagy volt valamikor, Magyarország borzasztó nagy volt, az volt az Isten népe, a magyarok. S látod, hogy elszaggatták, éppen ma mondta bé onné Csehszlovákiából, hogy ott es egy darab oda van szakadva, hogy elvették mindeniket, s elűzték őket még onnat es, s akkor ugye most ők es úgy vannak, mint mi, hogy románul kell tanuljatok s tudjatok, de nem tudnak, mert inkább magyarul tanulnak, mert náluk nincsen magyar iskola, s csak Isten tudja, odahaza a nyelvet odahaza tanulták meg. Ezek Csehszlovákiába ahol vannak, s a másik pediglen a Szerbeknél vannak s hogy ott es mit csinálnak velik, nem szabad magyarul beszélgessenek, mert megverik akkor az úton. S ilyenek, mindeniket elvették annak idején, s elvitték őket a háborúba, összeszedték az egészet s amelyik tizenhat éven fejjel volt vitték mind. S ott es maradt a legtöbb, mutatta ott a mező széjen a keresztet, így panaszkodnak azok es. Essze bonyolul az egész világ, most mán biztos, most mán közeledik.

(K.): – *És akkor vajon mi lesz?*

(B. F. R.): – Föld földön nem marad. Mindenki elpusztul én azt mondom, s jól is teszi az Isten, hogy mindenkit elpusztít. Pusztítson el mindenkit, s csináljon aztán a földből, mert ő tud csinálni a jó Isten amit ő akar, s teremtsen olyan embereket, amelyikek megbecsülik egymást s őt es, tisztelik s becsülik, mert ez a népség ez ez aztán... hát mindenki éégig akar gazdagodni, s mégse tud, hát az gondolhassa, hogy nem tud, mert egyszer meg kell állni. Igaz-e? Éégig akar mindenki gazdagodni, de miből s hogy, mikor munkahelyet se adnak, se semmi nincs, s a föld mellett nem akar dolgozni senki. Ezelőtt a földből amit kivettünk abból éeltünk, s egymást tiszteltük, becsültük, s egymást segítettük. Nem tudom, most senki semmit..

(K.): – *Hát ötven évvel ezelőtt még másképp volt.*

(B. F. R.): – Másképp, másképp. Akkor jött a kommunizmus ugye, s elvették a birtokot, s kellett dolgozni, s mondjuk én még azt mondom, hogy a kollektívbe dolgoztunk, s nem es voltunk irigyek egymásra, ott mindenki elvégezte a dolgot, amit kellett megcsináltuk, amennyit tudtunk megcsináltuk, s azt béérták, s jöttünk haza, s végeztük a dolgot, s megint mentünk oda. Één azt mondom, ha most es úgy volna, most es jobb volna. Nem így hogy hát se a földet nem csinálják, ott pallagul ott van, se az, hanem várják, hogy a sült galamb szállják bé a szájukba. Hát mondom fiaim ezelőtt es a földből mindent ott szántottunk, vetettünk mindent, de azt mondják, hogy mivel. Hát mondom tehát, két tehát megszántottam a földjeinket az egészet, ősszel mikor az istállót építettük. A mesterek itt voltak, faragtak, s csinálták, az én uram itthon voltak, s én két tehenet befogtam, s este mikor jöttem haza egy szekér derék pityókát hoztam, utána még az eke után felszedtem a pityókát rendesen, s szántottam. Feltettem az ekeszarvára a kast, s ahol láttam, hogy több a pityóka, ott megállítottam, s megálltak, s mentem gyorsan felszedtem, s máskor pediglen megállítottam a végén, s megkerültem a földet, s a pityókát felszedtem. Mind megszántottam a földeket, tiszta egyedül. Azt mondják, hogy hát maga bolond, hát nem voltam bolond mondom, mert megcsináltam. Meg kellett mozdulni, mert ha nem mozdultál meg nekünk a sült galamb a szájunkba nem szökött bé. Hát nyugdíj se volt ezelőtt, itt a faluba körülbelül négy-ötnek, mert vagy tanító volt, vagy ilyesmi, de itt nem volt, hogy nyugdíj, hát honnét? Mindenki gazdálkodott. Gazdaember volt mindenki, gazdálkodott, egy szál füvet ott nem hagytak, azt lekaszálták kézzel, nem úgy, mint most gépezet s mindent összemocskolnak. A földre rea nem engedném a gépeket, csak marhával, azzal szánts meg, s azzal kúrál meg, mert mondom evvel csak tönkre teszitek a földeket. *(kissé felháborodott hangon)* Milyen voltak ezelőtt, egymásra rea nem léptek volna, hogy kárt tegyenek a másinak, de most nem.

(K.): – *Hát irányt váltott..*

(B. F. R.): – Hát én nem tudom, hogy mi lesz. Hát én azt mondom, a fiatalok nem es tudjátok hogy kell dolgozni, sokszor elmondom én mindegyiknek, a melyinkeknek es, hogy nem tudjátok tük még, hogy a mezőn hogy kell dolgozni. Één akkora leánka voltam, hogy a marhákot felértem, meg tudtam a lánc után fogni, nekem mennem kellett a marhák előtt, vezetnem kellett a borozdába egyenesen: az egyik tehen a borozdában ügyesen, s a másik kijjél *(kívül)*. Één tavasszal, mihelyt kezdünk dolgozni, én többet az iskolába nem mentem amíg le nem rekedt, míg a hó le nem esett., addig a mezőn voltunk. Imetsné tanított, s mondta Rózacska gyere az iskolába, s nem megyek mert biztos megbukottam, s azt mondja, nem bukottál meg, csak gyere. Tudom, azt mondja, láttam, hogy az őszön meddig dolgoztatok, tudom mert örökké ott mentünk el az iskola előtt, ahol most van a Szent László Ház. *(2–3 perc témához nem illő beszélgetés)*

(K.): – *És akkor hogy lettek az emberekből szentek?*

(B. F. R.): – Most avatnak, a mi időnkben ennyit nem avattak, én nem hallottam soha, hogy szentet avassanak. Één nem tudom, hogy mi volt, hogy van most ennyi jó ember. De tudod-e, hogy miért avatnak? Één megmondom, azért avatnak szentet Cecike, mert volt ez a

kommunizmus, s a kommunizmus a vallásnak erőssen ellene voltak, nem akarták, hát a gyermekeknek mise alatt, mikor kellett volna kicsi misére menjenek, akkor kellett foglalkozásra menjenek az iskolába, s amelyik nem ment buktatták meg, vagy pediglen megverték, s olyanokat csináltak, hogy ments Isten. S azért tudd meg, a gyermekek tudják, mert jártak iskolába, hogy kik verték s most nagy szentek lettek, azután. Úgy haragudtak Picinére, azt mondták, hogy egyszer mikor áldozik, odamennek, s olyat vágnak a pufájába, hogy kihasad, hogy ökök mit ütötte - verte, hogy mennek misére, s akkor most megyen s áldozik. Bizony Isten, ő es olyan szent lett akkor azután, na. Ezért a gyermekek haragudtak, de osztán a pap bácsi úgy csinálta, hogy a misét vagy hamarabb csinálta, vagy későbbben. S akkor ezért es baj volt, s hányszor elvitték szegény papot s megverték. *(témához nem illő beszélgetés: egy falusi cigány története, akit a kommunisták ártatlanul vertek meg)*

(K.): – *És Szent Ferenc, Szent Bernadett őket az Egyház avatja ugye?*

(B. F. R.): – Az Egyház, azt tudod-e inkább izébe avatták, s mi aztot nem tudtuk, mert ezelőtt nem volt se telefon, se televízió, se rádió, se semmi, azt tudod-e ott a Vatikánba. Csak a Vatikánba avatták ezket, a szenteket ott avassák. Most pediglen avassák mindenütt. Mondjuk, hogy jó szent életet élt.

(K.): – *De bűn nélkül senki sem élt.*

(B. F. R.): – Nem, ha egyszer megszületett, s akkorára nőtt, hogy beszélgetni tudod bűn nélkül senki sincs, olyan nem létezik. Hát az élet... nem tudja az ember soha, hogy hány esztendőre menne vissza, ki tudja, hosszú az élet. Osztán volt, Szent Ferenc olyan volt, hogy ő csak abba a ruhába volt, amelyiket adták így, a barna ruha érted-e, s aztot es valakinek nem volt, meztelen volt, s felit elvágta, s odaadta: Legyen neked es egy fél, mert nekem es van. A szegényeket erőssen pártolta. Az ember sokszor vétkezik es...nem tudom vannak tényleg olyanok, hogy lehet, hogy az ő hanyagsága, mert mindenki azt mondja, hogy miért nem mozdul meg igaz-e, de lehet, hogy meg es mozdulna, de nincs amerre, de valami mégis csak kerülne ejsze.

(K.): – *Magától semmi se lesz, biztos.*

(B. F. R.): – Nem, meg kell mozdulni, mert ha nem csinálsz semmit, összerakod a kezed, s várod, hogy valaki neked adjon örökké, akkor...ennyi. *(témához nem illő beszélgetés: az egyetemen való továbbtanulás)*

Hát az jó, ha tudják a környezet, s a világ ifjúsága, hogy régen hogy volt, az jó volna, hogy tudja, s ha így nem jó, akkor fordítanak úgy, hogy legyen jó. Úgyhogy úgy gazdálkodnának, hogy lenne jó, igaz-e? Én most es azt mondom, ha vezető volnék, mert örökké mondom (kacagó hangon), én buta vagyok arra, de még es, én minden embernek tudnék adni dolgot. Minden embernek, ne fiam neked volt ennyi földed, állj melleje, neked annyi, álljatok melleje a családdal, dolgozzatok! Dolgozzátok ki, nem kell menni semerre, van ahol dolgozzál. A fiatalok ha tudnak tanulni, tanuljanak, hanem szeretnek dolgozni, álljanak a föld mellé, s kapáljanak. Azt mondják az nem divat, divat lesz! Ha meg akar élni, s enni akar divat lesz, mert még eljő, mert a jó Isten elhozza, mert teremtette az embert az Isten szabad akaratjára, a Paradicsomkertbe tette, s nem tetszett ott se, s hát akkor azért adta a jó Isten, hogy arcod verejtékivel keresd meg a kenyeredet! Ezt tanultuk, ezt tanultuk. Ez így volt, a Paradicsomkertbe Ádám s Éva volt, nem tetszett az se. Na, a marhát befogta-e Ádám? Bé Uram, bé bizony, úgy izzadt mellette, hogy le a kalappal. Jól izzadt, szántott, vetett, azután gazdálkodni kellett a gyermekeivel. Évának se tetszett a Paradicsomkertbe, immá azután kellett arcod verejtékivel keresd a kenyeret. Ez így van, amikor jó, nem tetszik, amikor nem jó, akkor így volna jó s úgy volna jó, de ahogy a jó Isten adja, úgy kell jó legyen. Csak meg kell mozdulni, mert ha nem mozdulunk meg hiába várjuk, hogy adjon. Mert dolgunk után lesz valami csak, ha ad a jó Isten, de ha nem

dolgozunk, akkor hogy legyen igaz-e. Ez így van. *(témához nem kapcsolódó beszélgetés: „amit megtehetsz, ne halaszd holnapra”, a húsvéti nagytakarításról)*

(K.): – *Gyermekkorában miért imádkozott?*

(B. F. R.): – Cecike, én már elfelejtettem, én már nem tudom, hogy miért imádkoztam. Imádkoztam, minden vasárnap a misére mentem, s akkor mindennap nem mentem akkor, de minden vasárnap a misére mentünk, mikor az iskolából kellett akkor onnét mentünk, vitt volt a pap bácsi, ott tanított az iskolába rendesen, ott tanított. Osztán a kommunista időben jött volt, hogy nem szabadott. A templomba mentek, ott volt egy darabig, s aztán a hittan termet úgy építették volt oda, hogy oda tudjanak menni a gyermekek. Hittanból első voltam, egyeből nem es, de hittanból leges legelső voltam örökké, abból tízesem volt örökké. Azt ahogy a pap elmondta, én pontosan ugyanúgy elmondtam. Én azt úgy megjegyeztem, hogy mikor bėjött, a pap mondta Szép, álltam fel, s elmondtam úgy, ahogy a pap azelőtt való *(nevetés)* órán elmondta, pont ugyanúgy. S tudod amit elmondtak, a tanító es ha úgy elmondja, pontosan úgy elmondtam volna, annyira fogékony voltam, s amit én elolvastam, azt nem tudtam érted-e. Nem tudtam úgy felfogni, ha valaki valamit elmondott, azt szóról szóra elmondtam, az fogékonyabb volt, mint az olvasás. Elolvastam, de nem tudtam, hogy miféle. Az embernek van egy ilyen es, s más es, ha százegyig elolvastam se tudtam. Én a moziba elmentem, s így megnéztem érted-e, én rengeteget jártam ezelőtt a moziba, estefelé mikor elvégeztük a dolgot, én a korsót vettem, volt egy három literes korsónk, s mentem ki ide az ártérre vízért, mert azok a vizek jobbak voltak. Minden este mozi volt.

(K.): – *De magyar?*

(B. F. R.): – Mindenfélét vetítettek.. magyarul es, románul es. Elég az, hogy én a korsót vettem, s tudta a férjem, hogy a moziba megyek, el volt mindenféle intézve, úgyszólván ők feküdhettek le, ha akartak. Mentem ki, s én bémentem a kultúrba, nyitva volt, hát körülbelül voltunk haton, heten, tízen, ennél többen ha nem voltunk es vetítették. Olcsó volt ott akkor a film, elég az, hogy én amikor hazajöttem az én uramnak úgy elmondtam a filmet, pontosan úgy ahogy vetítették. Azt mondja, mond csak el a filmet, mit láttál? El is mondtam, s mondom miért nem jössz el vaegyszer néznéd meg, s azt mondja, te sokkal el tudod mondani, mint ahogy én *(nevetgélve)*, azt mondja nem tudom azt felfogni, ha nézem. Na s most már hiába, hogy ott volt valami film, nem tudom elmondani, de akkor úgy elmondtam, ahogy kezdődött a film, s végedes végig. *(témához nem kapcsolódó történet a filmvetítések egyik alkalmáról)* S el tudtam, másnap a mezőn akárkinek, s úgy, ahogy vetítették.

(K.): – *S amit a hittanórán tanultak, azt most is úgy hiszi-e?*

(B. F. R.): – Hiszem, hiszem, igen. Az jó volt, a hittanórát, az rendesen tanultuk es, nekünk katekizmusunk es volt, mert rendesen volt ilyen, hogy hittankönyv, úgy hívták. Abból tanultuk meg, megmondta, hogy hányadik kell, s aztot tanultuk rendesen, Jézus életjéről es, de ott sok minden féliről, ugye az Isten teremtette a világot, s a világon mindenfélét, kellett tanulni ugye első osztályos korunktól egészen, amíg jártunk iskolába.

(K.): – *Hány osztályt járt iskolába?*

(B. F. R.): – Én hetet, de ne félj a vizsgákra nem mentünk el, mert menni kellett a mezőre, de aztán a nyolcadikot, kollektív lett volt, s kötelezték a nyolc osztályt, érted-e. Elakartam én menni a textilbe, s azért kellett, nyolc osztály nélkül nem vettek fel. S osztán két este letették a nyolc osztályt, béirták a nyolc osztályt aztán, hogy még mai napig es ott van az izébe, vagy kitudja hogy hol vannak a nevünk, megvan-e. Aztán nem tudom, nem mentem el, hova lettek azok a papírok, béadtam volt úgy lehet, mert el akartam menni előre a textilbe, de oda nem vettek fel, s akkor azután pediglen el akartam menni a kötődébe. A kötődébe fel es vettek volt, küldték a papírt, hogy menjek, s elég az, hogy Feribátyod nem engedett, azt mondja, ha én mejek el itthon minden meg van bukva. Azt mondja, ő nem

bánja, reggeltől estig oda vagyok, csak mikor ő hazajő este, legyek idehaza. De én ha honn voltam, én a mezőre mehettem reggeltől estig, de amikor hazajött minden el volt végezve, vacsora s minden készen volt. Ez volt érted-e, s állatok voltak, azt mondta, hogy akkor a szegre felakaszthassuk a jármot, s mindent, nekünk akkor vége mindennek, ha én elmegyek az életből. Mert én ugye marhát voltak, borjúkat tartottunk, érted-e a kollektív időbe es, szénát csináltunk, s ilyen hízott borjúkat adtunk le örökké, minden esztendőbe, hol egyet, hol kettőt, hol hármat, mikor mennyit. S azt mind én hizlaltam meg őket, meg kellett hizlalni. Tisztán tartottam mindenfélét érted-e, s ő látta, hogy a marhákat es úgy rendeztem, mert ugye meg voltam tanulva na arra, hogy az állatokat tisztán rendeztük örökké, s fejős tehen volt, s mindenféle, s akkor azt mondja, mindenfélét adhatunk ki az istállóból. Ha te elmensz, akkor kifelé mindent, azt mondja, hogy itt nincs amit tartani, nincs aki enni adjon, s rendezze. S így osztán honn maradtam. Azt mondta örökké, ő örökké oda van, annyi nyugdíjt kapunk, ha élünk ketten, hogy abból megélünk öregségünkre, na de mikor ő a nyugdíjt megkapta akkor mán meghalt. Én es akkor kaptam meg, s ő es azelőtt egy hónappal, mielőtt meghalt. Na s akkor aztán így es az ő nyugdíját es felit örököltem. Huszonegy esztendeje mán, hogy meghalt. Ilyen az élet Cecike, jó es van az életbe, s rossz es. Amíg fiatal vagy jó érted-e, igaz, hogy nekünk sokat kellett kínlódjunk érted-e, mert én férjhez mentem, nem édes szülőktől mentem férjhez érted-e, engemet kicsike koromba elvittek örökbe, s közbe mégse voltam örökbe.

(K.): – *Hát hogy?*

(B. F. R.): – Nem íratlak utánnik, magik után nem íratlak, s akkor férjhez adtak, s akkor hogy négy esztendőt ott voltunk, s végül el kellett jöjjünk. Na s akkor eljöttünk, házbéres házba kellett menjünk, s mikor egy esztendeje, másfél esztendeje volt mán belé kellett ebbe a házba költözzünk, megépítettük.

(K.): – *Másfél év alatt?*

(B. F. R.): – Másfél év alatt.

(K.): – *Ketten?*

(B. F. R.): – Ketten.

(K.): – *De kalákát szerveztek, vagy mit csináltak?*

(B. F. R.): – Nem, rendesen hogy mondjam építeni, meg kellett fizetni.

(K.): – *Közbe dolgoztak és abból, vagy miből fizették?*

(B. F. R.): – Hát figyelj ide, a házépítést úgy, hogy volt pityókánk azt es adtunk el, akkor osztán végül nem volt elég pénz, s mert amikor annyira megcsinálták, akkor kölcsön kértünk, mert ígértek érted-e, s nem gondoltuk, hogy hát olyan hamar kell nekik, mert úgy adta komám, hogy amikor ősszel a pityókát kiássuk s eladjuk, akkor elér nekik, mert van nekik pénzük. S akkor komasszony izé volt ne, adtak es pénzt, a mestereket kifizettük, s mikor még nyár közepe se volt, rea egy hónapra ahogy kértük hát jött a pénzért, hogy adjuk meg, mert ő meszeltet, s az egész faluba tartoznak..hogy es mondta, vagy ötven helyt, senki nem adja meg, s mi adjuk meg a pénzt, mert meszeltet, s ki kell fizesse. S há' mondom komasszony, ha komám nem ígérte volna, mi nem es kértük volna a pénzt, akkor másképpen csináltuk volna, mondom nem baj, hazajön az én uram, ő kérte, s osztán mondom megmondom neki, s valahonnan biztos lesz pénz. Ideki Hágóba volt egy két vékás földünk, anyósom adta volt az uramnak, s akkor Veress Dénes bácsinak mellette volt, s tudtuk, hogy megveszi, s fel ment azonnal az én uram, s azt mondja: Dénes bácsi, a földet eladom, a hágaikat megveszi-e? S azt mondja meg fiam, s azt mondja így jártam, kértem kölcsön az őszig, s most reajtott komasszony, hogy hát kell a pénz, mert hát ötvenen tartoznak, de senkitől se kapnak pénzt, Csomborné. Elég az, hogy hát aztán adta Dénesbá a pénzt, s meg es vitte.

(K.): – *Az egész házat akkor építették? Jó nagy.*

(B. F. R.): – Akkor, az anyag megvolt az én uramnak, s ő épített volna es, csak engemet nem adtak ki, s ő oda kellett álljon. S az anyag megvolt, na de aztán elég az, hogy mi eladtuk a téglát, s vettünk kaszálót vele a Szentimreibe, s akkor eljöttünk, de nem volt téglá, s akkor kellett vegyünk új téglát még érted-e, s azt a téglát feketén vettük meg, oda hátra Feketésen Dávid Pistától, s ki kellett még égettessük. Fát kellett még hordjanak az erdőről, s kiégensék ott a mezőn.

(K.): – *Igen? Égették itt régen téglát?*

(B. F. R.): – Igen, ott-ott. Ott vették a téglát, s ott ki es égették, mindenki kivetette a téglát a házára. Itt künn ne Tekeresebe, s ahol lehetet mindenütt vették ki a téglát, hát mindenkinek a házához innét van vetve. S akkor osztán a cserep es megvolt, a fa anyag mindenféle s kifizetődött a felrakás, s akkor el kellett készíteni, csak ezt a szobát készítettük el, s alól az alsó lakást. S akkor aztán úgy beléjöttünk, ez volt egyik nyáron, hogy mentünk oda, s másik nyáron mán építettünk, s ősszel mán rózálikor benne voltunk ebbe a szobába. Igen de amikor hívtuk, hogy vakolni jöjjenek el, szentimreiek voltak, d ide jöttek, s azt mondják melyiket, s mondjuk eztet, hát még füvel sincs. Mondom leszen reggelre, ne búsúljon. Feri bátyod elment, s hozott egy szeker füvenyet éjfélíg. Éjfélekor megint elment, a restát ide feltettük, megcsináltuk a restának a helyit, mire ő a másik szeker füvenyet hoztam, én mán megrostáltam így ne (kezével mutatja a mozdulatokat). A másik szeker füvenyet leürítette, hánta belé a restába, s én szitáltam, s reggelre mire a mesterek jöttek, akkora mán a két szeker füveny megszítálva itt volt. Azt mondják nekem, te nem aludtál az éjjel, s mondom nem bizony, még egy csorduló cseppet se, egy cseppet se. Reggel a marhákot el kellett látni, s akkor főznöm kellett, s ebédet kellett nekik főzzek, s ide hoztam hátra, mert a béres házban laktunk, s akkor levakolták, Feri bátyod bepadolta, legyalulta a deszkákat, s mindent megcsinált. Úgyhogy mondom ősszel Rozáliakor beléköltöztünk.

(K.): – *Akkor ez mikor volt?*

(B. F. R.): – Ötvenhatba, s akkor egy olyan lépcső volt, deszka volt, hogy azon hordták fel a maltert, s mindenélit, nem volt még lépcső. Azon én értted-e le s fel jártam, engemet egyszer, mert reasett s megfagyott, s én mentem le, s engem úgy levágott lefelé, hogy azt gondoltam esszeszakadok. Na osztán a deszka onnét úgy eltűnt, hogy ő azonnal elment s valami lépcsőköveket vett, s oda cóklizta, de azután aztán követ kellett. Ó, hát a másik ház, hát tudod-e mi került oda? Széna, a szénát oda kellett tegyük, mert nem volt ahová rakjuk, mert hátul deszka istállót kellett csináljunk, mert nem volt egyeb, s a szénát nem volt ahova tegyük, mert eső s minden.

(K.): – *Akkor itt laktak, s ott a széna volt?*

(B. F. R.): – Ott a széna volt, s onnét hordtuk hátra. Jajj osztán építettünk mi egy fa istállót más esztendőbe, s akkor abba a fa istállóba voltak a marhák, akkora volt, hogy egy disznónak volt hely, egy borjúnak, két tehennek, s ennél nagyobb nem volt na. Elég az, hogy akkor építsünk istállót: télibe a rengeteg követ hordta, s más esztendőbe építettünk egy istállót, s akkor jött a kollektív. Azt mondták, hogy csűr nem kell, pedig mindenre az ajz meg volt csináltatva, köblöt csináltak s egy új istállót, s akkor egy darabig nem volt csűrünk. A szénát, ami felfért az istálló felé, felraktuk, a többit pedig a kertbe, a kert olyan volt nálunk tiszta víz volt, récék úsztak.

(K.): – *Az Olt miatt?*

(B. F. R.): – Hát azé, olyan aljas volt érted-e. S elég az, hogy osztá sok fát hordatott, sok fát hordtunk, vettünk az erdésztől, Szőke Pista volt az erdész, s aztán el es jöttek a fogatosok, annyi fát hoztak érted-e, hogy osztán a csűr megépítődik belőle. Hetven nem tudom hányna építettük a csűrt. S így lett aztán csűrünk, s ha legényeket pediglen osztán, a legényeknek pedig bessőt kellett venni, mert azt mondta az apjuk, hogy ő veszen bessőt, egymástól nem szenvedjünk. Mi szenvedtünk akkor legyen bessejik.

II. interjú

Beszélgetőtárs neve: Györffy Veronika (Gy. V.)

Születési ideje és helye: 1930. 07. 18. Csíkszentsimon

Felekezeti hovatartozása: római katolikus

Foglalkozása: nyugdíjas

Gyűjtés helye és időpontja: Csatószeg, 2012. 12. 30.

Gyűjtő neve: Sándor Cecília (K.)

Megjegyzés: Az interjú elkészítése során a helyszínen még jelen volt az unoka, Györffy Katalin. Jelenlétével meghatározta a kérdések és válaszok kimenetelét, mert adódik olyan alkalom, mikor nagymamája felhívta a figyelmét, az általa mesélt dolgok fontosságára. Katalin 1987. június 15-én született Csíkszeredában, és római katolikusnak keresztelték. A zenepedagógiai egyetem elvégzése után hivatásos néptáncosként dolgozik.

A lejegyzés során szögletes zárójelben jelennek meg azon kiegészítő információk, melyek a beszélgetés módjára vonatkoznak, és megértésének feltételeit képezik: hanglejtés, hangerősség, témaváltás, tónusok.

(K.): – *Mit szokott imádkozni?*

(Gy. V.): – Hát mindenfélét. Hát este az Úrangyalát, utána a Mi Atyánk, Üdvözlégy Mária, s akkor már mondom a halottakért, hogy Nyugodjanak

(K.): – *Az hogy van?*

(Gy. V.): – Hát Adj Uram örök nyugodalmat nekik, szaz örök világosság fényeskedjék nekik, s akkor én már úgy mondom az egész halottamért, hogy Minden kedves halottam Isten irgalmából békeségben nyugodjanak.

(K.): – *És reggel?*

(Gy. V.): – Hát reggel, Szívem első gondolatya

hozzád szál fel Istenem,

Te őriztél meg az éjjel,

maradj ma is énvelem.

Téged áldlak és imádlak

mint szerető gyermeked,

édes Jézus adj kegyelmet

őrizz engem szüntelen,

hogy egész nap neked

éljek tiszta szívvel büntelen.

Szűz Mária Jézus anyja

te mindnyájunk anyja vagy,

oltalmaz meg minden bajtól

kísértésben el ne hagy Ámen. Így van.

(K.): – *Kitől tanulta?*

(Gy. V.): – Hátö gyermekkoromba tanultam. Édesanyámtól. Soztán a templomba örökké mondták ezt, örökké mondtuk a templomba. Igen. Hát az Úrangyalát. Ez az Úrangyala na elmondjame?

Az Úrangyala köszönti a Szűz Máriát és méhébenfogadáSzentélektől Szent Fiát.

Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes az Úr vagyon teveled,

Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse Jézus.

Asszonyunk Szűz Mária, Istennek Szent Anyja imádkozzál érettünk bűnösökért most is halálunk óráján.Ámen

Íme az Úrnak szolgáló leánya, legyen nekem a Te Igéd szerint.

Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes az Úr van teveled,

Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse Jézus.
Asszonyunk Szűz Mária, Istennek Szent Anyja imádkozzál érettünk bűnösökért most is
halálunk óráján . Ámen

És az Ige testé lön és mi köztünk lakozék.

Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes az Úr van teveled,

Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse Jézus.

Asszonyunk Szűz Mária, Istennek Szent Anyja imádkozzál érettünk bűnösökért most is
halálunk óráján. Ámen

Imádkozzál érettünk Istennek Szent Anyja.

(K.): – *Olyan imádságot tud-e amit most nem mondanak a templomba, de gyerekkorában
az édesanyjával imádkoztak?*

(Gy. V.): – Igen. [felcsillan a szeme] azt ismeritek-e, hogy:

Én lefekszem kiságyamba
minden testi koporsómba,
Három angyal a fejem fölött,
egyik megőriz engemet,
másik bezárja szememet,
harmadik várja lelkemet.

(K.): – *Ezt honnan tanulta?*

(Gy. V.): – Ezt má édesanyámtól, édesanyámtól tanultam. Egyebet lehet-e imádságon kívül
mondani?

(K.): – *Igen. Hogyne lehetne.*

(Gy. V.): – Jó gyermekek ha kimentek a zöldbé,

ne lépjete az ibolya tövére,
mert hisz annak igen rövid élete,
tavasz után megszűnik lehelete.

Ezt édesanyámtól tanultam, kicsikék vótunk akkor tanított ő rea. Akkor még egyet

[kacag]: Vót pintyőke, nincs pintyőke,

mehót szegény kispintyőke,

lilium a lepedője pacsirta szől felette.

Ezt es ő tanította [mosolyogva], hát gyermekkoromba játszottuk. Hát ő ilyen olyanra
tanított, csak van, amit elfelejtettem.

(K.): – *Ha rossz idő van, mit szokott imádkozni?*

(Gy. V.): – Jaj állj meg, azt tudom [kicsit gondolkozik], Édes Jó Istenem őriz meg tűztől,
vítől, gonosz ember szándékától, ellenségtől, hirtelen haláltól!

(K.): – *Átok ellen tud-e valamit? Ha valakit megátkoztak?*

(Gy. V.): – Ha megátkoztak nem.

(K.): – *És ha valakinek árpa lesz a szemére?*

(Gy. V.): – Hát azt sollóval le kell aratni, csak én se tudom. Hát úgy lehet úgy, hogy:

Árpa én téged learatlak, kévébe kötlek, haza viszlek [gondolkodik], kicsépellek, malomba
viszlek, megsütlek s megeszlek. Ez az árpára, ezt mondom, sollóval úgy csináltak mindha
aratták volna, úgy csinálták, de ezt az öreg asszonyok csinálták én nem csináltam, ezt csak
így mondásból.

(K.): – *A kisbaba ha sokat sírt?*

(Gy. V.): – Hát ejisze rengetni kellett, s elaltatni [kacag].

(K.): – *Mikor megigézték a kicsi babát, nem mondtak semmit?*

(Gy. V.): – Há izét, elvitték, vettek egy fazékba vizet, s szent tettek belé, s akkor elvitté
egy olyan asszonynak aki értette az igézést. Ennél többet róla nem tudok én

(K.): – *Mikor a mezőre mentek, a jó termését imádkoztak?*

(Gy. V.): – Édesapám amikor vetett, örökké a kalapját levette, s aszonta:

Édes jó Istenem adj áldást a kezem munkája után! ennyit örökké mondott.
Azt mondjam-e, hogy szüzsülője Istennek? Azt tudjátok-e?

(K.): – *Meghallgatjuk.*

(Gy. V.): – Szűz szülője Istennek enged, hogy tied legyek, tied élet halálba, tied jó és balsorsba, tied küzdve szenvedve, tied most és örökre, Szűz szülője Istennek enged, hogy tied legyek.

Anyám benned bízok remélek,
anyám te utánad epedek,
anyám te jóságos kegyelmezz,
anyám te hatalmas védelmezz,
anyám ó jöjj segít imádkozni,
anyám ó jöjj segít szenvedni,
anyám ó jöjj s ne haggy elveszni,
hiszem bírsz segíteni ó hatalmas,
akarsz is segíteni ó irgalmas,
kell is segíteni ó hűséges,
fosz is segíteni ó kegyelmes,
anyám te vagy a kegyelmek anyja,
szomorúak vigasztalója,
bűnösök oltalma és menedéke,
Föld reménye és menynek ékessége.
ki kérte még segéjed hasztalanul,
ki távozott tőle meghalhatatlanul,
azér mondom minden szenvedésbe,
Mária mindig segít minden időbe.
Biztosan állítom életben shalálba,
hogy Mária mindig segít, minden balsorsba.
azért hiszek meghalok ezen hitembe,
hogy veled leszek jó anyám fenn az égben.
Szűz szülője Istennek engeddd, hogy tied legyek,
tied élet s halálba, tied jó és balsorsba,
tied küzdve szenvedve, tied most és örökre,
Szűz szülője Istennek engeddd, hogy tied legyek. Ámen.

Te tudod-e végig? [odaszól unokájának] de csak így hogy elmondtam. Óh hát én ezt rége régen tudom. Erőst szép.

(K.): – *Még milyen esetekbe szoktak imádkozni? Ha lakodalom van, akkor imádkoznak-e?*

(Gy. V.): – Nem. Csak a tórba.

(K.): – *És ott mit?*

(Gy. V.): – Hát csak ezt, Üdvözlégy s Miatyánk. ezt a kétfélit imádkozzák. Ha meghal valaki a háznál akkor es amikor harangoznak gyertyát gyújtnak s akkor ezt a Miatyánkot s Üdvözlégyet, ezt imádkozzák el.

(K.): – *Régebb is így volt, régebb is így imádkoztak?*

(Gy. V.): – Én se tudom hogy vót gyermekkoromba. Gyermekkoromba úgy vót, hogy nemcsak temetés vót hanem vót koporsó tétel. Úgyhogy a belé vót téve a koporsóba, s a pap jött, s akkor rendesen a koporsóba belé szentelte, s népek vótak, s imádkoztak, de amit a pap, azt kísérni kellett, amit ő mondott. Ugye most más minden, most csak temetés van, nincs koporsó tétel.

(K.): – *Hol szokott imádkozni?*

(Gy. V.): – Én-e? Én az ágyba, én reggelit, imádságot, nem mindig az ágyba, felkelve is szépen elmondom. Az esti imádságot, amikor a harangoznak Máriára, délbe mikor

harangoznak akkor mondom az Úrangyalát, s este es akkor az Úrangyalát, s akkor még utána a Miatyánk s Üdvözlégy, ezt mondom el, így, háromszor egy nap, sosztá én az ágyba annyit mondom, annyit imádkozok, rengeteget.

(K.): – *Hangosan szokott imádkozni?*

(Gy. V.): – Hát én nem, magamba. Éjjel ha felebredekakkor elmondom a szűz szülője Istennek. s nálatok Imádkozzák-e, hogy Templomodból Uram mielőtt távozok?

(K.): – *Nem.*

(Gy. V.): – Nem? Na én ezt elmondom.

Templomodból Uram mielőtt távozom .

Alázatos szívvel újra imádkozom.

Buzgón esedezve arra kérlek téged,

ne ostorozd tovább áhitatos néped.

Hogyha benned bízva munkája után lát,

Hullasd munkájára áldásod harmatát.

Ha könnyei között örömért kiált fel,

bűnbánatos néped ó Uram ne vesd meg.

Hogy így napról napra viradván öröme,

nevedet dicsérje most és mindörökké Ámen.

Ezt nálunk örökké a templomba mondtuk, minden mise végivel. Egy idős pap vót, ő elmondta s ő megtanított mindenkit, szóval a templomba ezt imádkoztuk s azután minden pap ahogy jó szerre minden délbe mikor jövünk ki a templomból akkor ezt mindörökké ezt mondjuk el.

(K.): – *Vasárnap és ünnepnapokon többet imádkoznak-e?*

(Gy. V.): – Hát többet. Templomba megyek, de most má öreg vagyok s nem tudok templomba menni s a Jó Isten még így es meghallgassa az imádságot, még jobban mind ha öregen oda büklöjél. Még Sófálvipapbácsi Es azt mondta: amelyik olyan tehetetlen vót üljön otthon s imádkozzon me a Jó Isten előtt mintha templomba vóna.

(K.): – *Mikor gyermekek voltak, hogy imádkoztak, együtt a szülőikkel?*

(Gy. V.): – Igen. Édesanyám örökké tanított s vele együtt imádkoztunk amíg megtanultuk, soztá magunkra imádkoztunk. Hát menni mentünk örökké kicsi misére gyermekkorunkba, hámint most van a reggeli mise, de az má reggel nyóc órakor vót nem kilenckor. Nyóc órakor, az iskolás gyermekeknek nyóc órakor vót, sakkor vót a nagy mise, délután vót vecsernye. Délután es vecsernye vót örökké.

(K.): – *Az unokákat tanította imádkozni?*

(Gy. V.): Én eleget igen. Én igen Zsuzsikát es, Endrét es míg kicsikék vótak sosztán nagy korikba hogy akarták úgy csinálták. Én tanyítottam, tanyítottam. Az imádságot én megtanyítottamsosztá mentek minden nap a templomba, az Üdvözlégyet a Miatyánkot, ezeket, sosztá kicsi korigbamá kezdtek menni hajnali misére s mindenübe. Hát vidimusok lettek s csengettyüsök, addig mentek má. de minden hajnali misére, kicsikék vótak s én mentem velik, hogy ne féljenek, mentem örökké.

(K.): – *Imát szokott olvasni könyvből?*

(Gy. V.): – Hogyne szoktam vóna!

(K.): – *Miután már el imádkozta a többit akkor utána olvas?*

(Gy. V.): – Hát a könnyüből olvasom az imádságot, mindenért van, hitvestársét s szülőkét s minden, hát mind, örökké ezt elimádkozom.

(K.): – *Kikért szokott imádkozni?*

(Gy. V.): – Hát a szülőkért, s a hitvestársét s mindenféle benne van, gyermekekért, halottakért, mindenkiért. Eleget imádkozok, slátod-e mégis a Jó Isten az én uramatelvette egyik percről a másakra, egyik percről a másakra, egyik percről a másakra elvette, de mit csináljunk, harmadik éve, harmadik éve. (rövid csend) Hajnali misére szoktam járn

örökké, az életemet úgy éltem le, minden télen hajnali misére, de mán az idén nem tudtam menni, met nekem a lábam fájj erőst. Betegség ért.

(K.): – *Gyermekkorában mikor voltak misék a templomba?*

(Gy. V.): – Hát hogyne lett vóna! Vasárnap, aztán vót májusba májusi vecsernye egy hónapig, sakkor vót októberbe októberi vecsernye. Mentünk, úgy mentünk, egyről se hiányoztunk, mentünk.

(K.): – *Nem volt tiltva a kommunizmus alatt?*

(Gy. V.): – Jaj dehogy nem vót, csak májúkomunizmus alatt nagyok vótunk.

(K.): – *És akkor mentek-e?*

(Gy. V.): – Mindenki ment akkor es csak én úgy- emutattam hogy nem vótam hon, s előre, előrevótam Bukurestbe, az én uram elment katonának s akkor én úgy elmentem. Előbb vótam Bukurestbe, Bukurestből kijöttünk Tusnádfürdőre a gazdámékkal, gyermek orvos vót, vót kicsi gyermekik, de a gyermekek számárköhögést kaptak, sa számárköhögéssel úgy vót megyünk a tengerre, de aztán kellett jöjjünk a hegyek közti, s Tusnádfürdőre jöttünk, sakkor én megbeszéltem az adminisztrátorral, hogy nem megyek vissza velik Bukurestbe, hát azért nagy baj vót, s szépen ott maradtam a Fürdőn. Bévett az adminisztrátor de nagy bajok árán vót, sakkor én ott maradtam a Fürdőn. Kilenc hónapot. Sakkor ott a templomba menni nem lehetett, hát az olyan pizok adminisztrátor vót, hogy nem es akarta az Istent hallani, ha megtudta vóna, hogy a Fürdőn mü elmegyünk a templomba akkor azonnal kivetett vóna, azonnal, hát az iskolákba es úgy vót, akkor nem mentünk me nem lehetett menni, nem lehetett menni osztán kilenc hónapot ott vótam s akkor onnat elhelyeztek Szováta fürdőre, ott má mentünk, ott má az adminisztrátor olyan vót, hogy a nem tiltotta, ott má mentünk. Sakkor ott vótam öt hónapot, akkor elhelyeztek Szinájára ahol ez a kép van csinálva (megmutatta az összes képet, ami a családról es az ő fiatalkoráról készült), ott es csak ott olyan messze vót a román templom, hogy ott nem mentünk, messze vót bé a városba s oda nem mentünk. Így vót az életem sorsa.

(K.): – *A gyerekek utána születtek?*

(Gy. V.): – Hát osztá onnan haza jöttem, az én uram leszerelt.

(K.): – *Ez mikor volt?*

(Gy. V.): – 53ba. Na sakkor haza jöttem, s egy csomót szőttem, a staférungot meg kellett szőni, haza jöttem novemberbe s február 27.én esküdtünk, na s azután lettek a gyermekek. Két évig nem lett, Jóska két év múlva lett, s rea két évre lett Endrecske, ennyi vót, ennyi lett, két gyermekem lett. Édesanyámnak szegénynek nyóc. Hát igen de mü úgy felnőtünk, nyócan, hogy mü egymásnak se fiúknak, se senkinek egymást egy rossz szóval meg nem bántottuk, úgy szeretjük egymást, olyan sokan, sok helyt kettő es veszekedik de mümánem. Olyan jól vótunk, smilyen erősen fájt mikor hótak meg, hát öt meghót. Én vagyok, Irénke s Andráska, ő vót a legküsebb. A legnagyobb testvérem 20béli vót s én 30.

(K.): – *Mikor kenyeret süit, olyankor megszegi a kenyeret, keresztet vet rá?*

(Gy. V.): – Hát amikor megdagasztom úgy, dagasztás után csak így kézzel keresztet vetek rea három helyt.

(K.): – *És mond-e valamit közbe?*

(Gy. V.): – Hát én nem, nem szoktam.

Gyűjtés helye és időpontja: Csatószeg, 2013. április 02.

(K.): – *A jó Isten mindenhol jelen van, vagy csak az Isten házába?*

(GY. V.): – Há' mű úgy tanultuk, hogy mindenhol jelen van, égen, földön, s mindenütt

(K.): – *Biztos gyermekkorában már megtanult imádkozni, s kitől tanulta?*

(GY. V.): – Hát hogyan tanultam volna, édesanyámtól tanultam azkot, miket a múltkor mondtam. *(témához nem kapcsolódó rész: a Nem vagy legény Berci című világi dallam eléneklése, amit édesanyjától tanult)*

(K.): – *S miért imádkozott?*

(GY. V.): – Hát oszt már mit tudom én, hát azért, hogy tanítottak, hogy imádkozzunk. Az iskolába pedig örökké, az iskolába úgy volt, hogy magyar világban jártam négy évet, csak nem tudom mán az imádságot, a kezdetit tudom, hogy Kérjünk téged jóságos Istenünk, s a végzete, hogy Hálát adunk neked mennyei Atyánk, hogy magadból es... nem tudom. Olyan szép imádság volt előtte s utána a magyar világban, mert én három évet román iskolába jártam, én románokot es tudok.

(K.): – *Román imát?*

(GY. V.): – Hát román imát azt tudom csak, hogy húsvétit.

(K.): – *Az hogy van, meghallgathatom-e?*

(GY. V.): – Há' meg meg. [csend] Jól tudom, csak szégyellem mondani.

Hristus a înviat din morți
cu moartea pe moarte călcând
și celor mormântul
viața dăriundu-le.

Ezt az iskolába a román világa énekeltük Húsvétkor, s akkor a románok azt mondják amikor találkoznak Hristos a înviat! s a másik mondja, hogy Adevărat, că a înviat! Azt jelenti, Krisztus feltámadt! Igaz, hogy feltámadt! Aztán meglátod, május elsején ha ott leszel, hogy így köszönnek a románok egymásnak. Így köszönnek az úton. Ugye én három évet románba jártam.

(K.): – *Itthon románul nem imádkozott, csak az iskolában? Vagy a románt is mondta magában?*

(GY. V.): – Én annál jobban nem mondtam, hát amit megtanultuk gyermekekül azt mondtuk, s mondtam, román verseket az óvodában, s mindent. Hát otthon es mondtam.

(K.): – *Akkor voltak elsőáldozók?*

(GY. V.): – Hogyan lettem volna, harmincnyolcban voltam elsőáldozó, nyolc éves koromban. Korán, s nem csak mű, hanem harminc, harmincegy, huszonnyolc, huszonkilenc, négy osztály egyszerre volt. Rengetegen voltunk, s bér málkóztam is há hogyan, a bérma képen ott a, ne hol van *(kezébe veszi, és megmutatja)*, itt van az imakönyvbe, csak nem én írtam rea.

(K.): – *És akkor mi maradt meg, milyen volt Jézusnak a testét először magához venni?*

(GY. V.): – Há' megtanultuk, megtanultuk így mint most. Ez a bérma képem, ne jól van, nem írtam én a nevemet, mert ügyetlen voltam, édesapám írta fel a nevemet. Ő írta fel a nevemet, s mán azóta megvan, azt mondja, hogy megbérmált Fiedrel István püspök, nagyváradi püspök volt, nem Márton Áron, idejött persze mint Szentsimonra, s Csatószegre, ő bér mált.

(K.): – *És amíg szolgálni volt, azalatt többet imádkozott-e, hogy nem volt itthon?*

(GY. V.): – Hát azalatt imádkoztam este s reggel, na s aztán mű nem szabadott menjünk templomba, kommunista világ volt, nem szabadott. Tusnádfürdőn voltam, s egyáltalán nem szabadott templomba menni, ha megtudta volna az adminisztrátor, hogy templomba megyünk, azonnal kivetett volna, takarodj haza, mehatsz haza, nem szabadott. Volt egy olyan férfi, s jött házszeneléskor, s bekiáltotta az ajtón, hogy mocskos kommunisták a papot miért veritek meg.

(K.): – *Nem lehetett.*

(GY. V.): – Nem, nem, ott Szentsimonon es erőst tiltották, mindenütt tiltották. Hát én sok helyt voltam fiam, Isten örözz. Egyszer voltam tizenöt éves koromba Bukarestbe, azért voltam mert elvitt néném, most holt meg nemrég, hogy varrani tanuljak ki, s akkor az öregasszonynak a karja eltörött, s nem tudott kitanítani, csak gépelni s illet-olyat a fiatal nagysága, de én egy évet ott voltam. S egy évet annyit dolgoztam nekik, mint a rossz nyavaja, de szerettem, fiatal voltam. Örökké mondta a nagysága Veronika, én mondtam s én hallottam, amit mondott úgyhogy [nevetés miatt érthetetlen két szó], úgyhogy nekem sokat kellett dolgozzak, sokat: menni a piacra, vásárolni sokfélit, menni a temetőbe, mert a fiatal nagyságának meghalt egy erőst ügyes férje, annak kellett menjek minden délután sírt virágot öntözni, s óóó, azt nem lehet kimondani. Akkor a nagyságának a fia elváltott, s akkor két gyermeke volt, egy fia s leánya, s a fia elváltott, mert a felesége elhagyta, mert ilyen kártyázós, ilyen volt s örökké azt mondta az ő fizetésit es, tudom a nagysága annyit kérte, hogy ne hagyj ott Ica, ne hagyj ott. Ott hagyta, s akkor mü dugva, hogy a fiatal nagysága ne tudja, aki otthon volt velünk, hát mostunk, vasaltunk, s az interkontinental ahol van, na én ott azon az utcán bé, s villamossal, s gyalog, s mindenképp vittem a sok vasalt ingeket, az ételt neki, s akkor eljött oda, s mondta, hogy mamá, édesanyám, Veronikát küldje Nagypistára, mert bárányt hoznak Húsvétra. Akkor Veronika ment, s mondta románul, valamit értesz-e románul?

(K.): – *Igen.*

(GY. V.): – Bine, fata mea Veronika. Úgy szerettek, s akkor a nagysága, a fiatal a disztibucianal dolgozott, s akkor örökké mondta, hogy én menjek oda, megjelölte a napokat azért, hogy ő bonokat adott pluszba a gyáraknak. Akkor mentem kenyerért a pékségbe, lisztért, rengeteg helyre a fiatal nagyságával. Tudom, sokan voltak az irodába, így négyen s ötön, s most es tudom a neviket, amelyikkel volt, s úgy szerettek engem, de akkor tizenöt éves voltam. S akkor hazajöttem tizenhatodik évesen, s akkor nekifogtunk egy nagy kendertermelésnek, s én az egész leánynak, ötnék Erzsikének es, Czikó Lajinének, Birta Sanyinének, szentimrére férjhez ment egy testvérem, s magamnak mindent megszöttem, mindent én szöttem meg. S akkor, amikor mindent megszöttem s még az ágyterítőket es, akkor elmenem..

(K.): – *Szolgálni?*

(GY. V.): – Szolgálni. Az én tátá, melyik meghót [férje], az elment katonának ötvenbe összel, s én ötvenegy tavasszal úgy elmentem, hogy akkor jöttem haza, mikor ő leszerelt, s én három évig nem láttam jelit, egyáltalán. Hazajött szabadságra húsz napot, s én nem láttam, mert nem jött el hezzám, eleget vártam, de nem olyan világ volt akkor, hogy a leányhoz elmennek olyan messze. Osztán tudom mikor visszament a katonaságtól, hát írta megint a leveleket, s én es megírtam, hogy hát nem jöttél el hezzám, mért nem írtad, hogy küldjek pénzt, há nem volt annyi pénzem. [felkacag] Ilyen a leány. S osztán mikor leszerelt, akkor eljött hezzám, s mondta, hogy meg kell nőszüljön, mert az anyját gút érte, s fél fele le van bénulva, s nem tudott dolgozni, s neki meg kellett nőszüljön. S én hazajöttem november tizenkilencedikén, s február huszonhetedikén esküdtünk, s addig én annyit szöttem, hogy a világot megszöttem. Mindent akkor szöttem, minden fonal megvolt, én azalatt megszöttem: szalmazsákot, zsákot, abroszt, kendőtköt, szelvéteket, beléöltött lepedőköt, még mit mondjak, szőnyeget s mindent megszöttem. Éjjel nappal szöttem, s szegény édesanyám ott még a szövőbe es hozta az ételt, s édesapám szegény úgy csólott, s úgy a kezem alá adtak mindent. Aztán február huszonhetedikén megesküdtünk, ötvennégybe. Jóska született ötvenhatba, s van még nekem egy fiam Bukarestbe, az ötvennyolcba. Mutattam volt-e a képemet Színaljáról neked?

(K.): – *Igen.*

(GY. V.): – Na, hát én ott voltam, s erőt jó helyt voltam, s aztán testvéreimet helyibe bévíttem. Ez ilyen fiam, nehéz volt az élte. S akkor ugye ebbe a házba a három gyermek a nyakamba szakadt, s Jóska bátyod, s nehéz volt.

(K.): – *S akkor imádkozott, hogy..*

(GY. V.): – Hát én mindent kellett csináljak, imádkoztam este, s éjjel, s amikor tudtam, nappal es az ebédnél, déli imádságot. Há' elég elé voltam én fiam, borzasztóan, s addig is nehéz volt, amíg kicsikék voltak. Hát osztán itt születtek, s itt nőttek.

(K.): – *S őket maga tanította-e imádkozni?*

(GY. V.): – Legtöbbet én, s odafenn es tanították, de az iskolába es én tanítottam. Zsuzsikát is én tanítottam meg szorzótáblára s mindenféle. S eltelt az idő, ha megköszönik, ha nem, nem vagyok olyan, hogy köszönetet várjak, engemet akárhogy megsértettek, én haragtartó nem voltam, másik percben már beszélgettem. Hát ha tartottam volna, mi lett volna itt? Katicához soha, még egy ujjamot se tettem reá, soha, nem is volt rossz leánka, olyan szófogadó, ügyes kicsi leánka volt, nem volt rossz, Zsuzsika se, olyan jó kicsi leánka volt, Zsuzsika három évet ott abba a sarokba nőtt ne, kerek három évet ott nőtt. [10 perc, témához nem kapcsolódó rész: az unokák iskolába járása és továbbtanulása]

(K.): – *Hangosan vagy magában szokott imádkozni?*

(GY. V.): – Magamba, magamba.

(K.): – *S mi az, amit mindennap imádkozik?*

(GY. V.): – Hát ezeket amelyiket mindennap kell, reggelre Szívem első gondolatja, az Úrangyalát, este es az Úrangyalát, de mostmár nem azt, hanem a Mennyei Királynéasszonyát mondják, mostantól Pünkösdig, s akkor én ott osztá össze-vissza amit tudok. Üdvözlégy Máriát tized, s akkor az Úrangyala utána a halottakétt a Miatyánkot, s az Üdvözlégyet, s akkor én van ez a Templomodból Uram, nálatok nincs.

(K.): – *Igen, tudom melyik, azt a múltkor elmondta volt.*

(GY. V.): – Ugye, az egy szép imádság, itt minden miséről úgy jönnek ki, úgy lehet a kicsi miséről nem, de a nagy miséről azzal, örökké. Egy olyan pap volt itt, úgy hitták Imre József, hogy ő hozta bé azt az imádságot, s minden pap, ahogy az elment, minden pap azután azt bévezette. Szép imádság.

(K.): – *És egyedül imádkozott mindig, vagy amikor unokák voltak, velük?*

(GY. V.): – Hát az unokák..mit tudom én..hát az unokákkal es, Katica olyan szépen tudott imádkozni, s Endre es igen, de a fiú gyermek már nem olyan, nem olyanok a fiú gyermekek, hát az nem kezdett velem imádkozni, nem es voltak úgy reaszorítva, hogy menjenek a templomba, mentek, gyermekkorába ment hajnali misére, én mentem minden hajnali misére, örökké mentem, csak most a tavaly, az idén nem. S azelőtt örökké mentem, Katicával mennyit mentem, egy olyan pap volt, hogy minden áldott nap tartotta, s minden nap mentünk.

(K.): – *Azzal indult a nap, hogy mentek misére.*

(GY. V.): – Azzal, az én uram mindig mondta, hogy menjünk s menjetek. Mikor jöttünk már az istállóba volt, s kezdődött meg a munka. Hát ez ilyen Cecike, most a feltámadástól a déli harangszóra a Mennyei Királynéasszonya van Pünkösdig.

(K.): – *S kikhez szokott imádkozni, a szentekhez, Istenhez?*

(GY. V.): – Hát osztán én ezeket imádkozom, ezeket s az olvasót es.

(K.): – *S ha nagy idő van, akkor szokott-e imádkozni?*

(GY. V.): – Hát hogyne, akkor édesanyám arra tanított münköt, mikor jött a nagy idő, hogy Édes jó Istenem örözz meg tüztől, víztől, gonosz ember szándékától, ellenségtől, hirtelen haláltól. Ezt imádkoztuk akkor mikor jött az erős idő.

(K.): – *S ilyenkor együtt imádkozta az egész család?*

(GY. V.): – Hát mi gyermekek tudtuk, s mondtuk, s édesanyám ejsze magába, de münköt erre tanítottak, hogy eztet. Jajj milyen erős idő volt..aztán egyszer nem félttem volt..jajj, de

valamelyik esztendőbe honn voltál-e, az amelyik estétől reggelig, há' hat csűr égett el, s egy ház, akkor éjjel, pedig örökké azt mondták, hogy éjjel nem gyúl, de gyúlt! Minden, itt a szomszédba es elégett volt a csűr. [témához nem kapcsolódó beszélgetés: húsvéti nagytakarítás és az ünnep]

(K.): – *S ha bajba kerül?*

(GY. V.): – Hát ha bajba kerülsz es a jó Istenhez fohászkodol, s imádkozol, akkor es elmondassz egy Miatyánkot, Üdvözlégyet, s ezket. S éneket mit tudsz ott, éneket? [Én sokat tudok, rengeteget, de mámad hogy tudott énekelni. Mü mennyit énekeltünk a fonóba-7 perc az ott énekelt népdalokról]

(K.): – *S mit gondol maga Istenről?*

(GY. V.): – Hát mit tudjak fiam mondani, az ember jól kell viselkedjen, s gyónjon s áldozzon. De hát én nem tudok menni, s ide se jár a pap, hát meggyóntam Vízkeresztkor, azt kérdezte, hogy megakarok-e gyónni, s azt mondtam, meg plebános úr, s akkor most május hetedikén megint meggyónok, akkor lesz az én uramért az évfordulás mise, hát osztán mindennap hova gyónj, hiába büklögsz elő az oltárhoz. Itt olyanok vannak, mindennap mennek, de azt sose csináltam, csak ünnepekre gyóntam meg, mint mindenki. Nemhogy büklög, hanem én nem tudtam, hogy menni ott a népek közt, inkább magamban imádkoztam. Minden ünnepre meggyóntam, Simon és Júdáskor, Karácsonykor a hajnali misére, Húsvétkor örökké meg, nem itthon, hanem a templomba. Az én urammal együtt mentünk ketten, ő is jött örökké.

(4 perc: *egy kórházi történet a házassági hűségéről*)

(K.): – *S a szenteket maga ismerie?*

(GY. V.): – Melyik szenteket? Jézus, Máriát s ezket igen.

(K.): – *Imádságoz könyvből is szokott (imádkozni)?*

(GY. V.): – Hát igen-igen, hogyne. A kórházba mennyit imádkoztunk, van egy erőst szép imádság [keresgélés a papírok között]. Ejj, hogy a franc egye meg a pulykákot, mennyi gyászjelentő, ennyi minden Uram, ki es szedem most. Na, ez az ne:

Ráhajtom fejemet Jézus tenyerére

átlyuggatott szent kéz, simogass meg véle.

Hulljon rám egy csepp kiontott véredből

Jézusom, könnyörgöm adj az életedből.

Add, hogy keresztemet Simonként vihessem

s gyöngé lábaimmal nyomodba léphessek.

S mikor felértem a Golgotára,

Jézusom, könnyörgöm segíts fel a keresztfára.

Ráhajtom fejemet Jézus tenyerére

átlyuggatott szent kéz, simogass meg véle.

Na ezt minden este elimádkoztuk, de nem csak ezt Szűzszülője Istennek, s azelőtt, mielőtt lefeküdtünk volna rengeteget imádkoztunk. Mindegyik egy szép imádságot tudott, s azelőtt elimádkoztuk ezeket. Ezt egy olyan asszony íratta, hogy református volt, s átolált a katolikus vallásra, s ezt egy asszonnyal leíratta, s akkor ez minden este imádkozódott. Tudom egy olyan nővérke volt, nagyváradi, de nővér lett belőle, s Húsvétkor a Mennyei Királynéasszonyát imádkozta, s mondom, hogy eddig van? S azt mondja eddig, mondom Timike, hát a nem eddig van - de rendesen mint Somlyón olyan úgy volt öltözve, s oda volt alakulva, s a hajamot es mikor meg akarta mosni, mondom, hogy ne, ne, ne, mert én meg tudom mosni, öregeket segítette – s mondom nem eddig van, ennek két szakasza van.

(K.): – *Hát hogy van?*

(GY. V.): – Mennyei királyné asszonya, örülj szép szűz, alleluja.

Mert kid méhedben hordozni méltó voltál.

Amint megmondotta vala, föltámada, alleluja.

Imádd Istent, hogy lemossa bűneinket.

Örülj és örvendezzél Szűz Mária, alleluja,
Mert bizonynal feltámadott az Úr, alleluja.

Könyörögjünk,

aki feltámadásával a világot megörvendeztetni méltóztattál, add kérünk, hogy szent anyja, a Boldogságos Szűz Mária közbenjárása által az örök élet örömeit elnyerjük, Krisztus a mi Urunk által. Ez a végibe van. Osztán ezt a pap mondja, a két szakaszt a nép mondja, s osztán a pap folytatassa.

Jajj, hát én nem szokok soha kárinkodni, Isten örözzön, nem, nem veszem Isten nevét izébe. S megmondtam a papnak es: plebános úr, nekem olyan gyengék, mert én is izét kaptam, ilyen agyvérzés szerűség volt, de a lábaimot támadta meg, innet még az ülésessel es baj van, mintha földre ülnék, s akkor zsibbad s fázik, s akkor én mondom nem tudok a templomba menni, mert minden vasárnap a szép katolikus misét itt meghallgatom. Most es a pápáért ami volt vasárnap, jajj, hát gyönyörű mise volt a pápának, akkor közben míg a pápa átolöltözött, míg a híveket megáldotta, akkor Erdő Péter, akkor azt es végig hallgattam. Amihelyt megkapom azt a papírt, azt a heti izét, abba helybe nezem meg, ez az ne. [megmutatja a programajánlót] Mikor megjő, lefelőre azt nézem meg, s még megnézem az evangélikus misét es.

(K.): – *Igen?*

(GY. V.): – Pont olyan, mint a magyar.

(K.): – *Semmibe se különbözik?*

(GY. V.): – Nem, nagyon szép. Ha már más nincs, mert van úgy, hogy nincs katolikus, s akkor ez es nagyon szép, az evangélikus. Hát ugyanúgy, s a református es olyan, azok se csúfok, az es szép.

(K.): – *S azt mondta, hogy maga nem emlékszik, hogyan vették a vizet, mit mondnak, ha sír a baba, ugye?*

(GY. V.): – Hát nem, nem.

(K.): – *De mi a különbség?*

(GY. V.): – Hát én nem es tudom, hallod-e, hát azt mondták na, hogy meg van igizve, hát akihez elméssz vetni a vizet, úgyhogy Jóskának azt mondták mikor erőst sírt éjjel, meg van igizve, de nem azért sírt, azért sírt, mert nem volt tejem, s akkor az én uarm elment ügyesen a Csutába [Csatószeg egyik része], egy asszony ügyesen vette a vizet, hát ki tudja, hogy ott mit hókuszpókuszolt a víz felett, s Zolti bátyod, az én uram testvére azt mondja, hogy ne vizet vettesetek, hanem a gyermeknek adjatok enni. Úgyhogy teát főztünk, s szinte az üveget es lenyelte, úgy meg volt ehülve, úgyhogy nem volt megigizve. Na, de van, az igizés es igaz, mert édasapám emlékszem, hogy gyermekek voltunk, s született egy borjúka. S a borjúkat úgy elnyúlt, s olyan beteg lett, na azt mondja édesapám ez az ember idejárt, s megigizte. S akkor rendesen vizet vettek, mert van, aki érti, s a borjúka úgy helyrejött, hogy semmi baja nem volt. Van olyan aki megigiz, van olyan, akinek itt a szemöldöke eszeér, olyan vastagon eszeér, na az igizős, így tartották ezelőtt. Ez ilyen fiam.

III.

Beszélgetőtárs neve: Lukács Dávidné Anna (L. D. A.)

Születési ideje és helye: 1932. 06. 02 Csatószeg

Felekezeti hovatartozása: római katolikus

Foglalkozása: nyugdíjas

Gyűjtés helye és időpontja: Csíkszentsimon 2012. 11. 30 és 2012.12.01

Gyűjtő neve: Sándor Cecília (K.)

Megjegyzés: A beszélgetés elején jelen volt édesanyám, Sándor Klára, aki 1962. január 13-án született Csíkszeredában. Felekezeti hovatartozását illetően római katolikus, jelenleg a csatószegi Endes József Általános Iskola tanítónője.

A lejegyzésből kimaradnak azon részek, amikor együtt rózsafüzért vagy kilencedet imádkoztunk. Ezen alkalmakat és a mondottakat kiegészítő megjegyzéseimet szögletes zárójelben tüntetem fel.

(K.): – *Mikor szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – Nem es tudom, hogy mennyi, nincs szakadás. Nem tudom mennyi az elég, annyira ösztönöz, értik-e, hogy nekem abba találok bételjesülésemet. Sokszor még az étel es, a főzést es teher, úgy, mint ha valaki fogna le, hogy nekem most csak ezt, még azt, még azt, még azt, még azt imádkozzak. S ez egy nagy kegyelem a jó Istentől. Ez nagy kegyelem. Én azután hogy nyolcvanháromba meghalt az én uram, Isten nyugtassa, nyolcvanötbe Szent Antal nekem megjelent s azóta apostolkodok, értik-e. Járok a szidás gyermekekhez, a remetéhez jártam, köszöntöttem a fogadásán, s minden, úgy hogy én most csak apostolkodok. Most es a szidás gyermekeknek a mikulás izét elvittem, már tavaly úgy megvótam nyomorodva, olyan rossz idő vót mikuláskor. Itt, amelyik levetkezett pap, Somlyón négyet egyszerre felszenteltek, s kettő egyszerre azután levetkezett. Nem tudom mennyi idő után. S itt KardaCsabiékkal szembe megházasodott, s itt van, s azoktól szoktam küldeni fel. A tavaly mentem, hogyküldjem el, s azt mondják, hogy lázas a gyermek, meglássák, metazok somlyóiakértie. S aztán most van két gyermek, én mentem, hogy elviszik-e, s azt mondták, ha a gyermek láza lejő, akkor, akkor igen, de [érthetetlen szövegrész]. Jövök fel az úton, értette-e, s hát a mikulás. Nem az Isten szeret? Hát úgy, amit megkívánok mindent megcselekszi, értik-e. Ha vonatról visszatérek, ha vonatra akarok menni is nem megyek az izére, nem értem el, vagy azután gondoltam meg, s mikor mejek fel oda Bignibójtáig az elágazásig, mintha valaki nekem mondaná, vagy sugallná, hogy lépjek gyorsabban, met jön, azonnal ott. Úgy hogy amit úgy kívánok hát, nem tudom szavakkal megköszönni. De én a köszönöm szépenet nem tűröm el... Nekem akár csak főispán nem érdekel. Mondom e nekem nem elég. Mondom én, aszongyák megmondom, Isten fizesse. Tehát az Isten fizesséért harcolok, értik-e. Mert én ha szívből fakadó jócselekedetből valamit teszek, azt ha a másik viszonyozza, akkor én nem értem semmit. S a köszönöm szépenel üres a markom, s az Isten fizesséért vagyok, s érzem ennek a sugarát.

(K.): – *Ha beteg a gyermek, akkor mit imádkozik?*

(L. D. A.): – Hát amit ne, hogy sok ima van, a betegeket.

(K.): – *Igen, de kívülről is tud valamit?*

(L. D. A.): – Há hogyne, tudok sokat.

(K.): – *Há mondhat valamit.*

(L. D. A.): – Na. Szent Antalval? Milyent, vagy melyiket, vagy..?

(K.): – *Hát amelyik kedves magának.*

(L. D. A.): – Na jó, van olyan imakönyv, hogy mondjak... Mindent essze izélek most... [gondolkozik a könyv címéről] Szomorúak vigasztalója, az hogy honnat van ered, a könyv:

Szomorúak édes vigasztaló könyve, tehát a szűzanya úgy szenvedett a szent fiáért ugye, hogy kifogyott belőle, s értünk szenvedett, hogy őt mostmár oda volt kerülve, értie, s azt a könyvet én megkaptam, értie, a Szomorúak édes vigasztaló könyvét, tehát minden, akár kinek, akár milyen nagy bánata van ő ebbe belésír, értette. Ebbe belésír. S úgy, hogy abba a' van írva, hogy egy beteg csodás gyógyulást nyert. S belé volt írva, értette-e, s azt írta, hogy: Ó Mária, ne vond meg pártfogásodot a szerencsétlenektől. Vigasztald a szomorúakat, önts bizalmat a csüggedőkre, támogasd a papokat, s a családanyákat, s nyújts segédelmet mindazokra, kik pártfogásodért esedeznek. [imára kulcsolt kézzel, idéz a könyvből]. Tehát ez abba a Szomorúak édes vigasztaló könyvibe belé volt írva, tehát gyógyulást nyert az árva.

(K.): – *S minden imát kívülről tud, megtanulta?*

(L. D. A.): – Ó, hát én sokat tudok hál' Istennek.

(K.): – *S mit tanult a szüleitől?*

(L. D. A.): – Hát ugye, gazdálkodók vótunk, s akkor mentünk, vasárnap volt a szentségimádás, mikor szentségimádás volt hónap elejinn, ugye ott miis, úgy hogy katolikusok vótunk. De ezzel, nekem azután nyúlt meg a karom, hogy Szent Antal nekem megjelent, értette-e. S kenyeret kért, máskor úgy volt értie, hogy én este kovászolok, s másnap sütök, s éjjel álomban, értette-e, egy nagy koppanás volt az ajtón, s minden áron, én nem hiszem valaki a halálért jobban megküzdik, mint én azért, hogy én keljek fel, s ebredjek, s az ajtót nyitcsam. S csak annyi hang volt, hogy haton mentek, értette, itt a nádalja felé, ott van ösvenyes, fenn, akkor még a pékség élt, s mentek. [az úton éppen közlekedők]S egyedül a barna öltönyébe úgy láttam, mint most magikot látom. Úgy láttam, s csak annyi volt, hogy adjak kenyeret. Hát tudják-e, úgy megküzdöttem, s nem tudtam felébredni az ajtót hogy kinyissam. De az Isten így adta. Reggel felkeltem, de nem tudtam szabadulni ettől. Én nekikerültem, s élesztőt szereltem, s kovászoltam, s estefelé a hét kenyér ki volt sülvé. De addig én már meggondoltam, hogy kinek adom, én egy ennyit sem ettem meg belőle [mutatja a kicsi ujját]. Hét kenyeret süttem, s a hetediket kétfele vágтам, mert mentem felfele Bolond Idához, akkor még élt, s ez a GödeLacibá jött velem, s mondom,gondoltam Istenem ennek es milyen jó lett volna, Lacibá van-e bicskája, s asszongya van. Kivettem a hetediket, kétfele vágтам, s amennyit én kigondoltam hétnek, azt nyócnak adtam. Én azután apostolkodom Szent Antal tisztelve. Én mán tényleg még úszni se tudok a vízbe, de a vízbe es beleszöknék, értie, Szent Antalért. Járok a Szent Antal kilencedre, én mondatom a rózsafüzért, a litániát. Tusnádra es megyek, s a remetét es köszöntöttem: [a következőkben az eseményt meséli el] háromszor volt örök fogadása, egy esztendeje eljött onnan, s most Csobotfalván harangozó. Én elé kellett álljak, odakünn volt a Salvator kápolnába, szöttesbe fel voltam öltözve, s a tortát vittem. S aztán így az egész előtt, s aztán azt mondja Boga.Béla adjam oda a papírt, de aszontam én nem, ha belebukok, nekem nem es szégyen. S ilyen erős izével vagyok, értette-e. S elmondjam-e mivel köszöntöttem?

(K.): – *Igen.*

(L. D. A.): – [feláll az asztal mellől, mintha újra átélné azokat a pillanatokat]

Remete, biz ám jó kedvű, gondtalan.

Gondját elvetette, mikor egész életét Isten kezébe tette.

Az apró gyermekek között maga is gyermekké lesz,

hiszen az Úr megígírte, hogy a menny az ilyeneké lesz.

Magára nincs hát nagy gondja, másét veszi magára,

szenved a szenvedővel, az árvával ő is árva.

Mikor az alkony leszáll, elcsendül a világ,

szívéből a szentség előtt fellángol az imádság.

Gondtelt feje az Úr szívéen, hideg tövün a térgye,

amelyiken a rossz bűn, ő vezekel most érte.

Szenvedő Jézusom, imádott királyom nézd az életem újra felajánlom.

Amint eddig is, s most is őszinte az esküm,
tied vagyok Uram, tied mindenestül.

Kísérlek utadon fel a Golgotára, nem szenvedsz egyedül, nem lész többé árva.

Elfeledem magam, megvetem a földet,
csak te szeress Uram, csak ne szenvedj többet.

Mikor véget ért, a remete elkérte a papíromat s azt mondta, Anna néni maga az ünnepemet ünneppé tette. Olyan boldog volt, nem csak a mise volt, hanem egy viharverte öregasszony. [mosolyog]

(K.): – *S akkor maga minden reggel imádkozik, délbe is, este is.*

(L. D. A.): – Még éjjel es, Szent Antalért élek, halok. Somlyón s így kezdem meg, mert egy fél óra az enyém: Dícső Szent Antal szeretettel köszöntünk e napnak reggelén, s kívánjuk százak és ezrek dicsérjenek széles e világon. Örvendeztesd meg lelkünket a te szeretetteljes jóságoddal, állj mellettünk e napnak folyamán, hogy kísértő hozzánk ne férjen. Áld meg minket Szent Antal a maga égből, s vezérelj minden utunkba [a mondatok hangleejtésében a monotonitásfigyelhető meg]. Így kezdem meg a rózsafüzér előtt. S akkor a másik, hogy:

Üdvözlünk téged szegények atyja,
a te szereteted őket most se hagyja.

Letekintesz rájuk a magas égből,
örömkönny árad az ínség szemiből.

Osztod most is a jók által a szegények kenyerét,
hinted a sok jót szerteszt[elsírja magát, nehéz lélegzetvételek].

Liliomot tartasz szentelt kezvedbe,
mert tiszta vótá egész életedbe.

Azét jelent meg Mária az utolsó órádba,
hogy veled az égbe szálljon.

[a rózsafüzérben mondott tizedek elmondása]

Sokszor úgy elérzékenyülök értette-e, én nem tudok úgy imádkozni, hogy ne legyen fátyolos a szemem, én úgy, úgy... én mikor bemegyek a templomba es, s azt mondja a papbácsi bánjuk meg a bűneinket ugye mise előtt, akkor én így mondom, béhunym a szemem s azt mondom: Édes jó Istenem bocsássa meg a bűnömöt [könnyes szemekkel, megváltozott hanggal], s a Dávidét, most lesz ez ötödik éve, hogy meg van hallva Dávidé, de most es belefoglalom. S ne bűneink szerint büntessen, hanem nagy irgalmassága szerint könyörüljön rajtunk. Én így imádkozok, nem érdekel ha be van harangozva es, én ugyesígy imádkozok. Hál' Istennek, úgy örvendek, hogy ilyen kegyelmet adott a Jóisten, ha ez nem vóna, nem es tudom, (sírásba fulladó hangok) megbolondultam volna.

(K.): – *S hol szokott imádkozni, itthon, itt leül a szent képek elé?*

(L. D. A.): – Én ott es, itt es, lefeküve es. Aztán van nekem olyan, hogy Assiszi Szent Ferenc, s olyan hogy szólj egy szót, s akkor nekem örökké a szememből kijő, hogy ő szóljon egy szót értem. Úgyhogy sok, sok, sokat tudok.

(K.): – *Az imádságokat honnan tanulta? Könyvből?*

(L. D. A.): – A könyüből, de nemcsak belefűrkészek én, elejitől végig imádkozom. S Szent Erzsébet es, Sárospatakon született, s királyné volt, s mivé vált, az anyósa vitte az elemózsiát, érte-e. Hát Somlyón ott van az oltár mellett ott van, az élelem rózsává vált. S járok a szidásgyermekhez, úgy ismernek huszonkét esztendeje, ahol van a harang Somlyón, na ott visszább vannak, s gondozó van. S akkor én minden izé, Húsvétkor s mikuláskor. A mikulásra kitérek érte-e, az Isten hogy szeret: s jött szembe egy nagy kocsi, s ki volt könyökölve a mikulás, megállítottam értie, s mondom magik hova mennek,

s osztán leadtam a címemet, s mikor jöttek onnat, nagy havazó volt, bėjöttek, s odaadtam nekik a kilenc csomagot. Úgyhogy amit megkívánok...há' hogy nem tudott az a kocsi hamarább vagy később menni, így van-e? Ezt mind szavakkal megköszönni hangosan: Istenem, Isten megfizesse! Mindent megköszönök, hangosanfelkiáltok mikor nem hallja senki: Istenem, Isten fizesse! [imádságra kulcsolt kezek]. Én ha szívből fakadó jó cselekedetet teszek valakinek, azt nem engedem, hogy viszonyozza, nem, akkor nem csináltam semmit. A köszönöm szépen, azt nem tűröm el.

(K.): – *S akkor hangosan szokott imádkozni mindig?*

(L. D. A.): – Há' mikor olvasom, hangosan a rózsafüzért úgy mondom.

(K.): – *Gyerekkorából emlékszik-e imádságokra?*

(L. D. A.): – Igen. Szívünk első gondolatját, s jöjj el Jézus az evésnél. A szentségimádról, jártunk s akkor az előpótlékot szinte kívülről es tudom, ugye minden óra előtt megvan az a pótlék. Lefekvéskor az hogy:

Ó édes Istenem hálát lebeg lelkem, hogy egész napon át úgy szerettél engem.

Bánom sok vétkeket szent fiadnak vére mossa meg kegyesen szívemet fehérre.

Virrasszon fölöttem gondviselő szemed, kélek óvd az éjjel testemet s lelkemet.

Szűzanyám s őrangyal legyetek énvelem, ha ti rám vigyáztok nyugodt lesz éjjelem. Ámen

A másík az hogy:

Előbb hogy sem lefeküdjek kezeimet összeszem

(de összeszem, nem csak úgy mondom)

hozzád emelem szívemet Istenem áldván tégedet

Velünk ennyi jót tettél, veszélyektől megmentettél.

Mivel ellened vétettem bocsáss meg kérlek minékünk

mert nyugton csak így ...[sírás miatt nem érthető a szöveg]

Vigyázz reánk őrangyalunk.

Azét sírtam most belé met örökké úgy mondom hogy annyi mintha a leányom élne [megtudjuk, hogy öt éve elhunyt], őt es befoglalom, hogy neki az ő bűneit es bocsásson meg.

Én lefekszem én ágyamba, fogadj Uram oltalmadba...[nem jut eszébe]

(K.): – *Reggel?*

(L. D. A.): – A Szívem első gondolatja, hozzád száll fel Istenem

Te őriztél meg az éjjel, maradj ma is énvelem.

Téged áldlak és imádlak, mint szerető gyermeked

szívem csakis azt akarja, ami kedves teneked.

Édes Jézus adj kegyelmet, őrizz engem szünetelen

hogy egész nap neked éljek tiszta szívvel s büntelen.

Szűz Mária, Jézus anyja te minnyájunk anyja vagy

oltalmaz meg minden bajtól, kísértésben el ne hagyj. Ámen

Ó édes őrangyalom légy vezérem amíg élek

mint dió is jámbor legyek

holtam után vezess be Jézuskához a mennybe. Ámen

(K.): – *A szüleitől tanulta?*

(L. D. A.): – Igen, s hittanon, templomba.

(K.): – *S a nagymamától, nem?*

(L. D. A.): – Igen.

Ne lássá [feláll, hogy tüzet megrakja, s közben egy szentelt víz tartóra mutat] ezt Czikópap bácsitól kaptam, nekünk rokon, ezt ő adta, s most olyan jó, met csókolgatom, s fogom, hogy nemcsak az, hogy imádkozom, hanem szorítom, hogy még erősebb legyen a kérésem.

(K.): – *Milyen jó. S ha erős idő van mit szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – Há Szent Antal, értie, s ki es viszem. Nekem szentelt víz nélkül nem tudok lenni.[szünet]A tüzet éppe megszítom, hogy ne aludjék ki.

Elmondom én: Életünk Isten tenyerén, ezért nem félünk, bármi fáj, nekünk mosolyog a (de többes számba mondom, hogy maga es részesedjék benne) szemünk. Száz jajszó közt es bízunk, hitünk fel nem adjuk. Reánk törhet vadul ezer bajveszély, Isten így szól, ne félj. Miét es, mitől es félhetnénk az Isten tenyerén? Há’ most asszongyák nekem félek-e egyedül? Szinte meg tudnám tépni [indulatos], én féljek? Hát mitől féljek, ha Isten tenyerén vagyok, így kezdődik az imádság es. Hát én mitől féljek!?

(K.): – *S honnan tanulta?*

(L. D. A.): – Mifélit?

(K.): – *Ezt az imát.*

(L. D. A.): – Ezt az imát? Hát vót..kép..s gyermek... Sokszor le kéne írjam, honnét. S Póranétóltanultam ezt az éneket[elénekli]:

A mi hű barátunk, Jézus, fájdalmunkat viseli,
minden bajunk, minden terhünk magára veszi.

Szívünk óhajtja a békét, miért a kinszenvedés?

Jézus ölelésre nyújtson lelkünkre enyhülést.

Ha nehéz az élet terhünk, lelkünk is fáj belé.

Kínzó könnyeket ne sírjunk, lépjünk Jézusunk elé.

Hűséges barátunk Jézus, véle osszuk bánatunk.

Szertefoszlik tenger kínja, újból vígan dalolunk.

Vállunkon bár súlyos terhünk, szívünk sajog egész nap.

Jézus biztos menedékünk, tudjuk jó barátunk vagy.

Érted elvállalunk mindet, azt is, ami áldozat.

Kézen fogva vezess minket, daloló barátodat.

(K.): – *Én ezt nem is hallottam.*

(L. D. A.): – Ugye milyen szép? Odamentem, vittem a ceruzát, papírt, s leírtam. Reám kell ragadjon, nekem kell ez, kell, kell. S bűnbánó Magdolna es tizenkét szakaszos, értie.

(K.): – *Azt is tudja?*

(L. D. A.): – igen.

(K.): – *Hát mondja el, olyan szépek, ilyet nem hallunk a templomba.*

(L. D. A.): – Há’ nem. Jajj, Istenem, összeszedett kell legyek. Ez nem imádság, e ének. S én ahogy tudok úgy csinállok, kinek milyen kalapja van, azon köszön.

1. Szent Magdolna elmene ama reggel sírva
az Úr Jézust nem lelé a kinyílt sírba.
2. Erre-arra sírva jár, nincsen nyugovása
elvesztette Jézusát, nincs vigasztalása.
3. Hol lelem fel Jézusom, akit elvesztettem
merre mennyek én szegény, keserűségemben.
4. Erdőkön és hegyeken kiáltozok érte,
halmokon és völgyeken csak tégedet kérlek.
5. Tengerekre indulok, örvényekre szállok
tenger mélye mit nekem, a nyomodba járok.
6. Újra a szent városon mindig egy a jártam
Jézus, Jézus merre vagy szüntelen kiálltom.
7. Merre láttad őt, felelj fényes nap az égen
te tudod tán merre jár az én fényességem.
8. Három király csillaga mutass nékem utat
mert amíg föl nem lelem, szívem meg nem nyughat.
9. ... a vállamon, szárnya mind a sasnak

édes Jézus utánad szállnék a magasnak.

10. Levették a keresztről, eltemették sírba

ó de üres már a sír, elgördült a szikla.

11. Mégis újra visszahív sírjához az élet

hátha mégis visszajő, oda vissza térek.

12. Míg a kertészt keresem, Uram hol van kérdem

Ő meg szólít Mária, s megroskad a térgyem.

13. Ó háromszor boldog én Uram megismertem

a mennyei szent szeretet elárasztja lelkem.

14. Jézust látni szüntelen semmi nincs ó édes

nincs boldogság fogható lelkem öröméhez.

15. Hogyha enyém Jézusom, enyém lesz az élet

engedd Uram örökké egyesülni véled.

Szent Magdolna bűnbánó, rosszviselő nő vót, stőrülgette a hajával, értette-e, ez egy szent példa vót.

(K.): – *Igen, de honnan tanulta ezt?*

(L. D. A.): – Hát... lássa-e mennyi könyv van, régi [1968]. Minden van itt nekem, lássa.

(K.): – *Honnan kapta? Nagymamájáé volt?*

(L. D. A.): – Aaa, igen. Megtanította.

(K.): – *Egy nap se telt el ima nélkül.*

(L. D. A.): – Óóó, nekem perc se telik el. Én egy imádságos buzgó asszony vagyok. [témához nem illő történetet mesél, és időközben papírokat, könyveket, képeket vesz elő, s belőle ajándékozik] A vétek, az embert bé lehet csapni, de a Jóistent nem, tudják meg. Úgyhogy ha nekem valaki rosszat csinál, ha előbb nem utóbb, de megkapja. Ebbe meggyőződ, azt mondja a Szentírás ne bántsod az özvegyet, s az árvát, met keserűségét fogod érezni. [zokogó hang]

(K.): – *S ha valamihez hozzáfog, munkálkodik, előbb kéri Isten segítségét?*

(L. D. A.): – Szünet nélkül, szünet nélkül, s legtöbbször Szent Antal. Asszongya, csudákat ki látni vágytok jőjjetek Szent Antalhoz.

(K.): – *Éjjel, ha felébred akkor is.*

(L. D. A.): – Szünet nélkül akkor igen megnyugtat Szent Antal.

(K.): – [rövid hallgatás után] *Édesanyám mikor kenyeret dagasztott keresztet vetett rá, de nem tudom mit szokott mondani.*

(L. D. A.): – Ige, meg es csókolom, hogy Uram áld meg s szaporítsd meg! Igen.

(K.): – *S nagyidőkor?*

(L. D. A.): – Olyankor Szent Antalt viszem ki, s imádságokat. Akármi nekem Szent Antal.. Ősszel es amikor Csatószegbe a csűr meggyűlt jöttem a temetőből, s akkora nagy cseppek jöttek, hát ott úgy villámlott, úgy mennydörgött. Így fogtam [mutatja amit csodaéremként használ, szerezd meg és hord] s mondtam. Tudtam értette-e engem nem csap meg a villám.

(K.): – *Maga másokért is szokott imádkozni.*

(L. D. A.): – Igen, igen. Hát belésírok, amikor mondták a hírekbe, hogy ma es egy hat esztendő leánkacska ment keresztül az úton, s szépen nem tudták megmenteni. S belésírok ebbe, értie.

(K.): – *Kikért szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – Én mindenkiétt, mindenkit, nekem nem tudom nincs es akiétt ne imádkozzék, értie. S ugye legtöbbször többes számba mondom. A somlyai Szűzanya lábánál elmondjam-e ezt az imádságot?

(K.): – *Igen.* [együtt az asztal körül ülve, keresztet vetünk]

(L. D. A.): – Üdvözlégy csíksomlyói szentséges Szűz Mária

keresztény híveknek segítő (többes számba mondom, részesüljenek) anyja. Szobrod előtt térgyelve mély alázattal mutassuk be tiszteletünket és hódolatunkat. Te általad ajánljuk fel magamat Istennek és reméljük hogy általad elnyerjük mindazokat a kegyelmeket, melyekre oly nagy szükségünk van.

Irgalmas Jó Anyánk tekints reánk s fogadj minket

Anyai Jóságoddal és megértésseddel.

Bizalommal jöttünk ide, mint édes jó anyánkhoz

Hatalmas pártfogónkhoz életünk vezérsillagához.

Végy anyai oltalmadba és nyújtsd felénk kezedet

Mely minket gyámolítson, vezessen.

Hallgasd meg buzgó kérésünkötsegíts minden ügyünkbe

Vigasztalj szenvedésünkbe s bánatunkba betegségünkbe

Kegyes oltalmadba ajánljuk nemcsak önmagunkat

Hanem szüleinket, testvéreinket, testvéreink gyermekeit

Azok akiké imádkozni tartozom.

Nyerd meg mindnyájunk számára a Mennyei Atya

Irgalmát és az Úr Jézus szeretetét a Szentlélek

kegyelmét Istenbe lélekben megszentülve

Hótunk után veled együtt

Örvendjünk az örök boldogságban.

Csíksomlyói Segítő Szűz Mária, könyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk!

(K.): – *Ez nagyon szép. Hogy tanulta meg ilyen könnyen?*

(L. D. A.): – Meg, meg. Akarat kell. S most nem félek semmitől, nem félek értie, nem félek, nem tudok. S ezt adta az Isten erő van bennem. Így van ki az Istenbe bízik a nem csalatkozik. Egyenesek az Úr útja s csak az igazak járnak rajta. A Szentírás bármikor Uram meghallgatom kérő szavadat, a mózesi törvény s az állhatatos ima. Teréz anya azt mondta: Nagy dolog a szeretet, mindennél nagyobb. Egymaga könnyűvé tesz minden terhet. A szeretet fut, röpül, szalad és szabad és semmi sem ejti rabon. S másik szavával aszonta: Lépj ki önmagadból, bízd magadot rám s eláraszt a belső békesség öröme. Olyan gyógyító ha elimádkoztam. S a remete adta az életrajzikot, hogy milyen vót. Három ruhájuk vót egy a szekrénybe vót, egy rajtik s egy a spárgán. A fatalpú cipőkt es ők javították. A vízbe esett emberekért es ruháson belészökött ne izé, Teréz anya. Ő a világot meghódította. Ő amikor neki János Pál pápa adta neki a kocsit ajándékba, ő nem tűnt fel a többiek közül. Kocsit s mindent beolvasztott a szegényeknek [eladva az összes értékbeli tárgyát a szegények pártfogója volt]. Egy beteg megfogta őt, s mondta neki senkije sincs [hangja megváltozik, könnyes szemekkel mesél], ilyen vagyok én. S Teréz anya maga mellé szorította s aszonta én vagyok anyád neked, s azután már örökké úgy kiáltotta, hogy édesanyja. S lássák-e az Isten úgy adta, hogya lepra se ragadt rea. Úgyhogya Isten erő nagy dolog, nagy dolog.

(K.): – *Maga szokott adakozni a szegényeknek?*

(L. D. A.): – Igen, igen. S tudják-e ősszel hozott egy vakot, megvakult a sok sírástól érette-e, s én akkor úgy megsajnáltam, s aszontam hogy hagyja el, ha maga látta a világot metteknikus vót, akkor én vállalom azt, hogy nézzem meg maga csodás gyógyulást nyer. Imádkoztam sokat, s minden évbe meglátogatom értie. Elég az hozza, hogy mikor mentem fel a kórházba mintha két lábszáramot valamit megszorította vóna, az a nagy vakember [magyarázata alapján a falu szülötte] rea lépett a száramra. S képzeljék el, hogy én akkor jelt kaptam. Én indultam a vakhoz, s a vak hátul rea lépett. Én nem tudtam, hogy itt kettő van, s akkor két nap múlva meglátogattam. Állj meg vénasszony, te mensz de itt a faluba es kettő van. Ez egy jel, az Isten adta. Úgy örvendik, úgy szorít, aszonta anyám vagy [örömkönnye a szemében]. Én örömujjongással vagyok így értette-e.

(K.): – *S magáról ki gondoskodik?*

(L. D. A.): – Há' ki? A Jó Isten itt van s akkor mindenkinél többen vagyok. Én már ha ártatlanul megszenvedek es nem baj, a szentek sora, egy lajtorja fokkal fennebb vagyok. Úgyhogy a szenvedésnek es van értéke.

[...itt megrakja a tüzet, aztán együtt megnézzük az imádságos könyveit]

(K.): – *Olvassa innen vagy már anélkül is tudja?*

(L. D. A.): – Hát olvasom mindet fejből nem tudok, de hogyne van olyan es amit tudok. Olyan szépek ezek, érte-e, hogy nem tudom hagyni ezt [mutatja egyik könyvét, kezembe adja, hogy elolvassam]. Én annyira a Jó Istenért izélek, hogy nem es beszéd. Bízok, erősen erős a hitem.

Tudják-e a rózsafüzért végeztem Somlyón s a szélihez ültem, széjen s hát ahogy végeztem egyszer eléjő s így megszorította a kezemet. Há' gondoltam magamban én ezét nem állok le, hogy az egész nép reám figyel s akkor gondoltam magamba ahogy megfogtad, úgy elcsapod [felkacag]. Elég az, hogy akkor osztán elé ment a Szűzanyához, s mikor jöttünk ki a templomból megközelített engemet, s akkor ezt nekem ajándékozta [kezében a kapott ajándék]s aszonta néni maga, nem tudom mit látott bennem, imádkozzék met bajba vagyok értette-e s akkor adta ezt.

(K.): – *S akkor azóta imádkozik érte?*

(L. D. A.): – Igen, de tudja-e ez nem csak olyan hogy imádkozom, hanem ez már hosszadalmas minden nap kell tizenöt Miatyánk egy éven keresztül. S ezt ha fogadott, akkor bé es kell tartsd érte-e.

S akkor van nekem izé, a szent angyalokhoz kilenced.

(K.): – *Azokhoz fohászkodik? Kikhez szokott?*

(L. D. A.): – Hogyne. Igen Szent Mihály, Szent Ráfel, Szent Gábiel főangyal védelmezzetek a sátán gonosz kísértése ellen légy oltalmunkba. Esedezve kérünk parancsod neki az Isten, te pedig mennyei seregek vezére ki a sátánt és a többi gonosz szellemet lelkünk vesztére körüljárnak e világba Isten erejével taszítsd vissza a kárhozott helyre. Ámen

Tudja-e, nehogy azt higgyétek, hogy győzhetek a szent angyalok körülműködése nélkül, imádkozzatok hozzájuk met nagy szükség van a jelen világba. S én letérdelek, értette-e.

(K.): – *De mikor tudja ezt a sokat mind elmondani?*

(L. D. A.): – Én mindennap ezeket, s ha menyek valahová a rózsafüzért, ha megbotránkoztatom annál jobban még egy erőt kapok, s mondom kicsiny hitű nem tudod mit beszélsz. Van úgy, hogy két rózsafüzért mondok el. S erősen szeretem a szeretete lángja rózsafüzért, s tudja-e, neme? Lássá-e ebbe benne van, s mennyi litániacska es, s annyi éneket es. Én sok imádságot adtam a papnak. Majd megszítom a tüzet s elmondom.[szünet, recsegés] S amikor itt ne akarták beléállítani, meghalt [az utcában a szomszédságában lakó bácsi temetéséről van szó]úgy jó hangoson még a férfiakat es megsíratta:

Ráhajtom fejemet Jézus tenyerére

átlyuggatott szent kép nagyon kérlek simogass meg véle.

Hulljon rám egy csepp kiontott véredből

Jézusom könyörgök adj az életedből

Add hogy keresztet Simonként viselhessem

gyöngé lábam csak a nyomorba léphessen

mikor felértem a Golgotára Jézusom

könyörgöm veszíts fel a keresztfára

Ráhajtom fejemet Jézus tenyerére

átlyuggatott szent kép nagyon kérlek simogass meg véle

(ez osztán megsíratta ott a népeket)

Nehéz a kereszt Jézus vállán, viszi fel a Kálvárián

bűnöd töri a vállát öleld át a keresztfát(s ezt hangsúlyosan ne)

Botladozva elesve megy Jézus fel a hegyre

járj vele a Golgotán, öleld át a keresztfát.

ott lett beteg te helyetted, átvállalta sebeidet

öleldáta keresztfát

Édes Jézus drága testét éles fára fölszegezték

érte adta önmagát, öleld át a keresztfát.

A keresztnek véres fáján ott függ mán a tiszta bárány

tenéked is megbocsát, öleld át a keresztfát

meggyógyította halálával, kiengesztelt atyájával

a békesség helyreállt, öleld át.

S figyeljen ide, én leánkoromba vót nekem ez a tüdőcső tágulás, én hét kórházba vótam, hétbe. S Isten es, azt mondták édesanyámnak az én fülem hallatára, hogy még harminc negyven éves korig élélhetek. S férjhez jöttem, s tiszta gyógyszer nélkül hát a többit mind ajándékba kaptam. Nem tudom szavakkal megköszönni. S mostnyócvan egyedik éves vagyok, s az orvos aszonta isteni csoda vót értette-e, isteni, isteni. Na akkor a szeretet láng rózsafüzért. Megcsókolja-e a feszületet? Az Atya, Fiú, Szentlélek istennek nevében, Ámen. Isteni megváltónk ajánljuk fel amire akarjuk, amire a legnagyobb szükségünk van. [öt keresztvetéssel kezdjük, az isteni megváltó öt szent sebe tiszteletére mélységes áldozattal, majd letérdelünk és együtt elimádkozzuk a rózsafüzért]

(K.): – *Hangosan imádkozik mindig?*

(L. D. A.): – Igen, nem érdekel értie, ha utcán es.

(K.): – *Ha ünnep van, vasárnap, az mitől másabb? Többet imádkozik-e?*

(L. D. A.): – Éééé, én nekem nincs az, hogy mostmá vasárnap, én legtöbbször ha beteg vagyok szent órát végzek.

(K.): – *S akkor állva, ülve, munka közben mindig..*

(L. D. A.): – Nem számít, nem számít, ha nem akkor dúdolok, énekelek. S mikoimátkozok, kilencedeket végzek, s mikor szent óra ülök az oltárkamelejjibe.

Folytatás másnap

(K.): – *Régi ima jutott-e eszébe?*

(L. D. A.): – Jah, a régiséget sokat ne hajdásszák, met régen kicsi imátkozás vót. Olyan vót az élet, hogy nem volt arra idő, elmentünk csak a keresztútjára ugye nagybőjt alatt, el a szentségimádásra egy hónapba eccer van, de életünk olyan vót, hogy meg kellett mozduljunk erőst. S messze es vót a templom, s mikor hogy vót, mikor hogy vót. Fatalpú cipőt húztunk értie, szóttunk, fontunk, cséplőgéphez játunk s mindenféle. Nem vót havi fizetés, meg kellett mozdulni. Nekünk nem vót földbirtok, de mi elmentünk a melyinket elvégeztük s napszámra szedtünk rozsanyát, béadtuk pénzé, szedtünk csihányt. Ebből lehetett élni, meg kellett mozdulni, de nem vót ez, ma mennek ugye kirándulni s Szőkefalvára s ide s oda. Ezek nem vótak, érti-e, ez nem vót ez az ihaj. Ma má sok van, s ezket én tudnám mind magába önteni. Tegnap az imádságot itt hagyta, eztet ne [kezembe adja] s ha maga kezébe veszi s elolvassa egészen, s úgy olvassa el ahogy én, tiszta érzésből s lelki ízéből, akkor bérámáztassa. [rózsafüzér mondása, majd bemutatja a gyűjteményét, melyet több éven keresztül szerzett]

(K.): – *Ezekről a szentekről, szobrokról mesél-e nekem [aszoba közepén lévő asztalra készített oltáráról kérdezem]?*

(L. D. A.): – Há' mit mondjak ezt a fiam vette, ez a leányomé vót, itt a család, ez a lúrdi[Lourdes]Szűzanya, ez a csodatévő, ez a pap bácsi adta, ezt es a fiam hozta, e pedig kaptam Szent Antal kilencedre járok, ajándékot. Amikor szentségimádást végzek itt, itt az oltárka előtt s meggyújtom a gyertyát, de amikor papírokból ugye nem fér itt. Én nem

szégyellem semmi áron senki előtt, me ha engem leizélnék nekem az annyi mintha egy fokkal feljebb lök. Így van, így szeretem s így van s így olyan boldog vagyok.

(K.): – *Örökké itt van?*

(L. D. A.): – Örökké, örökké itt. Én úgy mondom a szentek otthona mikor bėjövök a miséről es, térdet hajtok, s a szentelt víz az nem fogy el. S van lúrdi vizem es, de úgy tartom mint az élet. [ezután felolvas egy számára kedves imádságot Szent Erzsébetről, majd együtt mondjuk a kilencedet] Én ne ujjongjak, nem tudom szavakkal megköszönni a Jó Istennek hogy ilyen kegyelmet adott. Vannak csodák, csak nem vegyük észre ugye. Az ördög nem aluszik értett-e, de eljön mindenkinek a sokadalom napjája. Ha jól viselkedik, akkor jót várhat, de ha rosszat akkor akkor várhassa a csapást az ostort.

(K.): – *S akkor ha a gyermek sír, vagy árpa lesz a szemére mit mondanak?*

(L. D. A.): – Jajj, mind babona, mind babona. A katolikus vallást...s lássa s járnak ezek a jehovisták es, én azt kérdezem katolikus-e maga, akkor cók-mók menjen ki. Nincs szó, én lezárom.

(K.): – *De nem imát mondtak régebb?*

(L. D. A.): – Hát igen úgy vót, s vizet tettek s szentet tűzről s úgy, de ez mind olyan marhaság. Az imádság jó, de az hogy ott valami kuruzsolt ez ez nem. Az árpa az úgy jó, s ahogy jött úgy el es megy értie, csak megijednek s oszt se tudják mihez kapaszkodjanak [felkacag].

Gyűjtés helye és időpontja: Csíkszentsimon 2013. április 06.

(L. D. A.): – [az előző éjszaka történt rablás többször is a beszélgetés témájába válik] Ha én tudtam volna, mert háromnegyed órát itt térdeltem, pedig én féltem kimenni, hogy hátha meghanyitnak engemet, mert azt mondják, nem tanácsos, s nem es szabad kimenni, s egy fehérnép tizenkettőkor éjjel. Most mondja meg ilyen pufátlan legyen valaki. S olyan disznó volt, hogy itt a gyümölcsfát, azt a nagy szép fát a tövinél megkötötte, hogy száradjon ki, tovább a másikat vettem, fiatal facskákat az oldalát levágta, hogy száradjon, s nemcsak a héját, belévágott s a koronáját es. Négy, öt eszendőbe egymásután, mondom tizenöt-húsz esztendeje jönnek, hogy csinálják a kertet, ennyire bátor volt értetted-e. Megmondtam pedig, iskolás korunkba is tanultuk, hogy ne bántsd a fát ugye, annyi mintha embert ölne.

(K.): – *De mi volt ezzel a célja neki? Mit akart?*

(L. D. A.): – Az agya, a kor, iszik, s így születik, hogy a vér benne van. Na, a szentelt vizet mártsuk meg, a kezünköt [előveszi a szentelt vízzel töltött üveget, hogy belemártva kezeinket, keresztet vessünk]. S még iszom es, ez szentelt víz drágalátos vérevel tisztítson meg, ezt kell mondani. Ennek nagy az ereje, a szentelt víznek, nagy, sok mindent elűz s elhárít, úgyhogy jó.

(K.): – *Megszokta-e locsolni a házat, s itt hátul mindenfélét?*

(L. D. A.): – Meg, meg, meg. Hát nekem a másikat most öntöttem el, még a tavalyit, s ha elfogy nekem, mert iszom, akkor Somlyóról hozok.

(K.): – *A múltkor kérdeztem az imákat, de azt nem, hogy hát kitől tanulta, s mikor tanulta?*

(L. D. A.): – Hát iskolás kortól örökké erős volt a hitem nekem, erőst.

(K.): – *A szülei tanították először?*

(L. D. A.): – Ők tanították ugye mint gyermekkorunk, s akkor osztán én tudja-e most es, ha imádkozok ez a Fausti nővér, tudja ki az ugye? Az irgalmasságé, na az es annyira volt, hogy leereszkedett, hogy ő a többieknek a szőnyege akart lenni, s szőnyeg, amibe a sáros lábikot belétörülik, érted-e. Ritka valami ez a könyv, ismeri-e?

(K.): – *Nem, megnézem.*

(L. D. A.): – Azt felmérni nem lehet. [megmutatja a könyvet] Ne hol van, ma már elvégeztem, itt van ne a képe, hogy mikor avatták szentnek, s mindeféle, ritka, ritka valami. Ezt mutattam volt-e, ez az élő Isten pecsétje, levittem a plebános úrnak, s azonnal megcsókolta a pecsétet. Na lássa-e, azt bérámáztattam, s ez egy kicsivel kisebb, s csókolgatom mikor imádkozok. [Krisztus képét mutatja] Ne lássa-e, értünk szenvedett, s akkor mi ilyen parányi izékkal bé vagyunk rezelve. Ó annyi sok szép van benne, hogy felmérni nem lehet. S aztán az irgalmasság rózsafüzére, mikor mejen vissza, holnap, holnapután?

(K.): – *Én most este.*

(L. D. A.): – Most este, mert odaadtam volna egy-két napra, mert ez nekem úgy kell, mint ételbe a só.

(K.): – *Nem baj na. Két hét múlva jövök haza, s akkor elkérem.*

(L. D. A.): – S ezt mutattam-e a múltkor, hogy veled kezdem a napomot? Reggeli ima, milyen szép. Reggeli ima a Szentlélekhez, akkor én elmondom:

Veled akarom kezdeni a napomot Szentlélek Isten, mert meg akarom szentelni a megszentelőt. Veled akarom kezdeni a napomot melyen semmit se fogok elrontani, de inkább mindent a legjobban tenni, ha velem leszel Bölcsesség Lelke.

Veled akarom kezdeni a napomot, mert minden parancsnak értelme lesz, Isten szerint, ha te velem leszel útítársam értelem lelke.

Veled akarom kezdeni a napomot, mert hogyha értelmem sötétben botorkálna miközben Krisztus az utat keresi nekem, légy nekem világosság, igazság tanács lelke.

Veled akarom kezdeni a napomot, mert minden kérdésre jártas leszek a mennynek országa mindent tudni szükséges titkát az egy szükséges ismerni fogom, ha te velem leszel tudomány lelke.

Veled akarom kezdeni a napomot, mert könnyű és boldogító lesz számomra az ima, az elmélkedés, az Istenkeresés, ha te velem leszel jámborság lelke.

Veled akarom kezdeni a napomot, mert semmi féle testi lelki fáradság le nem tör, kishitűség, kísértés, meg nem értés üldöző szenvedés meg nem ejt el nem csüggeszt, de inkább győz bennem, ha velem leszel erősség lelke.

Veled akarom kezdeni a napomot, mert semmitől se fogok félni, félreértéstől, rágalomtól lelki szárazságtól, haláltól csupán csak a büntől, ha te velem leszel félelemnek lelke.

Hogyha zavarva kívülről, akár belülről engemet gonosz, rossz példa, nyugtalanság, vágy, kudarc, múlt, jelen, vagy a jövő, te nyugtass meg engem békesség lelke.

Hogyha valaki megsért, elnyom, meggyanúsít, ha valamiben sikertelenség, csalódás ér, ha szenvednem kell te légy nekem világosság lelke.

Hogyha szeretni és szerettetni vágyom te légy nekem a szeretet lelke.

Piros szeretet fehér lelke, szeress engemet hét ajándékkal, hétszeresen szeress engemet, szeresd azokat, akiket szeretnem kell, segíts nekem mindenekbe benned szeret, és mindenki téged szeret.

Ugye milyen szép?

(K.): – *Nagyon! S maga a szenteknek az életét is tudja, vagy mit tud a szentekről?*

(L. D. A.): – Hát sok mindenről tudok. Én mutatom odafel s mindenről a izé, ne lássa-e, ne hol van, ez Asissi Szent Ferenc. Most mikor a pápa eljött, én nem hiszem, hogy valaki boldogabb volt, mint én, mert Szent Ferencnek tudtam az életit, hogy ő ki volt, s akkor ott őt nem Ferencnek hívták, hanem Asisi Szent Ferenc után, hogy ő a szegényeket szerette, az alázatosságot, tehát ő ennek, hogy ilyen szerény valaki volt, s most es, abba a szobába, melyikbe megválasztották most es abba, úgy hogy nem héjalt fel úgy, mint Kalkuttai Terézanya. Így amikor bekapcsoltam a tévét, s akkor mondják, hogy Ferenc hát olyan örömem nem volt az életbe értette-e. Én az örömembe jajgattam, jajgattam, hogy Szent Ferencet [elsírja magát]. Így mikor imádkozok már könnyes a szemem.

(K.): – *Kik lehetnek szentek, kik avatnak szentté?*

(L. D. A.): – Hát sok, például Kalkuttai Terézanyát, ő állandóan a szegényekért, a vízbe esett után is belészökött ruháson, mondtam ugye, hogy három rend ruhájuk volt: egy a spárgán, egy a szekrénybe, s egy rajtik, s a fatalpú cipőbe. Az önkéntesek úgy segítettek Kalkuttai Terézanyának, mint a betűk a sorba. Így biza. Egy gyermekecske ott sírt, s mondta nekem nincsen senkim, s magához szorította, s azt mondta én vagyok anyád ő aztán, a gyermek megvigasztalódott vót. Terézanya mondta, hogy: lépj ki önmagadból, bízd önmagadot rám, s akkor eláraszt a belső békesség öröme. Másik szavával úgy mondta: Nagy dolog a szeretet, mindennél nagyobb, egymaga könnyűvé tesz minden terhet. A szeretet fut, röpül, szalad és szabad, és semmi sem ejti rabul. Tehát a szeretet mindent legyőz. Ó, egy része, ha prédikálnak nem is tudja elmondani az értelmet. Ez még olyan szép, nem tudom olvastam vót-e el, de erre én letérgyelek, amikor imádkozom, azt mondja: Szűz Mária áldásáért

Áld meg gyermekedet ó anyám, amikor letérdelek, (na lássa-e itt írja, hogy letérdelek, hát akkor nem tudom megtenni? Letérdelek, s mondom) hogy imáimnak, s dicséretemnek hódolva az Úrnak felajánlom, reggeltől kezdve neki nyújtom a szívemet, s kérem, a nap számára adja jóságát.

Áld meg gyermekedet ó anyám, mikor munkába kezdek, kötelességem szólít, mikor egyik foglalkozásból a másikba kezdek, minden mozdulatomban, úgy tettemben.

Áld meg gyermekedet ó anyám mikor ellentét, megpróbáltatás, fáradtság, unalom tesz próbára engemet, mikor a szenvedés kelyhe jelentkezik szemem előtt, hogy az isteni irgalmasság tanítson meg és tisztítson meg szenvedés által.

Áld meg gyermekedet ó anyám, mikor a pokol felszabadul ellenem, s igyekezik engem az élvezet csalétkével elragadni, kísértésbe való bevonással, csábításával.

Áld meg gyermekedet ó anyám mikor a rosszaságom orvosságát keresem, bűnbocsánat szent ítélő székje, elnyerjem sebeim íráját, és hibáimnak való ellenálláshoz szükséges erejét.

Áld meg gyermekedet ó anyám, mikor szent asztalhoz megyek (mikor megyek áldozni), hogy az angyalok kenyerével táplálkozzak.

Áld meg gyermekedet ó anyám, mikor este nyugovóra térek, hogy új erővel, buzgósággal folytathassam a holnapi napot az ég felé.

Áld meg gyermekedet ó anyám, áldásod legyen rajtam éjjel nappal, szomorúságba, munkába, pihenésbe, egészségben, békességben, életben, halálban és az egész örökkévalóságba ámen.

Ugye milyen szép? S akkor mikor ki volt írva, hogy az új pápa Szent Ferenc örömömben tényleg jajgattam, s nem tudtam hova tegyem magamot érted-e [3-4 perc, Szent Ferenc imájának elmondása] S akkor Szent Erzsébet, ő magyar szentünk, Sárospatakon született, és Somlyón meg van, ahogy bémegyünk Szent Antalnak a szobrát tudja hol van, na attól visszafelé egyet fog az ölibe, s a másik mellette van. S amelyik az ölibe van az bunaventúra, annak hívják érti-e. Amikor Szent Antal megholt akkor eltemették, s azután hat hétre újra eltemették egy kriptába, s akkor ő, az anyja megélte, hogy még szentté avassák. Ő vette fel bunaventúráját, Szent Antalnak a nyelvét, megcsókolgatta, mert a teste el vót porladva, s a nyelve tiszta épen vót, s azt mondta: Áldott nyelv, mely Isten örök igéjét hirdette. [10 perc, Szent Erzsébet imájának és a litániájának közös elimádkozása]

(K.): – *S akkor mi az amit minden nap szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – Én ezeket mind veszem sorba, a legfőbb az, hogy Veled kezdem a napomat, azzal kell kezdje, s akkor tovább minden megyen úgy, ahogy kell.

(K.): – *Mindig imádkozik ahhoz, hogy végig tudja mondani?*

(L. D. A.): – Hát igen, sokszor eszem, s a székem mellém teszem, s akkor es... Olyan erőt adott a jó Isten, hogy nem tudom mennyi az elég, úgy ösztönöz, hogy le vagyok kapcsolva. Ebbe találok mindenemet, ha ez nem volna, nem es tudom... [sírás miatt érthetetlen]

szavak], hogy az uramból kifogytam, leányom meghalt, s azt mondja a szent írás: Ne bánts az özvegyet, s az árvát, mert még keserűségét fogod érezni. Ne bánts az özvegyet, s az árvát, mert Isten kardjával.. de az ilyen baglyok nem törődnek, de mikor aztán eljön az Isten ostora, akkor megijednek. Így van ez.

(K.): – *Isten a rosszakat bünteti.*

(L. D. A.): – Jobb lett volna, hogy ott azonnal a csűrbe leessen, s a dereka elszakadjon, mert senkire rosszat nem mondok, de a falu járt volna a csudájára, hogy egy buzgó asszonynál illet, hogy rá legyen szorulva [síró hang], hogy veszem pénzzel, de lássa-e nem tudom szavakkal megköszönni a jó Istennek azt, hogy én lefeküdtem, nem aludtam egy jó darabig, s egyszer hát hallom, hogy a kutya kezdett ugatni, s egybe elsikolytotta magát. Mondom, hogy hát itt valami van, felköttem, nem láttam semmit, de akkor már a villany nem volt a faluba, letérdeltem ide, s hát látom, hogy a csűrkapu közt villanylik, s kétszer tudtam volna lemenni a miliciára, de nem mertem kimenni, mikor aztán a villany kialudt, akkor kiálltam a lépcsőre, s elkezdtem ordítani: Rabló tolvajok, szégyeljétek meg magatokat. De lássa-e nem tudom szavakkal megköszönni, hogy bėjöttek olyan könnyen, de olyan könnyen nem mentek ki, s hát ha mélyebben aludtam volna, s nem is gondoltam volna, de legalább így megzavaródtak.

(K.): – *Az összes fát elvitték?*

(L. D. A.): – A deszkákat, még hagytak, de értékesek voltak. Tehát rosszabbak a rossznál, de megkapják a büntetésüket, azt mondom édes jó Istenem ne törd el, s ha látod es kerüld el. S addig ne vegyék hasznát, s se nyugtik [nyugalmuk] ne legyen, mert eljő.

(K.): – *S akkor maga imádkozni kiket tanított?*

(L. D. A.): – Jaj hát a gyermekeimet igen, de sokszor még az úton megállítanak, s azt mondják, hogy imádkozzok, hogy ők vizsgálzzak, s mit tudom én mi... hátha, mondom akkor nem imádkozunk, csak úgy, hogy aki imádkoztat, annak a reménye benne kell legyen. Nem csak úgy imádkozunk, hogy tedd el, s elé se vedd, mert erős hit kell, s bizalom. Én tudom biztosan, hogy ezek megkapják a magikét, millió szazas vagyok benne. A bűn büntetetlen nem marad értette-e. Felkiált a szegény szenvedő, s meghallgassa az Isten, bármikor Uram meghallgatom kérő szavadat, a mózesi törvény és az állhatatos ima. Az enyém állhatatos, de ők messze állnak ettől. Így van fiam, szomorú. Azt mondja a Szentírás, hogy igaz embernek sokat kell szenvedni, de Isten kiment a bajból.

(K.): – *S akkor az angyalokról mit gondolsz?*

(L. D. A.): – Hát ugye az őrangyalok.

Ó édes őrangyalkám légy vezérem
amíg élek mind jó és jámbor legyek.

Holtam után vezess be

Jézuskához a mennybe.

[Szent Mihály, Szent Gábor, Szent Rafael főangyalokhoz szóló ima, és a szent angyalok kilencedének elmondása]

S akkor van egy ilyen, hogy az Igazság könyve, ez a látnoknő olyan a múlttól, a jövőről, s mindent tud értette-e, hogy hogy lesz, miként jön el Jézusnak a második eljövetele. S ő annyira van, úgy belélt mindenbe, mert ez Jézustól van neki, hogy ő most már tudja, hogy vele es mi fog történni. S ő ebbe bele kell nyugodjon, írja benne a könyvbe, hogy őt meg is ölik, s a családját nem mutassa senkinek sem, hogy ő miánna ne legyenek bajai.

(K.): – *De ki az? Honnan van?*

(L. D. A.): – Ez a látnoknő, Mária, s egy nagy figyelmeztetés. S szerintem úgy fog Jézusnak a második eljövetele eljönni, hogy látta-e leasett egy csillag, s senkinek nem ártott, na úgy fog, hogy kivörösödik az ég, s ez még csak a kezdet, mert úgy fog lenni, hogy az ég kivörösödik s aztán elsötétedik, s aki rosszat csinált, de a föld újra s az emberek is újra, az a bűnébe fog meghalni. Ki hogy viselkedik..

(K.): – *S akkor ezt kitől kapta?*

(L. D. A.): – Hát mondtam vót, hogy mikor a magyar igazolványt csináltattam a férfi, melyik lefényképezett vót, na attól kaptam, s ő járja Medzsugorit s mindent, a pap úgy örvendett ennek. Erőst értékes könyv.

(K.): – *Akkor könyvekből is szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – Igen, igen, hát ne csak csütörtökön mentem el a szent estére, s akkor pénteken nem mertem, hogy hátha megint eljönnek, s elévettem a szentségimádó könyvet, s elvégeztem a nagypénteki órát, s azután szombaton a feltámadást. Amikor harangozzák bé, azonnal úgy úgy átszellemülök értett-e, hogy annyi mintha ott volnék a templomba. Sokszor azt es mondom, hogy még több, mint amelyik elmejen, s a feje így jár. [kacagava]

(K.): – *Akkor maga nem fél a gonosz embertől?*

(L. D. A.): – Nem..mert azot mondja a Szentírás, hogy nem félek a rossztól, mert te ott vagy vélem. Tehát én annyira szorítom, és tudom, hogy a jó Isten velem van, mert gazember nem vagyok, s az özvegyeket szereti.

(K.): – *És ugye, ha valaki meghalt akkor sokat imádkozott a lelke üdvösségéért?*

(L. D. A.): – Jajj, sokat, most es örökké beléfoglalom, mintha élne, az imádságba.

(K.): – *És amikor valaki beteg, olyankor mit szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – A csodás gyógyulást Szent Antalhoz.

Csodákat kik látni vágytok, jőjjetek Szent Antalhoz
fekélyt, nyomort, vétket, halált, sátánt elűz, gyógyulást hoz
Szent Antalnak imájára tenger enged, bilincs törik,
az elveszett tagot, vagyont ifjú s agg visszanyeri.
Veszély tűnik, szükség múlik, Páduában azt hirdetik,
azt beszélük, kik érezték Szent Antalnak jó tetteit.
Szent Antalnak imájára tenger enged, bilincs törik,
Az elveszett tagot, vagyont ifjú s agg visszanyerik.
Dicsőséget zengünk neked, Atya, Fiú és Szentlélek
Szentháromság egy Istennek áldás legyen és dicséret.
Szent Antalnak imájára tenger enged, bilincs törik,
Az elveszett tagot, vagyont ifjú s agg visszanyerik.
S akkor egy másik az, hogy Üdvözlünk téged szegények atyja...

(K.): – *Miért szokott imádkozni?*

(L. D. A.): – Mindent beléteszek..

(K.): – *De miket?*

(L. D. A.): – Hát hogy a Most segíts meg Mária, s nem csak most, hanem örökké, s meg is mondtam a plébános úrnak, hogy kibővítettem, Szent Magdolnát azt elénekeltem ugye? S még sok sok szent éneket, s olyan boldog vagyok, amikor azt énekel, hogy [elénekeli]:

Uram jó nekünk itt lenni, a te szent hajlékodban,

veled egyesül a lelkünk itt az oltár titokba.

Értünk dobog itt szent szíved, mely bűnünkben is szeret,

Uram jó nekünk itt lenni, hön szeretni tégedet.

Uram jó nekünk itt lenni, hol kegyelmed várva vár

hová mindig visszatérünk szíved nekünk nyitva áll,

bármily messze tévelyedünk, nagy irgalmad ránk talál,

Uram, jó nekünk itt lenni, hűn szeretni itt lehet.

Uram jó nekünk itt lenni, érdemünk bár oly kevés,

könnyű lesz így életterhünk és édes a szenvedés.

szívünköt ha megérinti szent kegyelmed balzsama,

Uram jó nekünk itt lenni, s nem hagyunk el már soha.

Tudja-e, mikor elkezdik, hogy Uram jó nekünk itt lennünk, hát olvas el a szívem, hogy milyen jó itt lenni, sokszor imádkozok, s hátra vetem a hátamat, s azt mondom, édes jó Istenem milyen jó, hogy itthon vagyok, s nem otthon. Úgyhogy sokszor amit a szavakkal összeszedel, az még az imánál es többet ér.

(K.): – *S maga mindig értelmezi az imákat, látom.*

(L. D. A.): – Hát aztán, s minden prédikálást s mindent, nem úgy, hogy csak átsuhanok, azt nem lehet. Reám ragad, én odafigyelek, s benne vagy testestül-lekestül. Ez tartsa fenn az életemet, ez. S mikor a keresztnél es, itt a szent család kereszt az utcába, hogy:

Szent József őrizd meg házunkot, árazd rá áldásodat, egészség, szeretet édesítsen. Szent öröm és béke kísérjen, utunk az ég felé vezessen. Ezért repdes hozzád most szívünk, nyugodtan a ház kulcsát adtuk neked át. Veszélytől óvjad házunkat, a bajt kérünk távol tartsd, e ház lakóit: engem, Ibit s Dávidot Jézus szívésbe rejtsd, hogy életünk minden napját úgy töltsük el, mint ahogy te élted át a názáreti szent házba a tieiddel boldogan. Ámen

Ez nem, s a keresztet megcsókolom, letérdelek s meg es csókolom a földet, olyan nincs, hogy ezt az imádságit el ne mondjam, vagy menet, vagy jövet én ezt elimádkozom.

(K.): – *És a szenteknek az életéről honnan olvasott, könyvekből?*

(L. D. A.): – Hát könyvekből, hát mit csinálj, ebbe találok örömemet. Ez egy kegyelem a jó Istentől, s másnak pedig az imádság teher, nincs idejük. Azt mondja a Szentírás, hogy szakíts időt imádkozni, az imának van a legnagyobb ereje a földön.

S ez s milyen szép, hogy [énekel]:

1. Ó Mária, te vagy a lourdesi barlang fényes csillaga,
fehér rózsaszál, mennyből leszálltál

s a lourdesi barlang előtt forrsát nyitottál.

2. Gyönyörűen tündöklök drága szent képed
mosolyogva köszöntöd a kis Bernadett
mond meg nevedet, hogy köszöntselek
mennyből leszállt szűz virág, jöjj hát közelebb.

3. Szeplőtelen a nevem, drága gyermekem
buzgóságod, hű imád megtetszett nekem,
hirdesd a népnek, hogy mint jöjjenek
a lourdesi barlang előtt megjelenjenek.

4. Hófehér szín liliom, szende ibolya
szent fejedén tündöklök csillag, korona,
Szép vagy Mária, mint a hóvirág
mert Szentlélek áldása szállott tereád.

5. Összetette két kezét a kis Bernadett
ó felséges Szűzanyám vigyél hát veled,
jajj mert üldöznek, nekem nem hisznek,
szeplőtelen szűz virág, égi nefelejcs.

6. Vadrózsa lábod alatt szelíden nyílt,
szent Szűz ajkadról ezer szó hangzott,
itt lesz gyógyulás, a kösziklán lásd,
itt a sánták és bénák, gyermekgyógyulás.

7. Most elődbe borulok szép Szűz Mária,
anyai szent áldásod add mindjájunkra,
Egykor az égbe dicsérhessünk

A mennyei szent szeret... na két sor van, s nem tudom. Ez Bernadett lássa-e, ennek jelent meg [szentképet vesz elő imakönyvéből]

1. kép

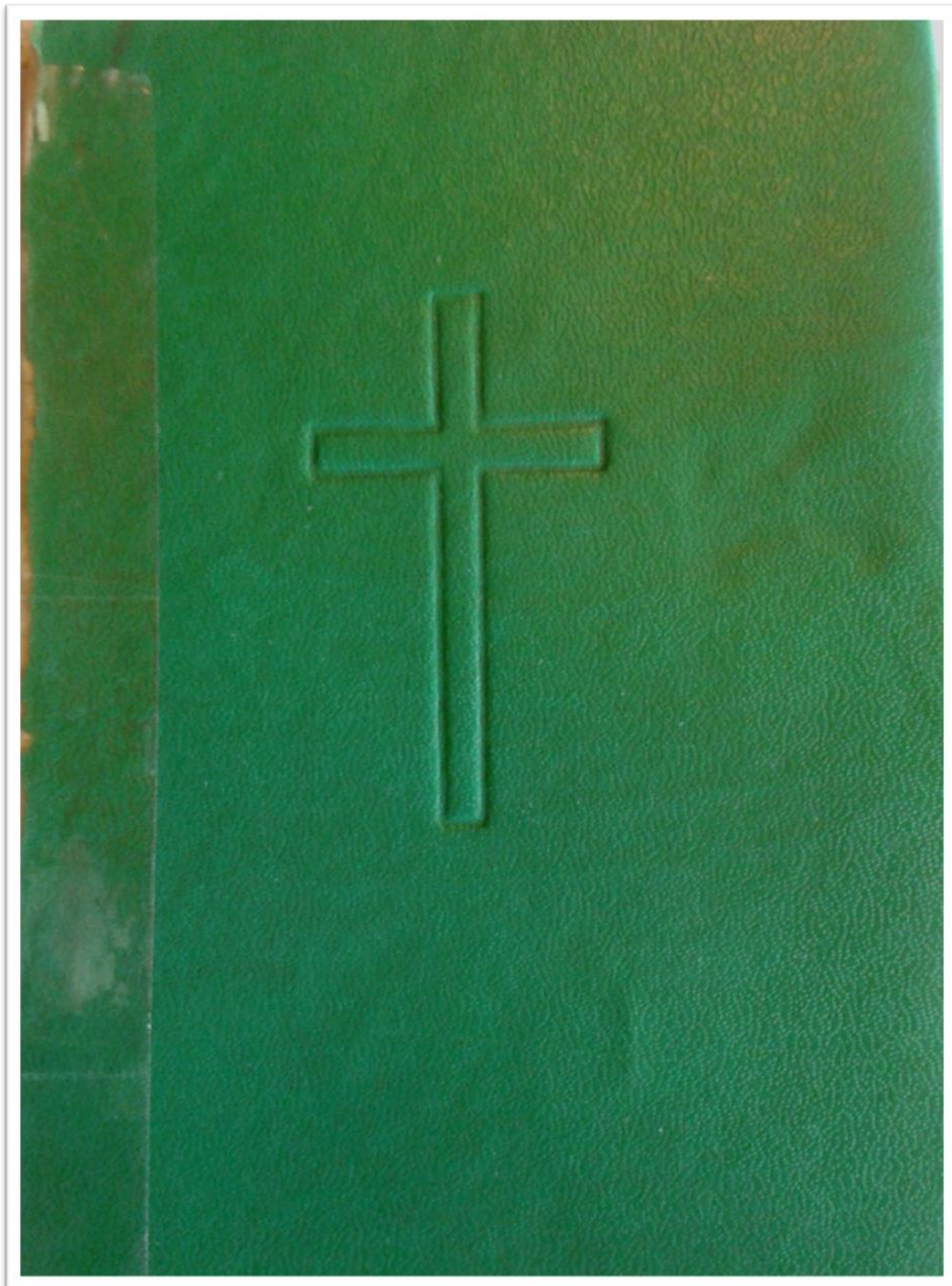
Adatközlő: GY. A. V.
Saját feltétel: 2012.12.30

2. kép

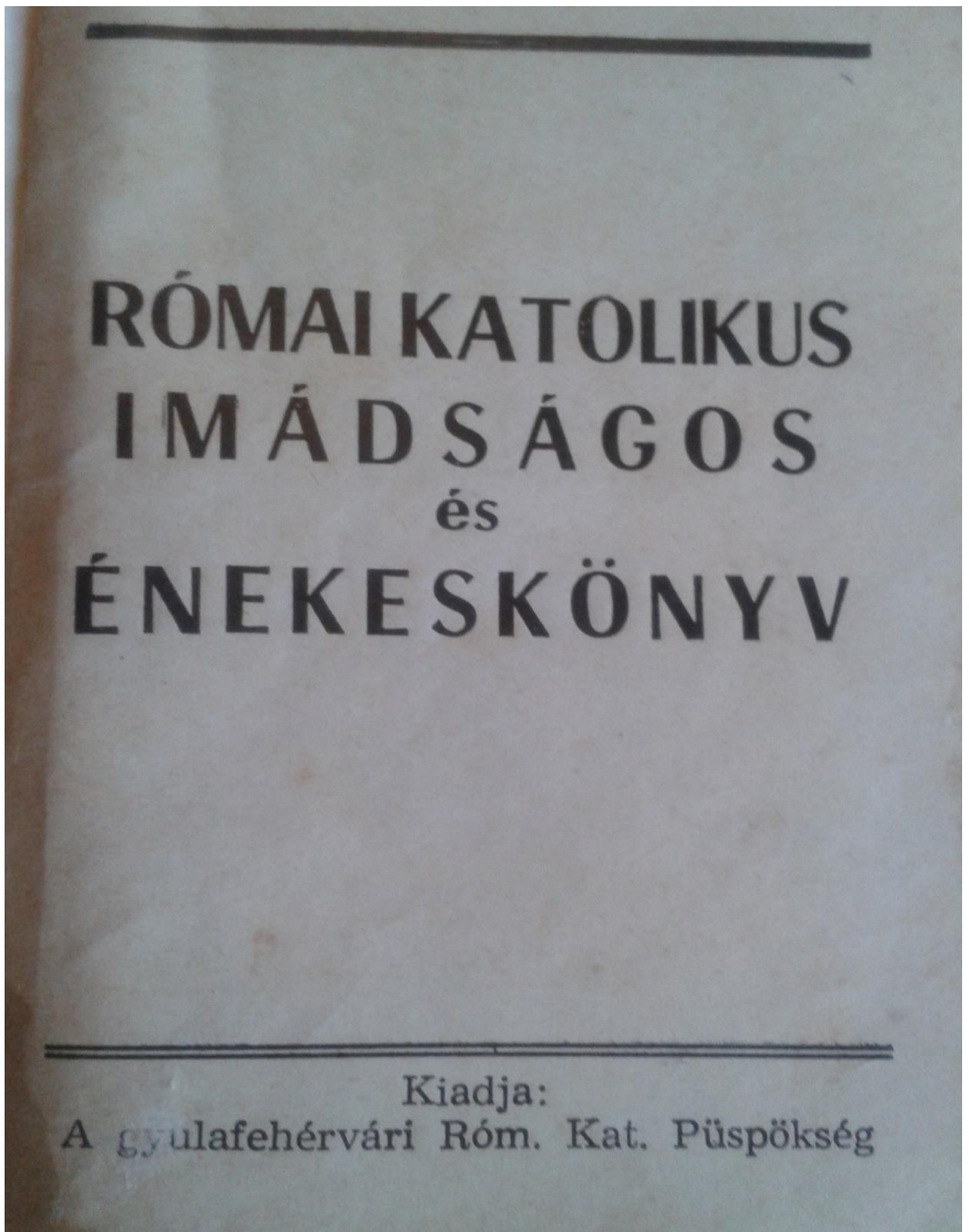

Adatközlő: L. D. A.
Saját felvétel, 2012.12.01

3. kép

Imádságoskönyv borítója (Cz. Gy. V. tulajdona)
Saját felvétel, 2012.11.30.

Imádságoskönyv első oldala (Cz. Gy. V. tulajdona)
Saját felvétel, 2012.11.30.

KILENCED A SZENT ANGYALOKHOZ

Nehogy azt higgyétek, hogy győzhettek a szent angyalok közreműködése nélkül
Imádkozzatok hozzájuk, mert segítségükre nagy szüksége van a jelen világban

IMA SZENT MIHÁLYHOZ

Szent Mihály arkangyal!
Védeld minket a küzdelemben!
A Sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk!
Esedezve kérjük: Parancsoljon neki az Isten!
Te pedig mennyei seregek vezére,
a Sátánt és a többi gonosz szellemet,
akik a lelkek vesztére körüljárnak a világban,
Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére!
Amen.
/Minden nap mondjuk!/

Oh szüntelen reám vigyázó édes Őrangyalom!
Tovább is oktass engem és úgy őrizd, hogy sem
lelkemben, sem testemben meg ne sértődjem és
az Isten kegyelmében állhatatosan utolsó
szempillantásomig megmaradjak.

ESDEKLŐ IMA A SZENT ANGYALOKHOZ

Mindehható örök, háromságos egy Istenem!
Mielőtt mi, a Te szolgálói a szent angyalokhoz esedeznénk, hogy segítségül hívjuk
Őket, térdre borulunk Előtted és imádunk Téged, Atya, Fiú és Szentlélek!
Szent örök és halhatatlan Istenem, szóljon Neked örök dicséret és dicsőítés!
Imádjon, szeressen és szolgáljon Téged minden angyal és minden ember, akit Te
teremtettél.
Szűz Mária, Angyalok Királynője, fogadd Te is kegyesen szolgálóidhoz intézett
könyörgésünket és továbbítsd Te, könyörgő mindenhatóság, kegyelmek közvetítője a
magasságbeli trónjához, hogy kegyelmet, szabadulást és segítséget nyerjünk! Amen.

Hatalmas, Szent Angyalok! Isten adott nekünk benneteket oltalmul és segítségül!

A háromságos egy Isten nevében
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Jézus mindenható nevében
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Urunk Jézus Krisztus minden sebe által
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Urunk Jézus Krisztus minden vértanója által
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Isten Szent ígéje által
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Urunk Jézus Krisztus Szíve által
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Isten szeretete nevében, amelyet mireánk szegényekre áraszt
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!

Királynőtök és Urnőtök, Szűz Mária nevében
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Isten Anyja és a mi Anyánk, Szűz Mária nevében
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!

Mert Urunk Vérét örökséggként hordozhatjuk,
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Mert Urunk Szívét örökséggként hordozhatjuk,
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!
Mert Szűz Mária Szeplőtelen Szívét örökséggként hordozhatjuk
esedezve kérünk siessetek segítségünkre!

Esedezve kérünk,
takarjatok be pajzsotokkal!
Esedezve kérünk,
védjete meg kardotokkal!
Esedezve kérünk,
világosítsatok meg fényetekkel!
Esedezve kérünk,
menekítsetek Szűz Mária védőköpenye alá!
Esedezve kérünk,
rejtsetek el Szűz Mária Szívében!
Esedezve kérünk,
helyeztetek Szűz Mária kezébe!
Esedezve kérünk,
mutassatok útat az élet kapujához, a mi Urunk kitárt Szívéhez!
Esedezve kérünk
vezessetek biztosan a mennybéli atyai házba!

Segítsetek nekünk, hatalmas szent testvéreink, akikkel együtt szolgálunk Isten színe előtt!

Védelmetek minket önmagunk ellen, gyávaságunk és lustaságunk ellen, önszeretetünk és kapzsiságunk, irigységünk és bizalmatlanságunk ellen, a jólakottság, a jólét és az elismertetés vágya ellen!

Szakítsatok ki a bűn kötelékéből és a földiekhez való ragaszkodásból!

Oldjátok le szemilnkről a kötést, amelyet mi tettünk fel, nehogy észrevegyük mások szükségét, míg önmagunkkal eltelve sajnáljuk magunkat.

Helyeztétok szívlünkbe az Isten utáni szent vágyakozás tövisét, nehogy felhagyjunk Istentvágyakozva, bűnbánattal és szeretettel keresni!

Keressétek bennünk Urunk Véré, amelyet miattunk ontott ki!

Keressétek bennünk Királynőtök könnyét, amelyet miattunk hullatott!

Keressétek bennünk, Isten szegény elmosódott képmásaiban azt, amivé Isten egykor bennünket szeretetében alkotott!

Segítsetek nekünk, hogy felismerjük, imádjuk, szeressük Istent és Őt szolgáljuk!

Segítsetek nekünk a sötétség hatalma elleni harcban, ami észrevételenül vesz körül és szorongat minket!

Segítsetek nekünk, hogy egy se vesszen el közülünk és egykor együtt örvendezzünk a boldog örökkévalóságban egyesülve!

Amen

A kilenced alatt, amely kilenc napos esdeklésből áll, mondjuk el reggel az esdeklő imát és napközben is szólítsuk meg gyakran a szent angyalokat:

Szent Mihály,

Állj mellénk angyalaiddal, segíts és könyörögj értünk!

Szent Ráfáel,

Állj mellénk angyalaiddal, segíts és könyörögj értünk!

Szent Gábiel,

Állj mellénk angyalaiddal, segíts és könyörögj értünk!

Boldog angyalok mind a kilenc kara,
siessetek segítségünkre!
Az Isteni Ige erejének angyalai,
siessetek segítségünkre!
A szeretet angyalai,
siessetek segítségünkre!
Rendkívüli segítőink, akiket Isten adott számunkra
siessetek segítségünkre!

Siessetek, segítsetek, esedezve kérünk!

Urunk és Királyunk Szíve hív hozzánk, szegényekhez segítségül!
Siessetek, segítsetek, esedezve kérünk

Tiszta Királynőtök, Szűz Mária Szeplőtelen Szíve hív hozzánk, szegényekhez
segítségül!
Siessetek, segítsetek, esedezve kérünk!

Szent Mihály Arkangyal!

Te, az égi seregek vezére, a pokoli sárkány legyőzője, Istentől kaptál erőt és hatalmat,
hogy alázatoddal semmisítsd meg a sötétség hatalmának kevélységét.
Esedezve kérünk, segíts a szív igazi alázatára, Isten akaratát teljesítő
rendíthetetlen hűségre, szenvedésben és szükségben kitartásra!_

Segíts Isten ítélőszéke elé állnunk!

Szent Gábor Arkangyal!

Te, aki a megtestesülés angyala, Isten hűséges követe vagy, nyisd fel fülünket Urunk
szerető Szívének halk figyelmeztetésére és hívására!
Esedezve kérünk, maradj mindig közelünkben, hogy helyesen értelmezzük Isten szavát,
kövessük és engedelmeskedjünk neki és valósítsuk meg mindazt, amit Isten tőlünk
kiván!

Segíts éber készenlétre, nehogy alva találjon az Úr, hogyha eljön!

Szent Ráfáel Arkangyal!

Te, aki Isten szeretetének követe vagy, esedezve kérünk, sebesítsd meg szívünket az égő
szeretettel!
Ne engedd soha begyógyulni ezt a sebet, hogy nap - mint nap megmaradjunk a szeretet
útján és minden akadályt legyőzzünk a szeretettel!

AZ ÉN MIATYÁNKOM

Mikor a szíved már csordultig tele,
 Mikor nem csönget rád, soha senkise,
 Mikor sötét felhő borul életedre,
 Mikor kiket szeretsz, nem jutsz az eszükbe;
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! Ne pusztulj bele!
 Nézz fel a magasba, - reményteltjesen,
 S fohászkodj. Miatyánk, Ki vagy a mennyekben.

Mikor a magányod ijesztőn rádszakad,
 Mikor kérdésedre választ a csend nem ad,
 Mikor körülvesz a durva szók özöne,
 Átkozódik a "Rossz", - erre van Istene!...
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! Ne roppanj bele!
 Nézz fel a magasba, és hittel rebezd.
 Uram! Szenteltessék meg a Te neved!

Mikor mindenfelől forrong a "nagyvilág",
 Mikor elnyomásban szenved az Igazság,
 Mikor felszabadul a Pokol a Földre,
 Népek homlokára Kain bélyege van sűtve;
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! Ne törjél bele!
 Nézz fel a magasba, hol örök fény ragyog,
 S kérd: Uram! Jöjjön el a Te országod!

Mikor belédsajdul a rideg valóság,
 Mikor életednek nem látod a hasznát,
 Mikor magad kínlódsz, láztól meggyötörve,
 Hisz bajban nincs barát, ki veled törődne...!
 Ó "Lélek" ne csüggedj! Ne keseredj bele!
 Nézz fel a magasba, - hajtsd meg homlokod,
 S mondd: Uram! Legyen meg a Te akaratod!

Mikor a "kisember" fillérekben számol,
 Mikor a drágaság az idegekben táncol,
 Mikor a "gazdagság" milliót költ, hogy éljen,
 És millió szegény a "nincstől" hal éhen,...
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! Ne roskadj bele!
 Nézz fel a magasba, - tedd össze két kezed,
 S kérd: Uram! - add meg a napi kenyerünket!

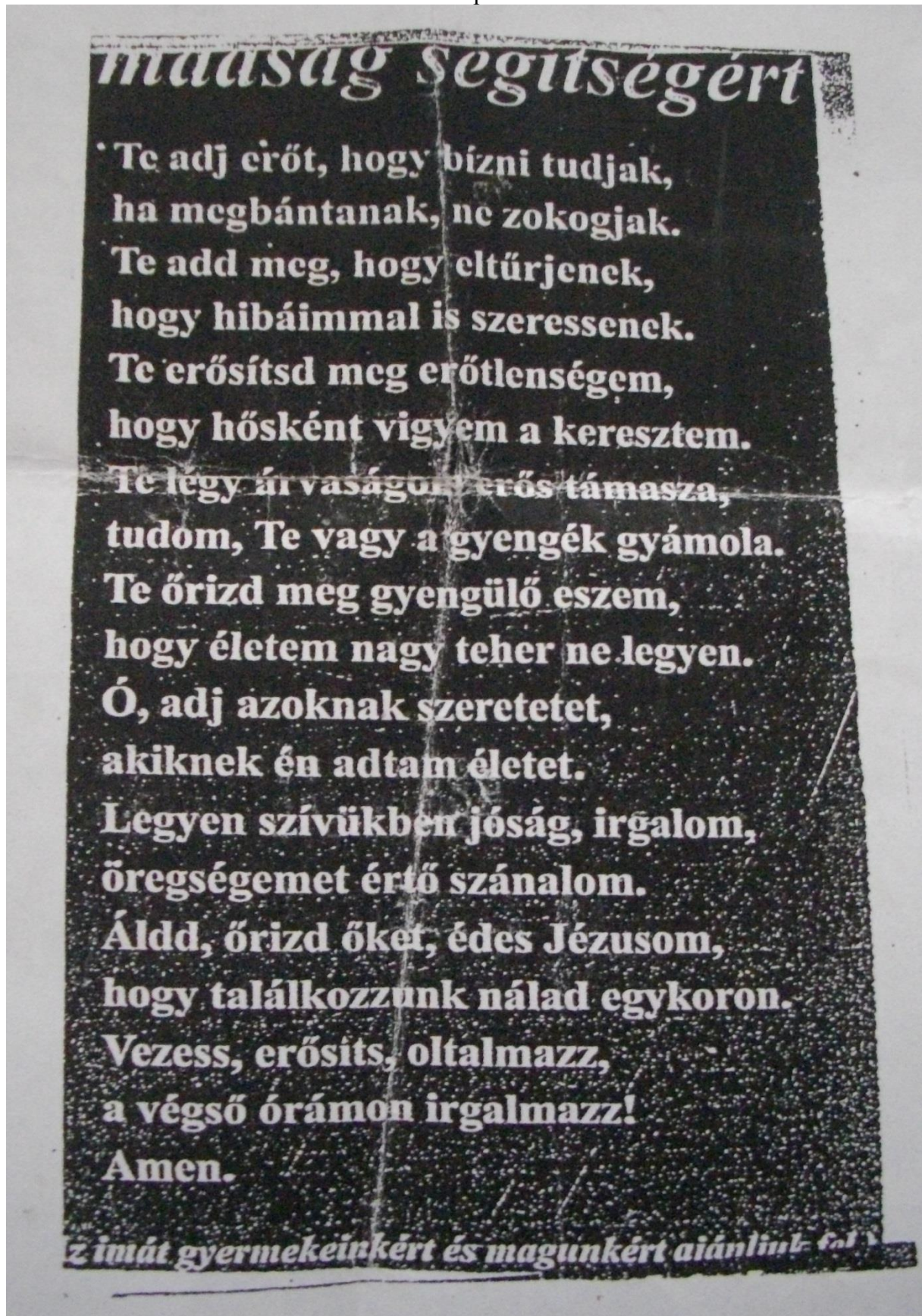
Mikor életedbe lassan belefáradsz,
 Mikor hited gyöngül, - sőt, - ellene támadsz,
 Mikor, hogy imádkozz, nincs kedved, sem erőd,
 Minden lázad benned, hogy - tagadd meg "Őt!"...
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! - Ne egyezz bele!!!
 Nézz fel a magasba, s hívd Istenedet:
 Uram! - segíts! - s bocsásd meg vétkeimet!

Mikor hittél abban, hogy téged megbecsülnek,
 Munkád elismerik, lakást is szereznek,
 Mikor verítékig hajszoltad magadat,
 S később rádöbbsz, hogy csak kihasználtak,...!
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! Ne ess kétségbe!
 Nézz fel a magasba, sírd el Teremtődnek:
 Uram! - Megbocsátok, az ellenem vétőknek...

Mikor a "nagy hatalmak", a békét tárgyalják,
 Mikor BÉKE sehol! - Csak egymást gyilkolják!...
 Mikor a népeket a vesztükbe hajtják,
 S kérdezed; Miért tűröd ezt?! Istenem! MIATYÁNK!
 Ó, "Lélek", ne csüggedj! Ne pusztulj bele!
 Nézz fel a magasba, s könnyörögve szólj.
 Lelkünket kikérte a "Rossz", támad, tombol!...
 Uram! Ments meg kísértéstől! ments meg a Gonosztól

AMEN

UTÓHANG

Az *Imádság segítségért* szövege (L. D. A. tulajdona)
Saját felvétel, 2012.11.30.

11a. kép

A szent család (L. D. A. tulajdona)
Saját felvétel, 2012.11.30.

A SZENT CSALÁD. Authentikus kép. A kép keletkezése.

Urfelemutatáskor valaki lefényképezte a miséző papot. Előhíváskor a Szent Család vált láthatóvá. Kételem miatt Olaszországba (Róma) küldtem a képet véleményezésre.

A kegyelemben élő SJ válasza: Ez egy valóságos Authentikus kép. Hogy honnan keletkezett, a választ maga Jézus adja:

„Nem az a lényeg, hogy honnan és kitől. Ezzel a képpel a világnak segítséget akarok nyújtani. Ez a Názárethi Család, mely áldásomat hozza családoknak, ahová kerül. Hit és ima elevenedik meg jelenlétemmel, mert Én magam vagyok jelen.”

Ez a kép az Ég igazi ajándéka.
Aki fel tudja fogni, fogja fel.

P. Christian M. SJ

Az Úr Jézus által adott ima a SZENT CSALÁD-hoz.

Ó teljes Szentháromság, Szűz Máriával egyesülten felajánlom a mai nap minden lélegzetvételét hálám jeléül a végtelen jóságos Irgalmadért.

Felajánlom szívem minden dobbanását engesztelésül vétkelmért szeretetem jeléül, a Te Isteni Akaratodba való megnyugvásért.

Megváltóm, a Te Irgalmas kegyelmedben és szeretetedben akarok élni, és meghalni.

Szent József, Neked ajánlom magam egészen. Légy Atyám, védőm, vezetőm az Örök Boldogság felé.

Amen.

12. kép

Szent oltár (L. D. A. tulajdona)
Saját felvétel, 2012.11.30.